TÝNECKÉ LISTY

Měsíčník obce Velký Týnec • XXX. ročník • Číslo 4 • Cena 10,- Kč

VELKÝ TÝNEC

8 VÝSLEDKY TŘÍDĚNÍ ODPADŮ ZA ROK 2019
11-15 SPOLEČNĚ TO ZVLÁDNEME!
34-36 KDE SE VZAL FERDA MRAVENEC?

PEXESO

DÁREK PRO ČTENÁŘE

EDITORIAL

Milé čtenářky, milí čtenáři,
od posledního čísla Týneckých listů uplynulo jen pár týdnů a během nich se nám všem život pořádně změnil. Současná omezení a situace kvůli koronaviru není z mnoha důvodů snadná pro nikoho z nás a do normálu má světelné roky daleko. V naší redakci jsme si říkali, samozřejmě ne přímo z očí do očí, ale jen prostřednictvím mailové korespondence, že tuto situaci by měl reflektovat i obsah dubnových Týneckých listů. Za normálních okolností by číslo, které právě držíte v rukou, bylo plné informací o blížících se Velikonocích a fotografií i reportáží z našeho bohatého týneckého kulturního života. Ovšem mimořádné okolnosti si žádají i mimořádné příspěvky.
Z tohoto důvodu najdete na stránkách aktuálního čísla nejrůznější příspěvky související se současným nejpalčivějším tématem.
K těm odbornějším a vážnějším patří Manuál ke koronaviru od předních lékařských odborníků z nemocnice na Bulovce, kde jsou přehledně a stručně zodpovězeny všechny nejdůležitější otázky související s onemocněním COVID-19 a současnými vládními nařízeními. Tohoto tématu se také týká velice zajímavý rozhovor s molekulární genetičkou Soňou Pekovou, ve kterém srozumitelně i pro nás laiky vysvětluje své názory na současnou situaci, na to, co to viry jsou a jak působí, a proč bychom se stále měli obávat „běžné“ chřipky.
Doufám, že stejně jako mně, i vám zpříjemní čas příspěvek Máma (mu)učitelka od paní učitelky Zlatky Tannebergové, kde s obrovským nadhledem, laskavostí a humorem popsala dnešní situaci většiny rodičů dítek školou povinných.
Dále jsme pro vás, milí čtenáři, připravili specialitku s názvem „Společně to zvládneme“, kde si na několika stranách můžete na fotkách prohlédnout rouškovou tvořivost našich občanů v kombinaci s občas možná trošku černějším humorem odrážející aktuální okolnosti. Doufáme, že Vás pobaví a aspoň trochu zvednou náladu! Pro malé i velké náruživé hráče, máme dárek v podobě pexesa s tematikou naší obce. Tak vzhůru do hry a schválně, kdo vyhraje? Děti nebo rodiče či prarodiče?
Příjemné dubnové čtení za celou redakci vám přeje

Vendula Vránová

DUBNOVÝ ÚVODNÍK

Velevážené čtenářky, vážení čtenáři, určitě také znáte ten pocit, když vás něco osvítí, cvrnkne do nosu nebo jako blesk z čistého nebe se vyjeví. Tak to se mi teď nedávno přihodilo, když jsem si oblékl sako a chystal se odběhnout do zámecké restaurace na oběd. K tomu nezbytně potřebujete peněženku a klíče od kanceláře. Protože řadu věcí dělám automaticky a u toho přemýšlím o spoustě jiných, je třeba se přesvědčit, že automat dobře funguje. V tom okamžiku se plácnu levou rukou přes náprsní kapsu a pravou rukou přes pravou dolní. No a v tu chvíli to přišlo. „Ty jóóó! To je úžasně vymyšlené!“ V hlavě se mi rozsvítilo a já se zastavil v údivu nad genialitou krejčíků. Sáhl jsem si jen tak cvičně pro peněženku. Šlo to velmi jednoduše a zároveň jsem cítil, že je v těch místech skvěle chráněná. Před ztrátou i odcizením. Vždyť přece člověk má na levé ruce štít a v pravé třímá meč, aby si chránil srdce. No, a tak k němu krejčí přidali kapsu na tobolku. V tu chvíli se mi to přestalo líbit. Pořád jen peníze, peníze! Co zločinů kvůli nim bylo spácháno a válek vedeno! A já je mám mít každý den na srdci. Špinit se jimi. Lidové moudro říká: Každá hůl má dva konce. Tak teď zkusme najít i ten druhý. Co když nám daly švadlenky tu kapsu na srdce, abychom nezapomněli, že máme být otevření a ochotní pomáhat. Sáhnout k srdci a rozdělit se se svým bližním. Takže, když kontrolujete svou peněženku, je dobré zkontrolovat i srdce a říci mu: „Nespíš ve svém blahobytu? Myslíš na druhé a jsi jim ochotné pomáhat?“
O tom, že dobré srdce se může ukrývat i za obyčejným tričkem nebo halenkou a není k tomu potřeba naditá tobolka, jsme se mohli v nedávných dnech všichni přesvědčit. Do boje s nebezpečným koronavirem nastoupily tisíce odvážných švadlenek. Zasedly ke svým šicím strojům, uchopily do prstů jehly a pustily se do díla. V rozhodující chvíli dokázaly své rodiny a následně celý národ vyzbrojit před střetnutím s tímto nevididitelným protivníkem. Pokud by jejich odhodlání snížilo šíření nákazy jen o desetiny procent, tak to má obrovský význam. Syn Alexandr přišel i s vědeckou teorii placeba. Ta spočívá v tom, že je nemocnému podána neúčinná látka jako lék a pokud nemocný uvěří, že ho tato látka uzdraví, tak se tak v padesáti procentech i stane. Je lépe tedy čelit nákaze s rouškou na ústech, než být úplně bezbranný. Berte tedy ústní roušku jako štít, a mečem nechť vám je dobrá nálada. Psychika může někdy imunitní systém oslabovat, nebo také posilovat. Tak doufám, že tu karanténu, do které vstoupil prakticky celý svět, zvládneme. Ostatně není to nic nového. Vždyť i to slovo zná lidstvo už nějakých pár set let. Vzniklo ve středověku, když se do Evropy z Asie šířil mor. Lodě, které připlouvaly k Benátkám z infikovaných oblastí, musely zastavit u ostrova Santa Maria di Nazaret a vyčkat tu čtyřicet dní, což se francouzsky řekne quaranteine (od quarante – čtyřicet). No a z ostrůvku Santa Maria di Nazaret vznikla pak jakási karanténní nemocnice lazzaretto z původního nazaretto a první lazaret byl na světě. Tak doufejme, že ho nebudeme muset navštívit.
Vrátil bych se ještě do té náprsní kapsy. Vzpomněl jsem si totiž na jeden příběh z ruské literatury. Jakýsi šlechtic byl při souboji na pistole zasažen do hrudi. Nic se mu však nestalo, protože kulka uvízla v tobolce s drobnými penězi. Přítomní to se smíchem komentovali. To byla dobře uložená měna, skoro životní pojistka. Někdy to skutečně mohou být jen drobnosti, které nám pomohou si ochránit život. Tak je nepodceňujme. Buďte stateční a trpěliví. Ne nadarmo se říká: „Hlavně zdraví a zbytek se už nějak zvládne.“
Odolného ducha vám přeje

Stanislav Denk

APRÍLOVÉ POČASÍ V TÝNCI

Foto: 4x Petr Hanuška

Foto: Eva Kirkošková

Fotogalerie na titulní straně
Doba roušková přišla i do Velkého Týnce, Čechovic a Vsiska. Foto: Petr Hanuška

V poslední březnový víkend se do boje o počasí znovu přihlásila zima. Rozkvetlé ulice Zámeckou, Sokolskou a Týneckou v Čechovicích, stejně jako starostenskou zahradu, zasypal sníh. Poslední?

Vendula Vránová, šéfredaktorka

Petr Hanuška, redaktor

Stanislav Denk, redaktor

Vladimíra Hacsiková, redaktorka

Kamila Grmolenská, redaktorka

Pavel Peňaška, grafik

TÝNECKÉ LISTY - Periodický tisk územního samosprávného celku - měsíčník Obce Velký Týnec.
Vydává Obec Velký Týnec, Zámecká 35, 783 72 Velký Týnec 1, IČO 00299669. Ev. číslo MK ČR: E 12522.
Ročník XXX, číslo 4. Vyšlo 8. dubna 2020. Cena výtisku 10,- Kč.
Adresa redakce: Zámecká 35, 783 72 Velký Týnec 1, e-mail: velkytynec@velkytynec.cz. Šéfredaktorka Mgr. Vendula Vránová Ph.D.
Redakční rada: PhDr. Petr Hanuška Ph.D., e-mail: starosta@velkytynec.cz, Mgr. Stanislav Denk, e-mail: mistostarosta@velkytynec.cz.
Grafická úprava: Pavel Peňaška, e-mail: penaska.pavel@centrum.cz. Tisk: EPAVA, Chválkovická 5, 779 00, Olomouc.
Poznámka redakce: Uveřejněné příspěvky nemusejí být totožné se stanoviskem redakce.

GDPR - „Tímto upozorňujeme čtenáře, že na akcích pořádaných obcí mohou být pořizovány fotografie. Mělo by se tak dít vždy zřetelně označenou osobou. Fotografie slouží jedinému účelu - jako materiál ke zvážení, zda daná konkrétní fotografie bude či nebude použita k prezentaci v obecním periodiku, zejména s přihlédnutím k její vypovídací schopnosti ve vztahu k akci, jež byla obcí pořádána. Fotografie takto nepoužité jsou následně skartovány. Pakliže si jako účastník takto dokumentované akce kdokoli z vás nepřeje být objektem fotografování a následného zveřejnění v obecním periodiku, sdělte toto prosím nejlépe osobě fotografa nebo případně zavčasu na podatelně obecního úřadu.“

KRONIKA

BŘEZNOVÉ KALENDÁRIUM

1. března

COVID-19

31. března

POČASÍ

Teplo i chladno, málo deště, spíše sucho. Ve 12. týdnu dubnové teploty v závětří na opalování, od víkendu téhož týdne do následujícího pátku v noci mrazivo, přes den studený severo-východní vítr a malá sněhová pokrývka. Jak se říká: Bylo škoda psa vyhnat! Co nás trápí, je pokračující sucho... První dekáda. Noc: 4, 5, 4, 1, -1, 3, 4, 1, -2, 0. Den: 10, 11, 10, 9, 9, 6, 6, 10, 9, 12. Druhá dekáda. Noc: 7, 8, 3, -1, -4, -2, -2, 0, 3, 9. Den: 12, 18, 12, 12, 10, 13, 15, 17, 18, 17. Třetí dekáda. Noc: 1, -2, -3, -2, -4, -2, 1, 2, 2, -2, -2. Den: 9, 2, 4, 6, 7, 12, 17, 18, 12, 4, 5.

Připravil Petr Hanuška

STAROSTOVÝMA OČIMA

Milí spoluobčané!
Dnešní Týnecké listy vznikaly v poněkud složitější atmosféře, kterou ovlivnila pandemie viru COVID-19. Ta do velké míry zastavila život nejen v naší obci, ale v celé zemi. Každým dnem jsme sledovali nárůst počtu infikovaných spoluobčanů, zarmoutila nás smrt několika z nich. Ekonomika byla přidušena na minimální výkon. Byla zavedena přísná opatření omezující náš pohyb i běžný mezilidský styk. Na ulicích, v obchodech, na poště se potkáváme s rouškami na obličeji. Neviditelný nepřítel na nás číhal a číhá na mnoha místech. Naše tělo se musí naučit viru bránit. To dětské je téměř stoprocentně imunní, organismus mladšího či zdravého člověka nemá s útočníkem větších problémů. Nejhůře na tom jsou lidé s určitým zdravotním handicapem, resp. naší starší spoluobčané.

Foto: archiv OÚ V. Týnec

Musím však konstatovat, že se potvrdila tradiční premisa – nebezpečí nás sbližuje. Od prvních pokynů vycházejících od centrálních orgánů či od místní samosprávy drtivá většina spoluobčanů zareagovala správně a empaticky. Držela se stanovených pokynů, které se týkají zpřísněných hygienických předpisů, probudila v sobě ohromnou vlnu solidarity s lidmi kolem sebe. Na naši výzvu k šití ústních roušek okamžitě zareagovaly téměř dvě desítky žen, takže od pondělí 16. března jsme mohli společně s týneckými skauty distribuovat starším lidem tuto důležitou ochrannou pomůcku. Pomoc proběhla ve třech vlnách – sedmdesátiletým a výše, šedesátiletým a výše, padesátiletým a výše. V první vlně jsme roušky dodali pracovnicím do obchodů a na poštu. Ve 13. týdnu jsme měli k dispozici solidní zásobu, z které mohou nadále čerpat i další věkové skupiny. Stačí zavolat na telefonní číslo 585 151 111 nebo psát na email *velky tynec@velkyynec.cz*. Roušky vám dodáme až do vašich poštovních schránek. Český stát nám zatím ke dni 27. března dodal maličké množství sava a 13 litrů dezinfekčních prostředků, o které jsme se podělili i s našimi lékaři.
Provoz obecního úřadu byl výrazně omezen, a to na telefonický či emailový kontakt, příp. předem předjednané individuální schůzky. Děkuji všem spoluobčanům, že zareagovali na výzvu, aby řešili opravdu jen naléhavé záležitosti. Členové pracovní skupiny pracovali v běžném denním režimu. Zednická část se soustředila na výstavbu parkovacího zálivu v ulici Bystřická, druhá část společně s Ing. Kuchařovou připravovala na novou sezónu zeleň (ořezy stromů a keřů, výsadba stromů, úprava zámecké zahrady, plochy před římskokatolickým kostelem atd.).
Dovolte mi, abych vyjádřil obdiv všem lidem v naší vlasti, kteří zůstali v boji s COVIDEM-19 v první řadě. Lékaři a zdravotní sestry jsou pro mne trvalými hrdiny. Jejich nasazení je mimořádné a obdivuhodné. Děkuji! Dík patří lidem pracujícím v potravinářském průmyslu, všem prodavačkám a zásobovačům, kteří nás ani chvilku nenechali na holičkách. Děkuji! Děkuji majitelům týneckých obchodů panu Novákovi, paní Lexové, manželům Stejskalovým, že to „nezabalili“ a nešli se někam schovat do bezpečí. Každý den nám totiž dávali jistotu, že základní věci běží dál. Děkuji manželům Coufalovým z řeznictví, že zabezpečili plynulé zásobování masem a masnými výrobky. Upřímné díky patří paní Vytřísalové na naší týnecké poště, která s věčným úsměvem vycházela vstříc našim každodenním požadavkům. Děkuji našim lékařům, kteří neopustili své malé i velké pacienty! I toto byl ohromný signál, že „v tom“ nezůstáváme bez odborné pomoci. A děkuji všem šikovným týneckým, vsiským a čechovickým ženám, které našily bez nároku na jakoukoliv odměnu roušky, a přitom dokázaly ještě hlídat své děti.
Jak se bude situace dále vyvíjet, nedokáže nikdo přesně říct. Každopádně je nutné nastartovat za přísných hygienických opatření ekonomiku. Bez ní to prostě nepůjde. Ekonomové predikují, že hospodářské výsledky roku 2019 v dohledné době nezopakujeme. Jsem optimista. Věřím v naši šikovnost a pracovitost. Věřím, že se naplní ono věky

Foto: Petr Hanuška

Šijeme roušky i na úřadě

osvědčené: Všechno zlé je k něčemu dobré. Nechť to platí pro naše obyčejné lidské bytí i pro život v naší společnosti, resp. evropské rodině, pro kterou je to nesmírně těžká zkouška.

Petr Hanuška

FAKULTNÍ NEMOCNICE OLOMOUC
NABÍZÍ **PSYCHOTERAPII BEZKONTAKTNĚ!**

Psychologové Kliniky psychiatrie poskytují nově psychoterapii online (e-mail, skype), či telefonicky pro ambulantní klienty / pacienty.

Psychoterapie je určena lidem, kteří potřebují dlouhodobější, systematickou psychoterapeutickou podporu.

Psychoterapie je plně hrazena ze zdravotního pojištění.

Může navazovat na krizovou intervenci.

Psychoterapii indikuje lékař (praktický lékaře, psychiatr, jiný specialista) – napíše žádanku / případně požadavek sdělí telefonicky.

Aktuální informace a kontakty naleznete na www.fnol.cz/kliniky-ustavy-oddeleni/klinika-psychiatrie, případně telefonicky na tel. 588 443 519.

VELKÝ MANUÁL KE KORONAVIRU OD EXPERTŮ Z BULOVKY

Co víme, proč zůstat doma a jak se ochránit

Dva přední čeští infekcionisté, profesoři z Nemocnice na Bulovce, sepsali pro veřejnost manuál ke koronaviru. „Rádi bychom uvedli několik věcí na pravou míru. Veřejnost by měla znát všechny informace o viru, se kterým nyní bojuje. Spolu s kolegou Jiřím Benešem jsme proto sepsali materiál, který vše objasňuje," řekl serveru Lidovky.cz profesor Ladislav Machala s tím, že text je volně k dispozici, lze citovat a volně jej přebírat.

Dosavadní vývoj situace

Ještě počátkem března 2020 se zdálo, že je možné nevpustit koronavirovou infekci na naše území, a pokud by se tak výjimečně stalo, zabránit jejímu rozšíření v naší populaci. V té době již probíhala epidemie v severní Itálii a první desítky případů vykazovalo Německo a Francie. Za těchto okolností byla přijata standardní epidemiologická opatření spočívající na dvou základních pilířích: 1) kontrola hlavních migračních tras (především letů z rizikových oblastí); 2) aktivní vyhledávání osob podezřelých z nákazy a jejich izolace, u prokázaných případů nemoci pátrání po všech kontaktech.

Tyto činnosti vykonávaly a dosud s maximálním vypětím vykonávají orgány hygienické služby. Přesto se ukazuje, že uvedená opatření jsou nedostatečná, a to ze dvou důvodů.

Především, nemoc nemá typické klinické projevy, podle nichž by bylo možné ji aspoň přibližně odlišit od běžných virových infekcí, které jsou v tomto ročním období časté. V oficiálních materiálech evropských i světových autorit (ECDC, WHO) se stále píše, že nemoc se projevuje náhle vzniklou horečkou, suchým kašlem, dušností, slabostí a bolestmi ve svalech. My zdravotníci ale vidíme, že většina nemocných s prokázanou koronavirovou infekcí má jen lehce zvýšenou teplotu a k tomu známky zánětu nosohltanu čili rýmu, mírné bolesti v krku a někdy i kašel. **Nejsme tedy schopni podle projevů nemoci vytipovat osoby, které prodělávají koronavirovou infekci, a odlišit je od lidí s běžným nachlazením**.

Druhou okolností, která se na selhání protiepidemických opatření podílela, byla lyžařská sezóna, která v únoru vrcholí. Tisíce rodin z celé ČR vyrazily do Alp, včetně oblastí v severní Itálii. Šlo o individuální turistiku, kterou nebylo možné standardními postupy kontrolovat. Zprvu se zdálo, že by zde neměl být problém, protože v horských oblastech nebyl hlášen výskyt infekce. Někteří lidé ale po návratu pociťovali známky nachlazení, a když u nich bylo provedeno vyšetření na koronavirus, ukázalo se, že vychází jako pozitivní. Tímto způsobem se zhroutila další výchozí myšlenka, na které byl plán boje s infekcí založen: vývoj epidemie prokázal, že **není možné spolehlivě určit, který region je rizikový a který ne**. Lze pouze říci, že některý region je rizikovější než jiný, ale za bezpečný již nelze označit žádný.

Nyní pořád ještě trvá snaha zastavit šíření infekce, ale přitom jednotlivé případy výskytu onemocnění bez jakékoli zjevné epidemiologické souvislosti vedou k závěru, že infekce je již nyní kdekoli mezi námi, byť zatím nikoli masivně. **U kteréhokoliv případu i mírné respirační infekce nyní musíme být připraveni na možnost, že jejím původcem je koronavirus.** Za této situace postupně přestává mít smysl dohledávat epidemiologické souvislosti mezi jednotlivými případy a nalézat kontakty a vykazovat podezřelé jedince do karantény. Namístě jsou plošná restriktivní opatření, která vyhlašuje stát a která mají zabránit snadnému přenosu viru, a samozřejmě i individuální ochrana, kterou by měl provádět každý občan sám za sebe. Tyto snahy už mají jiný cíl: **není možné epidemii zastavit, je ale důležité zpomalit její nástup tak, aby neprobíhala explozivně, nýbrž pokud možno pozvolna**.

Proč je důležité zabránit explozivní epidemii

Explozivní průběh měla epidemie v čínském městě Wu-chan a také v severní Itálii. Důsledkem v obou zemích byl kolaps zdravotnického systému a vysoký počet úmrtí na koronavirovou infekci. Naproti tomu Německo nebo Jižní Korea vykazují velmi nízký počet úmrtí, přestože počet pacientů s koronavirovou infekcí se v těchto zemích pohybuje v řádu tisíců (přehled aktuálních dat o počtu prokázaných případů a počtu úmrtí lze najít například na webových stránkách Johns Hopkins University).

Nebezpečí vyplývající z explozivně probíhající epidemie jsou tato:

1) Jestliže onemocní velké množství lidí naráz, zastaví se chod společnosti a začnou selhávat služby, včetně těch, na jejichž existenci jsou mnozí občané přímo závislí.

2) Mezi těmito službami má zvláštní místo zdravotnictví. Při zahlcení zdravotnického systému velkým množstvím pacientů s COVID-19 se může stát, že nezbude kapacita na standardní zdravotní péči, protože lidé ani v průběhu pandemie nepřestanou stonat na běžná onemocnění všeho druhu (úrazy, náhlá chirurgická onemocnění, infarkty apod).

3) Dosavadní zkušenosti s koronavirovou infekcí ukazují, že závažnost onemocnění závisí mimo jiné na množství viru, které se dostalo do organismu postiženého člověka. Při explozivním průběhu lze očekávat, že koncentrace viru v místech, kde se nahromadí větší množství infikovaných lidí, bude velmi vysoká. Osoby, které se do tohoto prostředí dostanou, budou vystaveny mnohem většímu riziku nejen nákazy samotné, ale i těžkého průběhu.

4) Jestliže se během explozivně probíhající epidemie vyskytnou různě patogenní varianty viru, pak se ve výhodě ocitají ty nejagresivnější, které se nejrychleji množí. Agresivní klony virů totiž v této situaci vyprodukují více potomstva než ty se standardním chováním. Explozivní průběh epidemie tedy i z tohoto důvodu podporuje závažnější průběh nemoci.

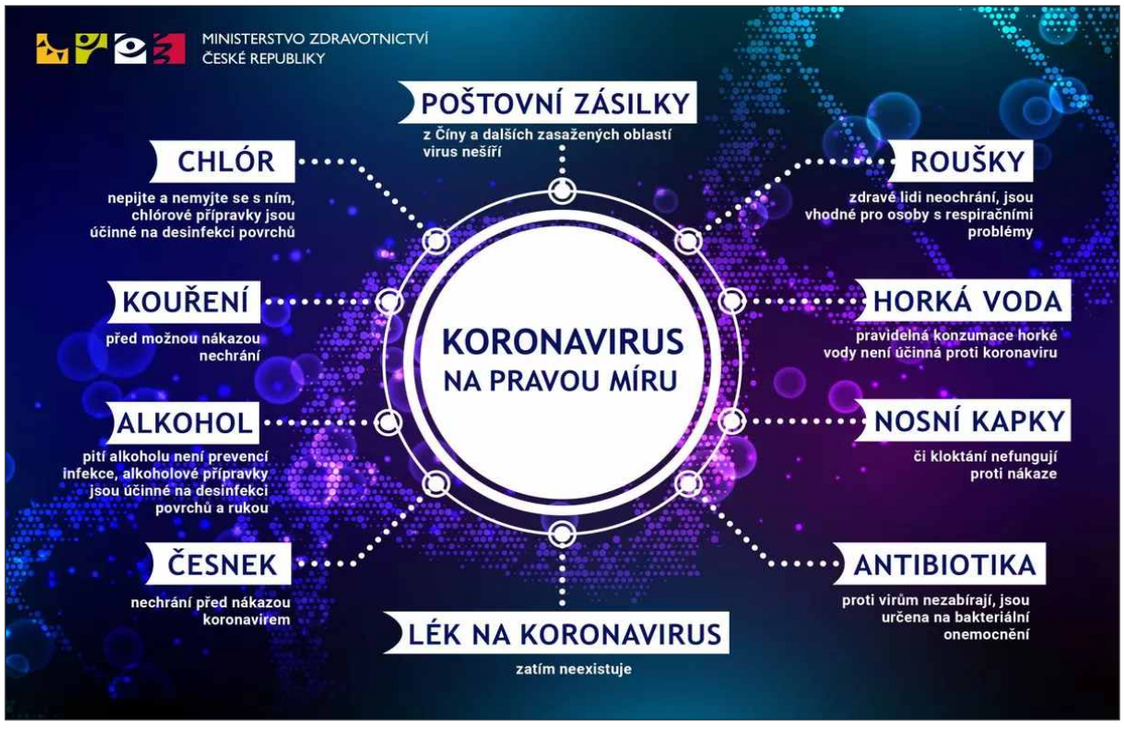
Co víme o vlastnostech viru a průběhu nemoci

Především, koronavirus patří mezi viry poměrně citlivé na zevní vlivy. To znamená, že nesnáší sluneční záření, mráz, horko nebo vyschnutí. Ve vnějším prostředí vydrží jen několik desítek minut. Avšak v uzavřených prostorách se stálou teplotou a vlhkostí mohou na povrchu inertních předmětů přežívat několik dní. Na svém povrchu mají koronaviry lipidový (tukový) obal, který je možné zničit pomocí alkoholových rozpouštědel, ale i obyčejného mýdla.

Genetická informace koronavirů je ve srovnání s jinými viry velmi proměnlivá, a to je jedním z důvodů velkých koronavirových epidemií v posledních desetiletích (SARS v letech 2002-2004, MERS v letech 2013-2015, současná pandemie COVID-19), ale také selekcí různých variant viru, které se navzájem liší svou patogenitou. U aktuálního koronaviru byly zatím popsány dvě varianty (L a S) a lze očekávat, že brzy budou popsány ještě další.

Virus se do lidského organismu dostává především dýchacími cestami, může však do těla proniknout i přes oční sliznici nebo případně jinými sliznicemi. Inkubační doba obvykle činí 5 dnů s rozmezím 2-14 dní.

Infekce nejčastěji probíhá jako běžná viróza. Pacienti mají lehce zvýšenou teplotu, rýmu, kašel, pobolívání v krku; někdy infikovaný člověk nepopisuje dokonce žádné obtíže. Takovýto lehký průběh bývá pravidlem u dětí a mladých a jinak zdravých lidí, zejména jestliže infekční dávka nebyla příliš velká. Typicky se tento klinický obraz vyskytoval u jedinců, kteří se nakazili během své lyžařské dovolené. Naopak u osob starých a primárně nemocných může virus postihnout dolní dýchací cesty a plíce. Hlavním klinickým projevem je pak kašel, horečka a narůstající dušnost. Větší riziko takového průběhu nastává

zejména v situacích, kdy je infekční dávka velká, například jestliže se nemoc roznese v domově seniorů, kde všichni onemocní naráz. Těžký průběh nemoci byl popsán i u čínských zdravotníků, kteří sice byli primárně zdraví, ale pracovali až do úplného vyčerpání, a přitom byli vystaveni vysokým dávkám viru.
Častou otázkou je, jestli onemocnění zanechává trvalou imunitu. Zatím se zdá, že v tomto ohledu záleží na závažnosti nemoci. Velmi lehce probíhající infekce nemusí vést k významné tvorbě specifických protilátek, což znamená, že člověk i po prodělané infekci může zůstat k nákaze vnímavý. Naopak po středně těžce a těžce probíhající nemoci se protilátky téměř jistě vytvoří a imunita je pak dlouhodobá.

Způsob přenosu infekce

Vylučování viru pravděpodobně začíná den před vznikem prvních klinických projevů (rýma, kašel, vzestup teploty) a trvá po celou dobu nemoci a ještě několik dní po jejím skončení. Doba vylučování viru po odeznění klinických projevů je závislá mimo jiné na stavu imunity; u jedinců se sníženou imunitou může vylučování trvat déle než týden po normalizaci tělesné teploty. Obecně je zřejmě možné doporučit, aby **po prodělání nemoci člověk zůstal ještě týden v izolaci**.
Většina nemocných se nakazí jedním ze dvou způsobů. Prvním a nejnápadnějším je **nákaza vzduchem prostřednictvím infekčního aerosolu**. Infekční aerosol vzniká zejména při kýchání a při kašli. Mikrokapénky obsahující velká množství viru se zpravidla několik minut vznášejí ve vzduchu a poté ulpí na okolních předmětech. Dostanou-li se mikrokapénky na sliznice dosud zdravého člověka, snadno u něj vyvolají infekci.
Druhým, rovněž velmi častým způsobem šíření nákazy, je **přenos kontaktem**. V tomto případě jde o to, že sekrety z nosu, úst a dýchacích cest nemocného, včetně slz, obsahují virus, který v zaschlém sekretu přetrvává na površích předmětů různě dlouhou dobu, v závislosti na okolních podmínkách. Na pokožce rukou vydrží řádově desítky minut, na povrchu kapesníků, ale i na držadlech v dopravních prostředcích, na bankovkách, tlačítkách, klávesnicích počítačů a dalších často dotýkaných předmětech může přežívat několik dnů. K nákaze dochází nejčastěji tak, že si dosud zdravý člověk nejprve kontaminuje ruce dotykem znečištěného předmětu, a pak si rukama zanese infekci do nosu, úst nebo očí.

Používání roušek a respirátorů

Jednoduché papírové nebo látkové roušky poskytují částečnou ochranu několik desítek minut, přesněji do té doby, než působením vlastního dechu zvlhnou. Látkové roušky je možné opakovaně použít po přepráni ve vodě teplejší než 60 °C a případném přežehlení, papírové roušky jsou jednorázové. Respirátory, které poskytují vyšší stupeň ochrany, lépe těsní a déle chrání. Používají je především zdravotníci, kteří jsou vystaveni značnému riziku infekce po dlouhou část své pracovní doby.
Některé respirátory jsou opatřeny ventilem. Před jejich použitím je nutné si ujasnit, o jaký ventil jde. Výdechový ventil umožňuje snadný výdech, vzduch při výdechu odchází ventilem a není tedy filtrován. Tento typ respirátoru je určen pro ochranu zdravých osob, které se nacházejí v rizikovém prostředí. Naopak existují respirátory opatřené vdechovým ventilem, kde je usnadněn vdech a filtruje se vydechovaný vzduch; tyto respirátory mají používat nemocní lidé, aby infekci nešířili dál.
Dále je vhodné rozlišovat, v jakých situacích jsou roušky potřeba a v jakých nikoli.

Při pobytu ve volné přírodě

(procházky, sport, venčení psů) bez kontaktů s ostatními lidmi (zbytečně se nepřibližovat, nedávat se do řeči) je riziko přenosu minimální a nošení roušky tedy není potřeba. Přenos by mohl hrozit v případech, kdy je venku velká koncentrace lidí – to je typické pro asijská velkoměsta, proto je tam již běžným zvykem nosit roušku na veřejnosti. U nás by taková situace mohla nastat například při čekání ve frontě.
Nemocný člověk, u něhož byla infekce koronavirem prokázána nebo který má příznaky jakékoli respirační infekce, by naopak roušku nosit měl. Rouška má v tomto případě dvojí účel: omezuje vylučování viru do okolí a zároveň působí jako optický signál, který varuje kolemjdoucí, aby s takto označeným jedincem nevstupovali do kontaktu.
V uzavřených prostorách se potřeba roušky musí posuzovat individuálně, v závislosti na čtyřech okolnostech: hustota lidí; riziko, že některý z přítomných je zasažen infekcí; přítomnost seniorů a oslabených osob; možnost účinného větrání. Roušku by měl nosit každý, kdo má projevy respirační infekce, ale samozřejmě ji mohou nosit i ti, kteří se potřebují chránit.

Jak se má v době epidemie chránit člověk, který je dosud zdravý

1) Vyvarovat se kontaktů s lidmi, kteří mají projevy infekce dýchacích cest, zejména jde-li o situace, kdy dochází k vzniku infekčního aerosolu. Riziko přenosu infekce je větší při déletrvajícím kontaktu a tehdy, jestliže k expozici došlo v uzavřeném prostoru. Cestování metrem je z tohoto hlediska rizikovější než cestování tramvají nebo autobusem.
2) Pro přímou osobní ochranu před infekcí aerosolem je možné použít ústenku čili roušku; k tomu je vhodné současně nosit brýle jako ochranu očí. Ochrana je tím lepší, čím lépe rouška na obličej doléhá.
3) Ochranou proti přenosu kontaktem je co nejvyšší hygiena rukou. Doporučuje se mýt si ruce důkladně mýdlem vždy po příchodu domů. Je nezbytné vyvarovat se v maximální možné míře sahání na předměty, kterých se nedávno dotýkalo mnoho jiných lidí (držadla, tlačítka, kliky). Při častějším pobytu ve veřejných prostorách se doporučuje pořídit si dezinfekční prostředek na ruce ve spreji, eventuálně používat rukavice. Zvláštní pozornost je v tomto ohledu třeba věnovat malým dětem, které by v dopravních prostředcích měly mít rukavice. V obchodech pozor na volně ložené potraviny, které se bez další úpravy konzumují (housky a rohlíky v kontejnerech). K placení je lépe používat karty a nezapomínat na hygienu rukou i po zadání PIN.
4) Po dotyku předmětů, které mohly být kontaminovány, si člověk nemá sahat na obličej, především do okolí očí, nosu a úst dříve, nežli si důkladně očistil ruce.
5) Místnosti, ve kterých se lidé zdržují delší dobu, je vhodné často větrat.
Jako příklad z běžného života je možné uvést, jak by mělo vypadat cestování taxíkem: Ohleduplný taxikář auto po každém zákazníkovi vyvětrá. Sám nosí roušku, protože neví, kdo k němu přisedne. Každý nový cestující nastoupí v rouške, protože si nemůže být jist, kdo se v taxíku vezl v poslední době. Po opuštění taxíku si cestující při nejbližší příležitosti umyje nebo vydezinfikuje ruce, protože se v autě dotýkal sedadla, madla nebo jiných předmětů.

Co má dělat člověk v karanténě, který byl v kontaktu s infekcí, a přitom je subjektivně zdravý

1) Člověk v karanténě se nesmí stýkat s jinými lidmi, zejména ne s těmi, kterým by hrozil těžší průběh infekce (senioři, osoby s poruchou imunity). Musí-li vyjít z domova, např. na nezbytný nákup, měl by mít ústenku. (Je třeba dodat, že nošení ústenky je důležité hlavně jako optický signál pro okolí. Dokud je člověk zdráv a z dýchacích cest neodcházejí žádné sekrety, je riziko přenosu nákazy vzdušnou cestou minimální.) Člověk v karanténě smí sám chodit do přírody, venčit psa apod., pokud tomu nebrání nějaké speciální ustanovení nebo omezení.
2) Nemá cenu v této fázi usilovat o vyšetření na přítomnost koronaviru. Případný pozitivní výsledek pouze potvrdí, že člověk má v sobě infekci; dokud je však subjektivně zdráv, je jeho režim stejný jako v karanténě, nic se nemění. Jestliže bude výsledek testu negativní, znamená to, že v danou chvíli člověk virus nevylučuje; nicméně inkubační doba běží a již následující den může nemoc propuknout. Negativní výsledek testu tedy nelze považovat za jakési vystavení bezinfekčnosti; jeho platnost není větší než 24 hodin.

Jak má postupovat člověk, který má projevy jakékoli respirační infekce

1) V době epidemie by se každý takový člověk měl chovat tak, jako kdyby měl koronavirovou infekci již prokázanou. Především tedy zůstat doma a nešířit infekci mezi ostatní lidi.
2) Podle současných nařízení má člověk s příznaky infekce dolních dýchacích cest (horečka, kašel, případně dušnost) své onemocnění telefonicky ohlásit pracovníkům spádové hygienické stanice. Ti rozhodnou o tom, jestli je potřebné provést vyšetření na průkaz koronaviru.
3) Základní hygienická opatření k zábraně šíření infekce jsou všeobecně známa:
· Kašlat a kýchat do kapesníku na jedno použití nebo loketní jamky, nikoli do dlaně.
· Ke smrkání používat jen papírové kapesníky, které se hned po použití vyhazují do odpadkových nádob nebo do igelitového sáčku; rozhodně by se neměly vracet zpět do kapes nebo do kabelek.
· Mýt nebo dezinfikovat si ruce po smrkání nebo jiné manipulaci se sekrety z dýchacích cest.
4) Jestliže je z nějakého důvodu nezbytné vyjít z domova mezi ostatní lidi, pak jedině s nasazenou ústenkou nebo maskou. Je zejména nutné zabránit přímému i nepřímému kontaktu se seniory a oslabenými osobami.
5) Protože proti koronavirům dosud není k dispozici žádná účinná specifická léčba, doporučuje se aspoň podporovat stav imunitního systému, tj. dostatečně spát, zdravě se stravovat, užívat vitamin C a podobně. V současné době probíhá intenzivní výzkum možných protivirových léků a je pravděpodobné, že během několika měsíců by tyto přípravky mohly být k dispozici pro léčbu těžkých případů koronavirové infekce. Je nutno ještě dodat, že antivirotika určená k léčbě chřipky (oseltamivir, přípravek Tamiflu) jsou vůči koronavirům zcela neúčinná.
6) Lékařskou pohotovostní službu má smysl volat při podezření na komplikaci koronavirové infekce, především tehdy, jestliže člověk pociťuje narůstající dušnost. V takovém případě je obvykle potřeba hospitalizace.

Na závěr

Úplně nejdůležitější je zachovat si chladnou hlavu a nepanikařit. Naše dosavadní znalosti o průběhu epidemie svědčí o tom, že koronavirová infekce je při správném chování do značné míry srovnatelná s chřipkou. Ano, je zřejmé, že velká část naší populace tuto infekci prodělá, ale naprostá většina postižených se brzy uzdraví bez jakýchkoli zdravotních následků.

17. 3. 2020 Prof. MUDr. Jiří Beneš, Csc., Prof. MUDr. Ladislav Machala, Ph.D. Klinika infekčních nemocí 3. LF UK, Nemocnice Na Bulovce,

Zdroj: www.lidovky.cz

TVRDOHLAVÁ ŠPRTKA

Z rozhovoru s bioložkou Soňou Pekovou, Reflex 13/2020

Má smysl otestovat mě tady a teď ve vaší laboratoři?
Pokud dobře spíte a nepotřebujete lexaurin proti strachu, že vám na sliznici sedí koronavirus, tak není důvod. Vznikla panika, že se každý musí nechat otestovat. Dostane výsledek a co s ním?! Pokud mi někdo napíše na papír, že mám koronavirus SARS-CoV-2 pozitivní, ještě to neznamená, že se se mnou něco zlého děje. Mnozí z nás jsou infikováni a ani o tom nevědí, protože nemají žádné příznaky virózy. Tihle lidé by mohli normálně pracovat, nemuseli by sedět doma a z okna vyhlížet virus. Samozřejmě, bylo by super, aby se populace zdiagnostikovala. Kdo je pozitivní a nemocný, lehne si do postele a bude se snažit vykurýrovat sám. V naprosté většině případů je to dostatečné. Díky tomu, že se do testování zapojila Akademie věd s obrovskými diagnostickými kapacitami, univerzity a další laboratoře, získáme konečně přehled, jaká je promořenost populace.

Takže celostátní karanténa s množstvím zákazů, povinnými rouškami, zavřenými provozy je přehnaná?
Po bitvě je každý generál. Teď nasbíráme potřebná data a uvidíme, jak to s námi vypadá. Řada lidí půjde zpátky do práce, stát a ekonomika musí fungovat.

Jsme teď všichni amatérsky vzdělaní, ale i popletení nekonečným proudem informací a dezinformací. Můžete nám laikům tento virus jednoduše představit?
Virus je buněčný parazit. Nedokáže žít sám a potřebuje svého hostitele, což je buňka. Hostitele si pečlivě vybírá, jeden virus má rád koně, druhý papoušky a u papouška mu chutná třeba jen výstelka zobáčku. Když se dostane do buňky, zotročí si ji a začne se kopírováním množit. Pro každého svého „potomka“ musí najít další buňku, další domeček. A zůstaneme-li u příměru, když dětičky odcházejí z „rodné“ buňky ven, aby infiltrovaly další buňky, berou si kus té původní s sebou a roztrhají ji na kusy. Organismus hostitele, třeba onoho papouška, je poškozen a může zemřít.

A jak umírá samotný virus? SARS, tedy příbuzný akuálního viru, záhadně zmizel. Vymře jako nějaký druh živočicha?
Může, když přijde o svého hostitele. Epidemie odchází ne proto, že by to virus už nebavilo a umřel, ale proto, že se zvýší imunologická paměť dané populace. Jedinci – tedy třeba lidé – si vytvoří protilátky, virus je poražen a musí vyhynout. Ale některé viry vypadají, že se objevily a zmizely proto, že nebyly úplně přírodní. A co není úplně přírodní, je většinou neživotné. Což je zrovna horké téma.

Ano, vy jste naznačila možnost, že tento virus byl vytvořen laboratorně, protože tomu odpovídají některé jeho genové charakteristiky, a nedopatřením unikl. Myslíte si to stále?
Myslím si to stále.

I přesto, že analýza genomů SARS-CoV-2 a příbuzných koronavirů provedená mezinárodním týmem vědců nepřinesla o laboratorní úpravě důkazy?
Jak to vysvětlit, abych vás nezahltila odbornými termíny? Genom toho viru je jasně definován, má své stavební komponenty a na první pohled opravdu vypadá, že je z netopýra. Akorát „cihličky“, z nichž je stavba genomu postavená, jsou v některých oblastech atypické. Takže dům vypadá architektonicky stejně, ale cihly, jež byly použity na stavbu, jsou v některých důležitých místech jiné, než by člověk očekával. Všichni vědí, že v čínském Wuchanu pracují s viry netopýrů. Ale teď musíme především zvládnout epidemii, a pak můžeme řešit, zda něco uniklo, nebo neuniklo.

K čemu takové laboratorní „plození“ virů slouží? Člověku hned naskočí biologické zbraně.
Cílem je porozumět, jak virus funguje, porozumět jeho životnímu cyklu. Díky tomu můžeme vyvíjet protilátky, očkovací séra, léky. Virus samotný není biologická zbraň.

Platí teze, že viry jsou pro člověka nejnebezpečnější nepřítel, který může lidstvo jednou zničit?
Lidé zničí sami sebe.

SOŇA PEKOVÁ (45)
je molekulární genetička. Vystudovala všeobecné lékařství, pracovala v Ústavu molekulární genetiky AV ČR a Ústavu hematologie a krevní transfúze, následně v Laboratoři klinické biochemie, hematologie a imunologie Nemocnice Na Homolce. V roce 2006 získala doktorát v oboru molekulární biologie, genetiky a virologie, v němž je i soudní znalkyní. Byla mj. vedoucí Laboratoře molekulární diagnostiky Chambon/Synlab Genetics. V březnu 2020 jako vedoucí Tilia Laboratories odhalila dva případy nákazy virem SARS-CoV-2 a vyvinula nový typ testu na jeho detekci. Je vdaná, má syna.

Pojďme k nám, lidem. Čím lze vysvětlit, že malé děti jsou mnohem méně ohrožené než staří lidé? Prý i ženy virus napadá méně než muže.
Konečně by cosi útočilo víc na muže než na ženy, většinou je to naopak. Ale vážně: malé děti jsou úplně odolné. Má hypotéze spočívá v tom, že děti jsou rezervoáry pro koronaviry. I obyčejnou rýmu způsobuje koronavirus, kvůli němu jim pořád teče z nosu. Ukazuje se, že pokud se v buňce zabydlí nějaký běžný koronovirus, který nezabíjejí, tak dá pomyslně na vchodové dveře ceduli Obsazeno. Letí-li pak kolem virus stejné skupiny, jenž je vysoce patogenní, ani si neškrtne, dveře jsou zavřené. „Nelez mi sem, obsazeno,“ a wuchaní virus musí letět jinam. Je to funkční model. Ale musí to být přetahovaná koronavirus versus koronavirus, nikoliv versus chřipka, ta patří do jiné skupiny virů. A ženy? Starají se o ty malé děti. Jsou-li nemocné, máme nudli i my matky. Proto si myslím, že populace, která žije s malými dětmi, je víc v bezpečí. Mladí lidé bez dětí či staří lidé, zvlášť ti v domovech důchodců, mají imunitní systém nastaven proti jiným nebezpečím.

Čili hlídací babičky se mohou cítit bezpečněji?
Jistě. Mají vedle sebe lék. S každou nudlí u nosu vnoučete mohou zajásat: „Hurá, hurá, zase ji má!“

Přiznávám, že i já patřila k těm, kdo tuto „jinou chřipku“ bagatelizovali. Na chřipku umírají ročně stovky lidí, tak v čem je ta hrozba, proč ta panika?
Já vlastně nevím. Je to neznámé a šíří se to strašně rychle. Ani mně nepřipadá, když v televizi vidím, jak ukládají na hromadu nešťastníky v Lombardii. Stát přiživuje paniku ještě tím, že přitvrzuje pravidla pro karanténu. A protože dosud nemá data, na jejichž základě by si mohl dovolit karanténní opatření uvolnit, lidi se začali bát, že je to něco hrozného, jakási rána pro lidstvo. Vezměte si ale zmíněnou chřipku. Když ji máte, lehnete si do peří a nevstanete dřív, než se z ní dostanete. I ti dva první pacienti, u nichž jsme v laboratoři indikovali pozitivní nález, nepotřebovali v karanténě na Bulovce žádnou speciální lékařskou péči. Přitom množství viru v jejich stěru bylo tak velké, že kdyby to byl virus chřipky, byli by opravdu ve špatném stavu. Má-li člověk současný koronavirus, není to rozhodně rozsudek smrti! Chřipka A je nesrovnatelně těžší onemocnění. Bůh nás chraň před její pandemií, to by bylo teprve strašné.

Odborníci kroutí hlavou, jak málo se u nás lidé proti chřipce nechávají očkovat. Proč to tak je?
Nevím, je to naprosto iracionální, protože chřipka je velice nakažlivé onemocnění s vysokou mortalitou. Člověka vyřadí z normálního života, může mít i následky. Takové to „tsss, chřipka, to je toho, dám si čaj se slivovicí a bude dobře“ je pro řadu zvláště starších lidí hazardem.

Domníváte se, že dnešní zkušenost přiměje lidi víc akceptovat očkování? Teď je opačný trend, spíš se očkování odmítá.
Myslím, že ano. Lidi se trochu vylekají. Starším lidem to docvakne velmi rychle. Mladí mají lepší imunitu, spíš si řeknou: „Proč bych to dělal, zase mi někdo tlačí guláš do hlavy.“ Ale pak si prodělá jednu chřipku, nikoliv běžné nachlazení s horečkami, a změní názor.

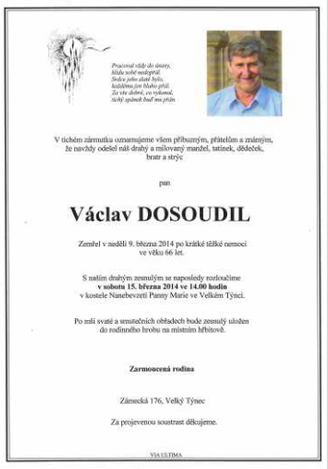
Ptala se Jana Bendová

KINO
Velký Týnec

Na základě rozhodnutí vlády České republiky ve snaze zamezit šíření koronavirové epidemie kino ve Velkém Týnci NEPROMÍTÁ

VZPOMÍNÁME

V tichém zármutku oznamujeme všem příbuzným, přátelům a známým, že navždy odešel náš drahý a milovaný manžel, tatínek, dědeček, bratr a strýc

pan

Václav DOSOUDIL

Zemřel v neděli 9. března 2014 po krátké těžké nemoci ve věku 66 let.

S naším drahým zesnulým se naposledy rozloučíme **v sobotu 15. března 2014 ve 14.00 hodin** v kostele Nanebevzetí Panny Marie ve Velkém Týnci.

Po mši svaté a smutečních obřadech bude zesnulý uložen do rodinného hrobu na místním hřbitově.

Zarmoucená rodina

Zámecká 176, Velký Týnec

Za projevenou soustrast děkujeme.

VIA ULTIMA

VŠECHNO NEJLEPŠÍ

V měsíci dubnu blahopřejeme těmto našim spoluobčanům

95 let
Paní Marie Nakládalová z V. Týnce

90 let
Pan Lubomír Volf z V. Týnce

88 let
Pan František Zavadil z V. Týnce

83 let
Paní Vlastimila Skopalíková z V. Týnce

80 let
Paní Marie Valouchová z V. Týnce

75 let
Paní Marta Malíková z V. Týnce

70 let
Paní Anna Musilová z V. Týnce
Pan Josef Moler z V. Týnce

65 let
Paní Jindřiška Zapletalová z Čechovic

60 let
Paní Zdena Hansmannová z Čechovic
Pan Miroslav Zdařil ze Vsiska
Pan Vladimír Kolda z V. Týnce
Pan Miroslav Zlámal z V. Týnce

NOVINKY Z KNIHOVEN

Nové knihy v Místní knihovně Velký Týnec

Blackwellová, Eliza: Dívky, které slyšely plakat moře
Bragi,Steinar: Matka
Braithwaiter, Oyinkan: Má sestra je sériový vrah
Connelly, Michael: Temná svatá noc
Dán, Dominik: Jednou nohou v hrobě
Dempsey, Erin: Růže bílá, černý les
Fulghum, Robert: U devíti draků
Lednická, Karin: Šikmý kostel
Mitchellová, Caroline: Němý svědek
Oleary, Beth: Spolubydlící
Riley, Lucinda: Milostný dopis
Todd, Anna: Sestry Springovy

Připravila Marta Ivančíková

Nové knihy v Místní knihovně Vsisko

Kearsleyová, Susanna: Mariana
Dain, Claudia: Sázka kurtizány
Scanlan, Patricia: S láskou tvá
Schritterová, Renata: Z gauče vzhůru do divočiny
Nachtmanová, Petra: Vdaná potvora
Tůmová, Anna: Miluju tě jak svý boty
Collins, Jackie: Krev není voda
Vondruška, Vlastimil: Strana štěstí
Potter, Alexandra: Láska z Paříže
Roberts, Nora: Údolí ticha
Goffa, Martin: Plaváček
Pojarová, Katerina: Australský deník

Připravila Eliška Navrátilová

Obecní úřad Velký Týnec
Zámecká 35, 783 72 Velký Týnec 1

Úřední hodiny pro veřejnost:
pondělí a středa 7:30 - 12:00 a 13:00 - 17:30

Telefonické kontakty:

Starosta obce - PhDr. Petr Hanuška PhD.	585 391 495
	585 151 113
	fax: 585 391 506
Místostarosta - Mgr. Stanislav Denk	585 151 110
Místostarosta - Jakub Vrána	585 151 119
Sekretariát - Ilona Bartáková	585 151 111
Matrika, sociální věci - Radka Tomečková	585 151 115
Stavební úřad	585 151 118
Stavební záležitosti - Eva Krkošková	585 151 114
Účetní obce - Radana Procházková	585 151 116
Správce obecního majetku - Petr Drápal	585 151 112
Obecní policie Velký Týnec	725 544 540

Elektronické adresy:

sekretariat@velkytynec.cz, velkytynec@velkytynec.cz

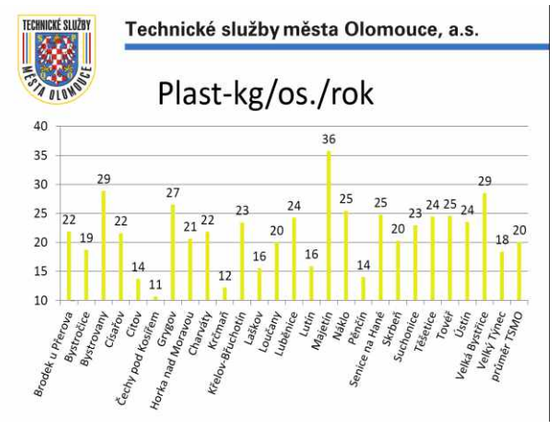
VÝSLEDKY TŘÍDĚNÍ ODPADŮ ZA ROK 2019 V OBCÍCH NA OLOMOUCKU

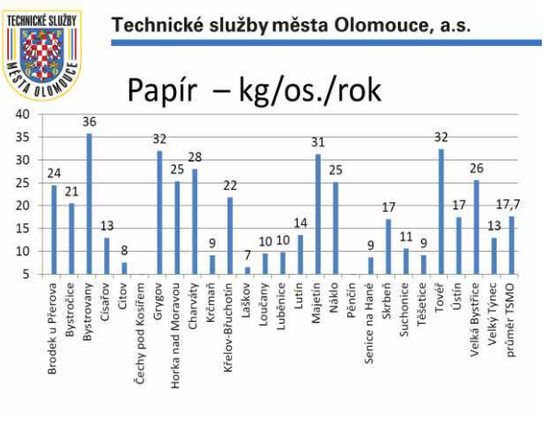

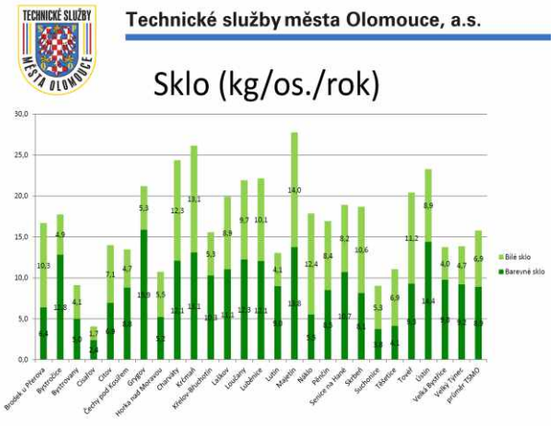
Krátký komentář k výsledkům tříděného sběru za rok 2019

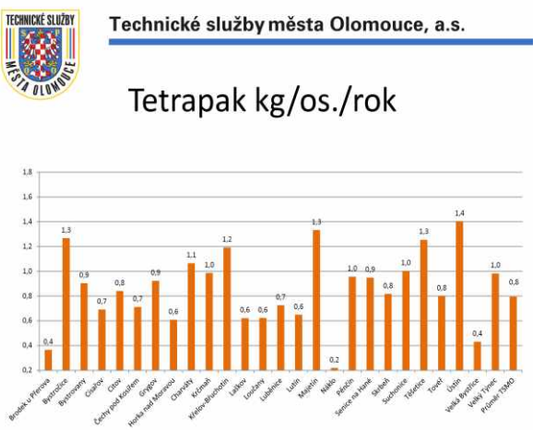
Nový zákon o odpadech počítá s motivačním snížením poplatku za ukládání směsného komunálního odpadu pro ty obce, které splní podíl vytříděného odpadu. Za rok 2020 to musí být 45 % vytříděného odpadu /papír, plast, sklo, železo, bioodpad/ proti 55% směsného komunálního odpadu. Obce tím mají získávat motivační nástroj pro lepší třídění odpadů. Já si jen dlouhodobě kladu otázku, proč máme stále tak vysoké množství SKO na občana (232 kg.), když Majetín má jen 155 kg. Kde je chyba?

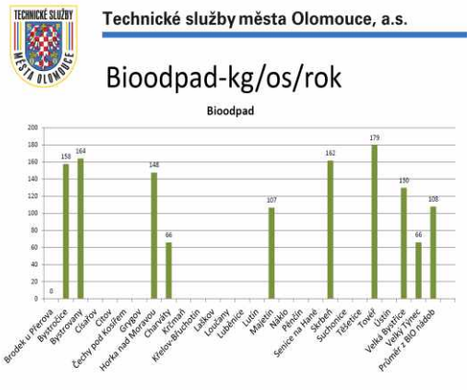
S bezodpadovým pozdravem
Stanislav Denk

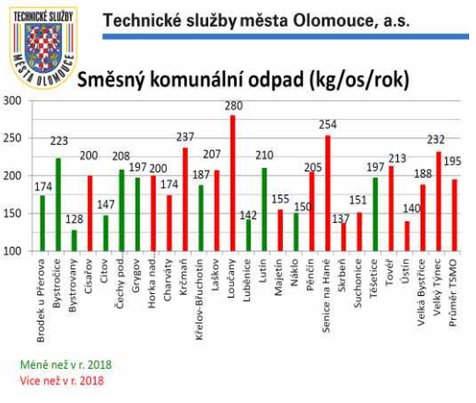

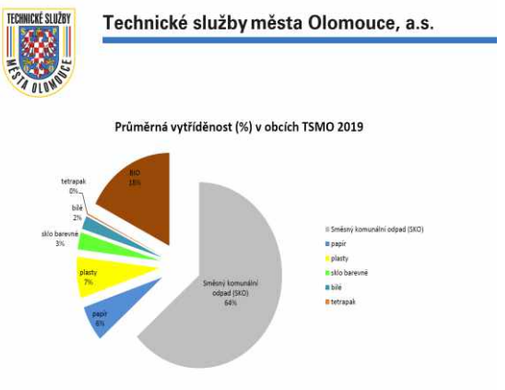

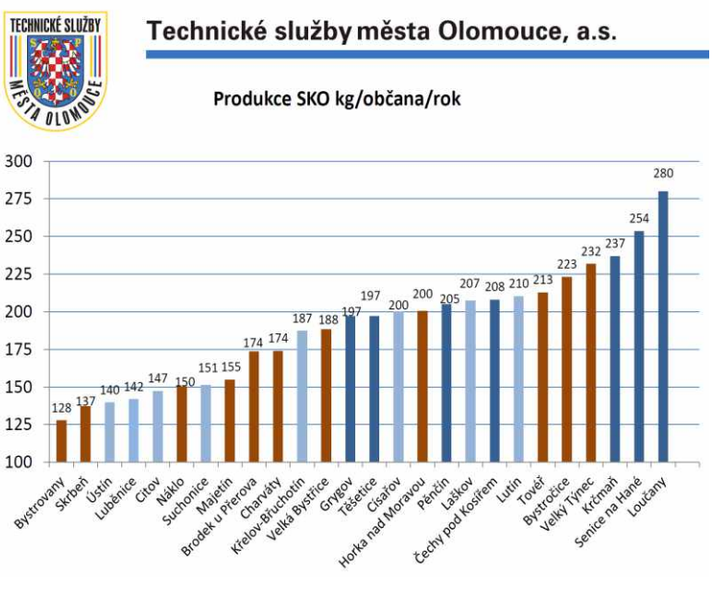

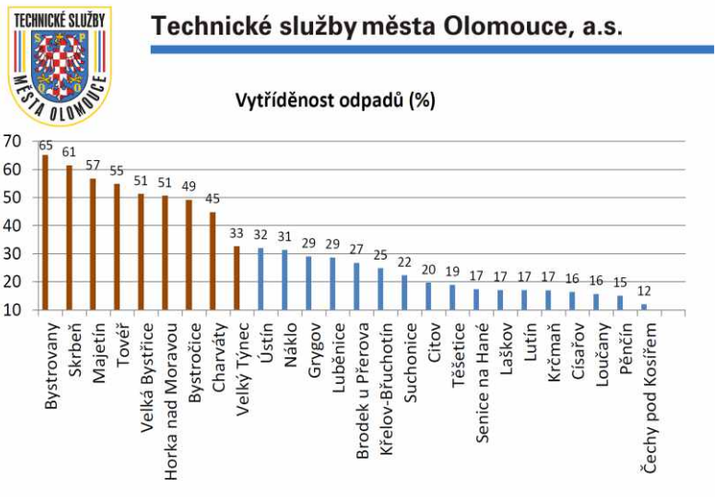

Obce, které dosáhnou dle údajů z ročního hlášení produkce odpadů za rok 2020 vytřídění 45 % (papír, plast, sklo, kov, bioodpad, mají v roce 2021 nárok na slevu ze skládkovacího poplatku 300,- Kč/t.

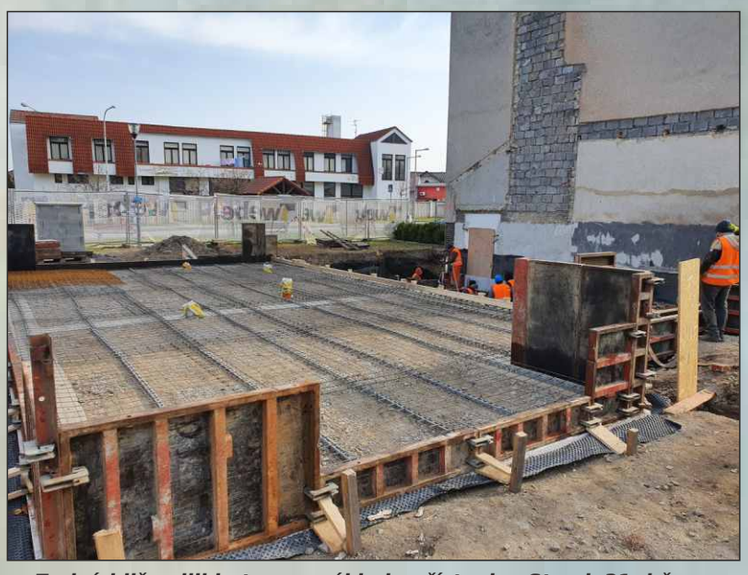
Zpracoval Ing. Radim Plachý

FOTOGALERIE

Stavba chráněných bytů nad zdravotním střediskem

Střecha je hotová. upravuje se podlaha horního patra...

Zedníci již vylili betonem základy přístavby. Stav k 31. březnu

Rekonstrukce obřadní síně na obecním úřadě

Štukatéři dokončili své práce31. března. Nyní nastupují parketáři...
Vlevo fotografie upraveného stropu v obřadní síni během 13. pracovního týdne... Vpravo místo pro obrazy místních částí

Pomáháme si navzájem - šijeme roušky

Foto: 6x Petr Hanuška

Roušky jsme šili přímo i na obecním úřadě. Pomoc, resp. šití se ujala paní Tršic!!!

Úpravy zeleně po obci

Březen byl věnován úpravě zeleně, o kterou se starají členové obecní pracovní skupiny a paní Kuchařová

Foto: 9x Petr Hanuška

Kromě prostoru u kostela se pustili i do zámecké zahrady...

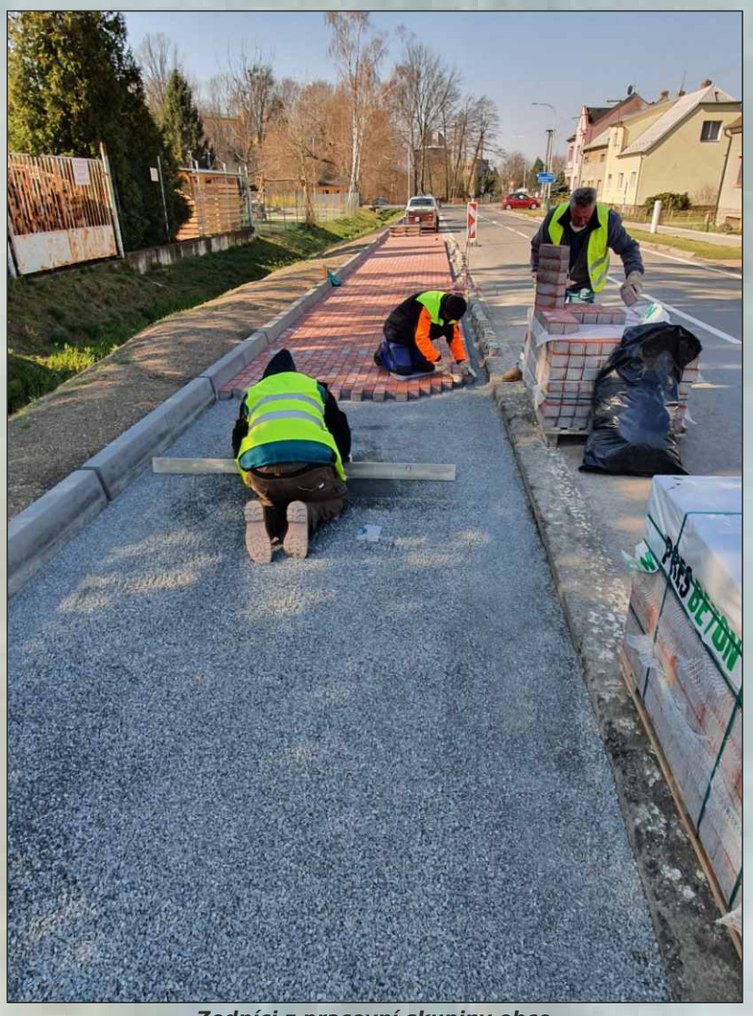

Pryč musely suché či silně poškozené stromy...

...i keře a na holých plochách zasela novou trávu

Práce na obci

Zedníci z pracovní skupiny obce dokončili parkovací záliv na Bystřické ulici

Firma pana Libora Venclíka finišuje s pracemi na chodníku v ulici Ke Vsisku

SPOLEČNĚ TO ZVLÁDNEME!

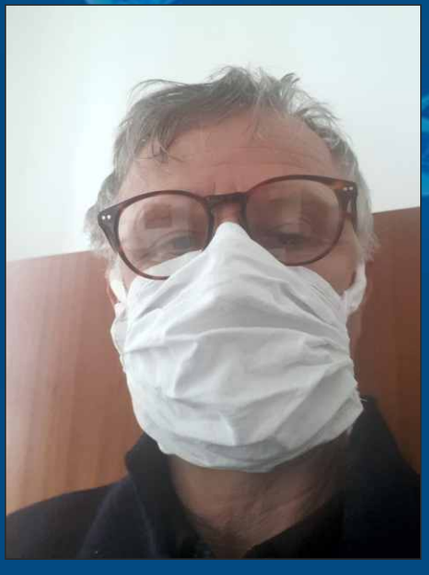

Navrhl jsem ženě že bychom si na chvíli mohli sundat roušky.Bohužel jsem pak zjistil že už týden bydlím se sousedkou 🙄

To jsem zvědavý, jestli i nadále bude Česká pošta tvrdit, že nikdo nebyl doma :))

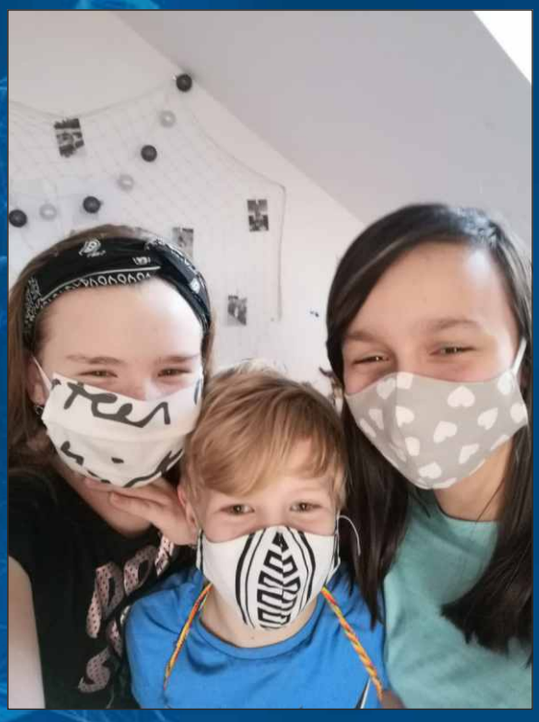

Včera přišli na poštu dva lidi v rouškách, nastala panika. Po chvíli se ukázalo, že je to přepadení, tak jsme se všichni uklidnili.

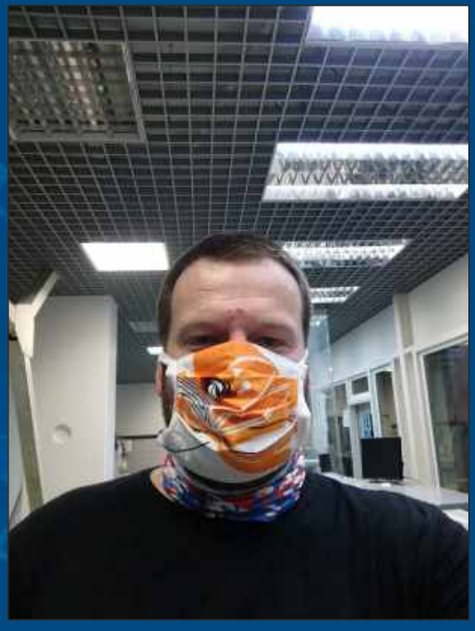

🤔Tak roušky jsme si ušili.Desinfekci vyrobili.Nějaký tip jak uvařit paralen ?

😁

To jsem zvědavá, do čeho povleču peřiny, když jsem ze všeho ušila roušky 😂😂😂

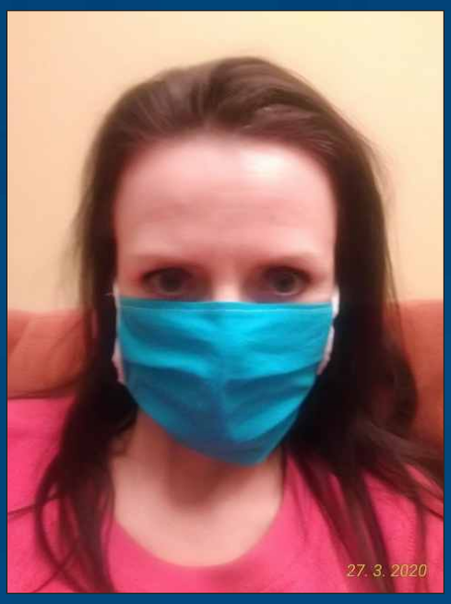
Včera jsem byl díky zavřené hospodě doma a povídal si s manželkou. Docela fajn ženská s dobrými názory...

Hledám nějakou důchodkyni, ktera by mi skočila pro snídani 😊😊😊

Prý na nákup bude moct z rodiny jen jeden. Manžel říkal, že se budeme střídat. Tak budeme jeden den jíst a druhý den chlastat 😂

Divadla kvůli koronaviru odvolala premiéry… Nemohla by i vláda?

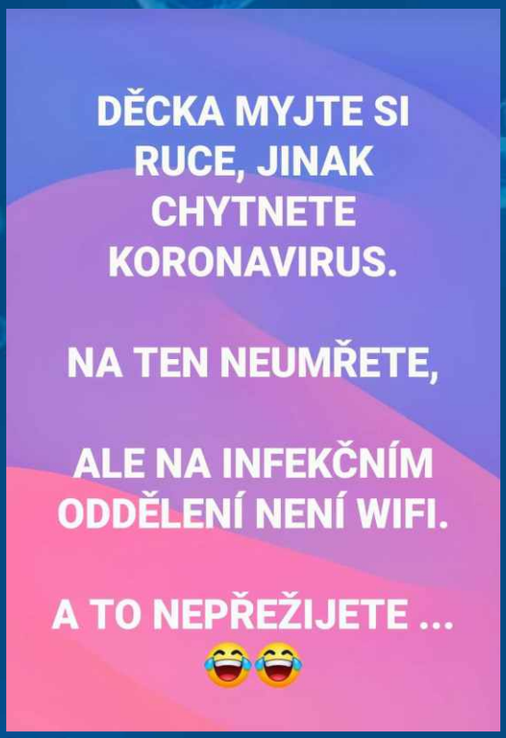
Pustím televizi – Babiš, pustím rádio – Babiš, otevřu noviny – Babiš, otevřu Facebook – Babiš. Normálně mám strach si pustit porno...

Tipy na letošní dovolenou

- Costa del Kuchyňa
- Los Předsíňos
- Santa Ložnica
- Puerto de la Balkón
- Rio de Koupelneiro

**Ptali se doktora, co dávají pacientům s koronavirem?
„Palačinky, bramboráky, lívance a pizzu.“
„A to mu pomáhá?“ „To nevím, ale vejde se to pod dveře.“**

Celý národ šije. Lidé šijí roušky, vláda šije boudu, prezident se zašil úplně.

Lidi, když nám to jde tak dobře s těma rouškama, co kdybychom si ty dálnice opravili sami 😀

Chcete se pochlubit, jak pomáháte nošením roušky nebo jak vtipně trávíte karanténu? Není nic jednoduššího, než poslat svou fotku na e-mail uveřejněný v tiráži a my vám ji otiskneme v příštím čísle Týneckých listů!

Už víme, co s rouškami, až tohle skončí.

TÝNEČÁCI POD LUPOU
aneb znáte své sousedy?

Třetím Týnečákem, se kterým jsem moc ráda připravila rozhovor do Týneckých listů, je **Petr NOVOSÁD** (50). Petr bydlí se svojí početnou rodinou v rodinném domě v Komárově a pracuje jako profesionální hasič u Hasičského záchranného sboru Olomouckého kraje. Jsme bývalí kolegové, a proto moc dobře vím, jak je práce profesionálního hasiče náročná. Proto jsem Peťu oslovila, abyste i vy, čtenáři Týneckých listů, mohli nahlédnout pod pokličku tohoto náročného povolání. A nejen to, zajímalo mě také, jak to chodí v rodině, kde rodiče vychovávají šest dětí.

Peťo, ty nejsi rodilým Týnečákem, ale bydlíš tady už spoustu let. Jak ses do Týnce dostal?
Narodil jsem se v Želatovicích na Přerovsku, kde bydleli rodiče po svatbě. Když mi byly tři roky, přestěhovali jsme se s rodiči za nabídkou práce v družstvu ve Vacanovicích, kde byl rodičům nabídnut i byt. Chodil jsem na základní školu do Tršic. Vyučil jsem se strojním zámečníkem v Lutíně, kde jsem po ukončení učebního oboru nastoupil na večerní průmyslovou školu a dodělal si tak úplné střední vzdělání zakončené maturitní zkouškou.
V roce 1992 jsem se oženil a spolu s manželkou Kateřinou jsme zdědili starý dům v Komárově, který jsme zbourali a na jeho místě postavili nový. Nastěhovali jsme se sem v roce 2000. Můžu tedy říct, že jsem Týnečákem už 20 let.

S manželkou Katkou vychováváte 6 dětí. To je v dnešní době trošku rarita.
To ano, jsme „trošku“ větší rodina, než je zvykem v poslední době. Když začnu od nejstarších, syn Petr (25) a dcera Eva (23) jsou už samostatní a spíš k nám jezdí jen na návštěvy. Jsou stále k ruce na hlídání, protože jinak to nejde. Chodíme s manželkou oba na směny a rodina nějak fungovat musí. Další v pořadí jsou Anička (10) a Stellinka (8), ty jsou zapálené týnecké gymnastky. V neposlední řadě máme další dva dárečky, dvojčata Magdalénku a Matěje (5), které jediné oslovila hasičina a jsou členy SDH Velký Týnec. Maty navíc navštěvuje místní fotbalový klub.

Běžný člověk si ani starosti okolo šesti dětí nedokáže představit. Jak třeba trávíte dovolenou? Jezdíte všichni spolu? Nebo Vánoce? Sejdete se všichni u jednoho stolu?
Vánoce trávíme jako rodina společně u jednoho stolu. U nás funguje taková rarita, když mám službu na

Štědrý den, slavíme příchod Ježíška o den dřív. Tím dopřejeme dětem dva Štědré dny. Minulý rok jsme byli na dovolené skoro všichni, až na nejstaršího Petra. Letěli jsme do Egypta a bylo to opravdu jako Hujerovi na cestách.

Bydlíte v rodinném domku, který neustále zvelebujete. Jsou ti blízké práce okolo domu nebo si raději najmeš řemeslníky?
Původně byl náš dům postavený pro účely čtyř členné rodiny, tím, jak se naše rodina postupně rozrůstala a nároky se zvětšovaly, byli jsme nuceni provádět stavební úpravy uvnitř i venku. Hodně prací jsem si dělal sám s pomocí rodiny a na co mé síly nestačily, bylo za potřebí pozvat odbornou pomoc. Práce kolem domu mě baví a hlavně je pořád co dělat.

Jsi profesionálním hasičem. Mezi dětmi určitě oblíbené povolání, ale také extrémně náročné. Naše čtenáře by určitě zajímalo, co taková práce obnáší.
Já sám jsem o práci hasiče nikdy neuvažoval, i když jsem byl členem sboru dobrovolných hasičů od dětství a aktivně jsem se zúčastňoval soutěží.
Osud tomu však chtěl jinak a v červnu 1997 jsem nastoupil k Hasičskému záchrannému sboru okresu Olomouc na pozici hasič. No a hned v červenci přišly povodně, které pro mě byly jako křest ohněm, nebo tedy spíš vodou. Aktivně jsem se účastnil záchranných a následně likvidačních pracích, i když jsem ještě neabsolvoval základní nástupní kurz. Potřeba byla každá ruka, takže pomáhali opravdu všichni.
Do své současné pozice technika strojní služby a řidiče hasičské cisterny jsem se dostal v roce 2009 po odchodu mého kolegy. Má pracovní náplň spočívá hlavně v opravě a údržbě hasičské techniky a výjezdu k zásahům. Při vyhlášení poplachu jsme ze zákona povinni opustit požární stanici a vyrazit na výjezd do 2 minut, což je hlavně v noci někdy náročné. Naše směna trvá 24 hodin, v rámci kterých absolvujeme pravidelnou odbornou a fyzickou přípravu.

Vzpomeneš si na nějaký týnecký požár nebo jiný zásah, u kterého jsi zasahoval nebo který se ti něčím vryl do paměti?
Mým zatím největším a svým způsobem i časově nejdelším zásahem byla účast na povodních v Polsku v roce 2010, kdy jsem poprvé v životě viděl, co dokáže velká voda. V Týnci se mi zatím požáry vyhýbají, když se zde něco děje, tak je to vždy na jiné směně. Práce profesionálního hasiče je často velmi psychicky náročná, jelikož jezdíme i k vážným dopravním nehodám, jsme svědky událostí, které se nám často vryjí do paměti a nelze se jich tak snadno zbavit.

Spolupracuješ nějak s týneckými dobrovolnými hasiči? Ať už praktickou zkušeností, či třeba jen odbornou radou?
Jak jsem zmiňoval, jsem členem SDH Vacanovice. Moje nejmladší děti (Matěj a Magdaléna) se stali členy SDH Velký Týnec, tak jsem na hasičárně poměrně často, ale jen jako rodič. S týneckými hasiči nespolupracuji, ale mám mezi nimi kamarády.

Peťo, děkuji moc za rozhovor, přeji ti, aby se Ti i nadále dařilo po všech stránkách zvládat péči o početnou rodinu a aby ses vždy ve zdraví a v pořádku vrátil z každého zásahu ke svým nejbližším.

Vážení čtenáři Týneckých listů,
Petr Novosád byl třetí osobností v novém miniseriálu s názvem „Týnečáci pod lupou aneb znáte své sousedy?“. Velmi rádi bychom vám i nadále představovali zajímavé osobnosti z Týnce, Čechovic a Vsiska, kteří žijí třeba zrovna vedle vás. Mají obyčejné problémy, řeší běžné starosti, přesto jsou něčím zajímaví a vy to třeba ani nevíte. Anebo možná víte, a proto pokud je někdo takový vaším sousedem, dejte nám na něj prosím kontakt prostřednictvím e-mailové adresy: *velkytynec@velkytynec.cz*

Vladimíra Hacsiková

Foto: 3x archiv Petra Novosáda

ZE ŽIVOTA NAŠICH ŠKOL

Vážení rodiče.
Dovolte, abych vás seznámil s aktuální situací ve škole. Podle ministra školství bychom mohli otevřít školu v polovině května až na začátku června. Co z toho plyne pro nás? V první řadě se z toho nesmíme hroutit. Co v letošním roce nestihneme probrat, zůstane nám na rok příští – nic, co bychom už někdy v životě nezažili.

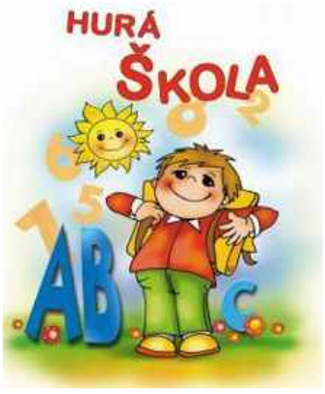

Důležité je, aby žáci neztratili školní návyky a každý den strávili školními povinnostmi nějaký přiměřený čas. Chtěl bych zároveň rodiče uklidnit. Podstatná část učiva je probraná, v následujícím období mohou zejména žáci 1. stupně opakovat a procvičovat již zvládnuté učivo. Na 2. stupni je to podobné, žáci 9. ročníku se o to více mohou soustředit na přípravu na přijímací zkoušky.
Po návratu do školy zrušíme všechny kulturní a sportovní akce, akademii a oslavy výročí školy odložíme na příští rok. Nepojedeme na výlety a školy v přírodě – budeme zkrátka do konce roku učit, abychom stihli co možná nejvíce.
Klasifikace na konci roku se neobávejte, budeme přihlížet k mimořádnosti situace. Hodnotit žáky budeme za to, co jsme stihli probrat. Samozřejmě zohledníme samostatnou práci žáků doma, kterou budeme mít k dispozici. Po zbytek školního roku také ledacos stihneme.
Co děláme teď? S našimi žáky jsme ve spojení přes Školu OnLine i přes maily učitelů. Někteří kolegové jsou se svými žáky ve spojení i po telefonu. Zadáváme úkoly, doporučujeme zajímavé odkazy na internetu, kontrolujeme úkoly, které se nám vrací zpět. Vše se rozbíhá a přes určité nejen technické potíže situaci zvládáme. Na poradě budeme zvažovat on-line testy, o tom vás budeme informovat.
Na 1. stupni se soustřeďme především na český jazyk a matematiku, omezeně anglický jazyk.
Na 2. stupni český jazyk, matematiku a anglický jazyk, ostatní naukové předměty spíše na samostudium a pracovní listy.
Výchovné předměty (Tv, Hv, Vv, Rv, Ov) v této situaci nebudeme řešit.
K výuce doporučujeme kromě cvičení z učebnic i odkazy na internetu, které vám poskytujeme, stejně tak jako pro žáky 1. stupně projekt České televize UčíTelka.
Kdo má jakékoliv technické potíže v komunikaci se školou, ten si může zakládat úkoly do portfolia a po návratu vše předloží.
Naše opatření odpovídají doporučení ministra školství, který na tiskové konferenci reagoval na praxi mnoha škol v ČR, jež v dobré víře v podstatě přetěžují děti i rodiče nadměrným množstvím zadávaných úkolů v rozsahu, jako by se normálně ve školách učilo.
Vážení rodiče, plně chápeme, že většina z vás chodí do zaměstnání nebo jste na home office, staráte se o své děti, vedete domácnost, a proto vás chceme ubezpečit, že nemusíte vše vždy stihnout tip ťop. Udržujte děti v klidu, je to pro ně naprosto nová životní zkušenost, nic podobného nezažily. Využijte maximálně čas strávený s nimi, vždyť na druhou stranu opadl každodenní shon s rozvozem po různých kroužcích… Jak říkají psychologové, budujme vztahy v rodině, zamysleme se nad sebou a hledejme i v této mimořádné situaci nové příležitosti.
Na závěr mi dovolte odlehčení. Věřte mi, že se nic tak hrozného nestane, když se ve škole vše nestihne. Z hlediska vzdělávání populace se nic nestalo o povodních 1997 ani 2002. A kdo si vzpomínáte z historie například na uhelné prázdniny v roce 1979. Osobně jsem byl ve 3. třídě ZŠ Olomouc – Holice, asi týdny jsme byli doma a potom nějakou dobu probíhalo vyučování na směny – a představte si, vše jsme dohnali, dokončili jsme základní školu…

Tomáš Jurka,
ředitel školy

ZÁPIS DO 1. TŘÍDY

Zápis k povinné školní docházce proběhne v souladu s právními předpisy, ale s upuštěním od některých tradičních postupů. Uskuteční se v termínu dle školského zákona, tedy od 1. dubna 2020 do 30. dubna 2020.

Naše škola patří k těm s dostatečnou kapacitou k zápisu spádových dětí, ale převisem zájmu nespádových dětí.
Proběhne pouze formální část zápisů, motivační část bude zrušena, v případě nutnosti doporučujeme případně s asistencí rodičů využít v současnosti běžné ICT nástroje pro distanční komunikaci.
Základní škola Milady Petřkové z kapacitních důvodů otevře 2 první třídy, přednostně proto přijímá děti ze spádové oblasti. To v praxi znamená, že pro děti odjinud nemáme volnou kapacitu. V případě, že tato kritéria nestačí, rozhoduje losování, které je provedeno transparentně.

Podání žádosti
Podle § 37 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, je možné podání (tj. žádost o přijetí k základnímu vzdělávání) učinit písemně nebo ústně do protokolu anebo v elektronické podobě. Přihlášku je tedy možné doručit následujícími způsoby:
- do datové schránky školy (každá škola má svou datovou schránku), *dwa9686*
- e-mailem s uznávaným elektronickým podpisem (nelze jen poslat prostý email!) *jurkat@zs.velkytynec.cz*
poštou,
- osobní podání: v případě osobního podání žádosti zákonným zástupcem dítěte je nezbytné organizovat příjem žádostí tak, aby nedošlo k vyšší koncentraci a pohybu osob v prostorách školy.
Pokud by bylo podání učiněno pomocí jiných technických prostředků (např. e-mailem bez uznávaného elektronického podpisu, telefaxem apod.), je nutné jej později ze strany zákonného zástupce potvrdit jedním z výše uvedených způsobů.
Při podání žádosti o přijetí k povinné školní docházce uvede zákonný zástupce dle správního řádu náležitosti stanovené v § 37 odst. 2 školského zákona, kterými jsou:
- jméno a příjmení žadatele (dítěte),
- datum narození,
- místo trvalého pobytu, popřípadě jinou adresu pro doručování (podle § 19 odst. 3 správního řádu),
- označení správního orgánu, jemuž je žádost určena (konkrétní základní škola),
- podpis osoby, která žádost podává (v tomto případě podpis zákonného zástupce, který dítě při podání žádosti zastupuje).

Prosíme vás o stažení našeho formuláře, který je dostupný na webu školy.

Zastupuje-li dítě jiná osoba než jeho zákonný zástupce, je zároveň podstatné, aby doložila své oprávnění dítě zastupovat.

Mgr. Tomáš Jurka,
ředitel školy

NAŠE ŠKOLA V DOBĚ NOUZOVÉHO STAVU

Webové stránky školy zs.velkytynec.cz mají informativní charakter pro širokou veřejnost. Na úvodní stránce jsou zveřejňovány aktuality. Nejnovější zprávy se objevují nahoře. V dalších odkazech najdete informace ze života školy.
V současné nelehké době s našimi žáky a jejich rodiči komunikujeme zejména prostřednictvím internetového programu Škola OnLine. Sem mají přístup všichni učitelé a rodiče našich žáků. Také každý žák má svůj přístup, aby mohl dostávat práci na doma od svých vyučujících. Každý z uživatelů má svoje přihlašovací údaje – uživatelské jméno a heslo.
Učitelé pomocí tohoto prostředí oslovují svoje žáky podle předmětů a zadávají jim práci. Obvykle na jeden týden. Využívají možnosti jak komunikace, tak zadávání domácích úkolů v záložce výuka, úkoly. V domácích úkolech jsou tři možnosti: 1. Žák dostane úkol jen zadaný. 2. Žák dostane úkol, který vypracuje formou textu do Školy OnLine. 3. Žák dostane úkol, který odevzdá pomocí přílohy v programu Škola OnLine. Učitel při zadávání také rozhodne a nastaví si zda: 1. Úkol neeviduje (např. přečíst látku a zapsat do sešitu). 2. Dělá si evidenci, kdo z žáků úkol splnil a kdo ne. 3. Může odevzdaný úkol hodnotit známkami. Možností je více. Záleží na každém vyučujícím a jeho žácích, jak spolu komunikují, neboť je to velmi individuální s ohledem na věk žáků a na vyučovaný předmět.
Je uznáníhodné, když učitel komunikuje s každým svým žákem, a naopak žák se svým učitelem! Když si každá ze stran umí poradit v nezvyklé, nekomfortní situaci, a pokud nefunguje jedna komunikační cesta, najde si jinou.
Každý rodič má kontakt na třídního učitele a opačně. Jestliže se objeví nějaké potíže, mohou je navzájem probrat a vyřešit. Výuka tímto způsobem není jednoduchá ani pro vyučující ani pro žáky. Řídíme se tedy doporučeními pana ministra školství. Věřím, že společně to zvládneme.
Děkujeme rodičům, kteří svým dětem pomáhají s jejich školními povinnostmi. Přejeme všem pevné zdraví a hodně optimismu.

Hana Dočkalová,
učitelka

DIALOG NA DÁLKU

Dne 11. března se chodbami školy, ve které učím druhý rok, rozeznělo vícehlasem: „Máme mimořádnou poradu!“ Aniž bych cokoliv četla v médiích, napadla mě myšlenka, kterou nám vzápětí sdělil pan ředitel. ŠKOLA SE ZAVÍRÁ! V tu chvíli mi hlavou proběhla spousta myšlenek. Rychle jsem předala dětem domácí úkoly na několik dnů dopředu a doufala, že se za pár dní ve škole opět uvidíme. Jejich reakce byly různé. Některé děti měly radost z volna, spousta z nich však měla v očích strach a obavy. Snažila jsem se je uklidnit a ubezpečit, že všechno bude v pořádku a snad se brzy uvidíme. Avšak zdání klame.

Člověk přemýšlí nejen nad tím, jak bude probíhat výuka na dálku, jak budou děti vše zvládat, ale také nad dalšími věcmi. Udělat to co nejpřehlednější pro děti, nejméně zatěžující pro jejich rodiče, kteří už tak mají spoustu starostí, a být jim co nejvíce nápomocná. Neustále mě napadá otázka: „Není toho moc, nebo málo?“ Vždy mě však napadne jedna jediná odpověď. Priorita je v tuto chvíli zdraví a není nic důležitějšího. Protože učím v 5. třídě, výhodou je, že děti už jsou soběstačné, zadané úkoly vypracují, vyfotí a já jim obratem zašlu zpětnou vazbu. Když je něco hodně nejasné, zavoláme si, případně se s některými domluvím přes videohovor. Jsem ráda, že s nimi můžu komunikovat napřímo, ráda je slyším a taky jsem moc ráda, když mi pošlou třeba fotku a já vidím, jak se jim daří. Zřídila jsem si s dětmi komunikační skupinu. Kdo potřebuje pomoc, má možnost mě oslovit. Zatím to funguje skvěle.

Mimo učení dětem posílám zajímavé odkazy na recepty, malování na kameny, nebo se snažím vzbudit v nich zájem o čtení i psaní. Říkám si, že v této době může vzniknout nějaké pěkné dílo… Třeba sbírka pohádek. Některé úkoly jsou pouze dobrovolné. Je to z toho důvodu, že někteří jsou velmi rychlí a aktivní a mají rádi práci navíc.

Co říci na závěr? Myslím si, že tento čas ukáže to, jak důležité je vážit si běžných věcí a lidí okolo sebe, a také to, že tuto zrychlenou dobu je potřeba trochu zpomalit. Spousta lidí si to uvědomí. Přeji všem, aby toto období přečkali ve zdraví a užili si čas strávený se svými blízkými. Samozřejmě chápu, že některé profese to v tomto období mají velmi těžké. Moc si jich vážím a děkuji. Dále také díky lidem, kterým tato situace není lhostejná, jsou zodpovědní a snaží se pomáhat ostatním.

Petra Jakubíková,
učitelka

KOUZELNÁ BATERKA

Ještě před uzavřením škol žáci třetích tříd stihli navštívit Dramacentrum v Olomouci. Tentokrát se zúčastnili programu určeným k rozvoji čtenářské gramotnosti, inspirovaným knihou od Olgy Černé Kouzelná baterka. Děti se do Dramacentra moc těšily a už od samotného začátku byly napnuté, co je bude čekat. Všichni měli ještě živě v paměti program z první třídy, kde jim Tydýt – jejich stálý plyšový třídní kamarád – ukázal, že každý jsme jiný a lišit se od ostatních není žádný problém. Tehdy je příběh Tydýta hluboce zasáhl, uvědomili si, jak je důležité se vzájemně tolerovat, chovat se k sobě hezky, umět si pomáhat, omluvit se a odpouštět si, vážit si sami sebe. To bylo před dvěma lety.

Tentokrát se nám lektorka (paní Strejčková) proměnila před očima v kluka Frantu, co si strašně moc přál nějaké domácí zvíře. Maminka mu jej však nechtěla povolit. Naštěstí dostal od kouzelného dědečka baterku, která svým světlem dokázala oživit úplně obyčejné věci. A tak si posvícením na plastovou PET láhev oživil pejska, kterého pojmenoval PETALÍK.

Příběh byl částečné hraný, kdy děti byly diváky, chvílemi čtený, kdy si vyzkoušely být dobrými posluchači, ale hlavně měly možnost stát se herci a spisovateli a podílet se tak na samotném vývoji celého příběhu. Pracovaly ve skupinkách, měly možnost projevit se, spolupracovat, otevřít bránu své dětské bezmezné fantazie.

Všechny programy, které s Dramacentrem absolvujeme, jsou velkým přínosem nejen pro děti, ale i pro nás učitele. Tentokrát jsme se mohli inspirovat tím, jakým způsobem můžeme dětem zpříjemnit hodiny čtení. S námětem ale nepracujeme jen v hodinách čtení, kde jsme kouzelnou baterkou kupříkladu oživovali nějakého hrdinu nebo věc z oblíbené knížky, ale i v hodinách slohu nebo pracovních činnostech. Tam si děti měly možnost vyrobit svého PETALÍKA. A že je to moc bavilo a podařilo se jim to, dokazují přiložené fotky.

Zbývající čas do odjezdu autobusu jsme strávili v Pevnosti poznání. Už teď se moc těšíme na další rok a na další zajímavý program.

Všem lektorům z Dramacentra moc děkujeme za jejich úžasnou práci.

Zlata Tannebergová,
učitelka

Foto: 4x archiv ZŠ M. Petříkové

OKRESNÍ KOLO ZEMĚPISNÉ OLYMPIÁDY

Ve středu 26. února 2020 se na ZŠ Řezníčkova v Olomouci konalo okresní kolo zeměpisné olympiády. Naši školu ve svých kategoriích reprezentovali: Tomáš Schmidt (6. A), David Dosoudil (7. B), David Neuman (8. A) a Michaela Drábková (9. A).

Zeměpisná olympiáda Česko Geographical Olympiad Czechia

Po úspěš-ném zdolání školního kola žáci statečně bojovali i v další fázi soutěže.

Spolu s dalšími třemi žáky naší školy jsem se zúčastnila zeměpisné olympiády. Ta probíhala ve třech kategoriích: nejmladší žáci z 6. ročníků (A), žáci ze 7. ročníků (B) a žáci z 8. a 9. ročníků (C).

Olympiáda ze zeměpisu se skládala ze tří částí. V první části jsme pracovali s atlasem, vyhledávali informace. V druhé části jsme se museli spolehnout na znalosti, které máme v hlavě. Poslední část byla praktická – čekala nás práce s textem – starší žáci mohli využívat i atlasu.

Nejlepšího výsledku dosáhl David Neuman – 15. místo.

Všem moc gratulujeme a děkujeme za reprezentaci školy!

Michaela Drábková, 9. A

S DEVÁŤÁKY ZA KULTUROU

Výlet za kulturou bývá vždy nevšední zážitek. Jednak přijdeme o vyučování, na druhé straně se přiučíme něčemu jinému. Myslím si, že Petra a Lucii znal málokdo. Teda alespoň ten příběh, který ztvárnili šikovní herci v Moravském divadle Olomouc. Do divadla jsme jeli 24. února 2020 po první vyučovací hodině. Představení bylo poměrně dlouhé, do školy jsme se vrátili jen na oběd.

Klasická novela Romaina Rollanda se odehrává v Paříži za doby první světové války a pojednává o Petrovi a Lucii, kteří se do sebe zamilují.

Foto: moravskedivadlo.cz

Ovšem oba těžce snáší válku, navíc Petr má zanedlouho narukovat. Jejich trápení je ukončeno na Velký pátek, kdy byl bombardován kostel, ve kterém si Petr s Lucií zrovna slibovali věrnost, a zřítil se na ně pilíř.

Na představení nás zaujalo, že se s Petrem a Lucií prolínal ještě jeden pár, ovšem „z dnešní doby“. Tento pár měl roli vypravěče. Dále jsme byli překvapeni, když si Petr zapálil cigaretu a kouřil. A nebyl jediný. Poměrně hodně postav kouřilo. Z konce divadelního příběhu jsme byli zklamaní, čekali jsme, jak se na ně zřítí sloup, avšak nic takového se nekonalo.

Jinak se nám tato činohra líbila. Byla zase úplně jiná než muzikál Noc na Karlštejně, na kterém jsme byli v loňském roce. I když se mně osobně líbil muzikál víc, jsem rád, že jsem mohl poznat nový žánr. A už teď si jedno klasické světové dílo k maturitě „odfajfknu“.

Jakub Strejček, 9. B

ÚSPĚŠNÉ OKRSKOVÉ KOLO BASKETBALOVÉHO TURNAJE

Ve středu 26. února se uskutečnil turnaj v košíkové dívek. Klání tentokrát probíhalo na půdě Masarykovy ZŠ a MŠ ve Velké Bystřici. Turnaje se zúčastnily týmy z Velkého Újezdu, Velkého Týnce, Velké Bystřice a Tršic.
Starší žačky si dobrými výkony poradily se svými soupeřkami. V posledním utkání se strhlo drama. Bojovaly o první místo s Velkou Bystřicí. Tým Velké Bystřice se rychle dostal do vedení, ale naše hráčky se nevzdaly bez boje. Do konce utkání se jim podařilo skóre vyrovnat (6:6) a o umístění nakonec rozhodovalo výsledné lepší skóre Velké Bystřice.
I mladším žákyním se v turnaji dařilo a umístily se taktéž na krásném druhém místě.
Ve čtvrtek 27. února hostila Velká Bystřice i okrskový basketbalový turnaj hochů. Starší žáci obsadili třetí místo a mladší žáci se umístili na pěkném druhém místě.
Děkujeme všem za reprezentaci školy!

Sestava – starší žákyně (8. – 9. třída): Gabriela Plachá, Natálie Olexová, Tereza Palinková, Lucie Knopová, Kristýna Smělá, Vivien Prečanová, Aneta Polášková, Klára Hynková, Monika Drábková, Romana Netesalová

Sestava – mladší žákyně (7. – 8. třída): Adéla Zemanová, Zuzana Kroutilová, Kateřina Březinová, Tereza Krbečková, Valérie Milková, Anna Homolová, Veronika Prečanová, Pavlína Báťková, Valérie Příleská, Karin Mráčková

Sestava – mladší žáci (7. – 8. tř.): David Dosoudil, Jan Drábek, Tomáš Spurný, Jakub Kovář, Lukáš Trnka, Filip Všolek, Jan Žák, Jakub Formánek, Michal Kovařík, Marek Maluš

Sestava – starší žáci (9. tř.): Adam Čadílek, Lukáš Dobrozemský, Pavel Kopečný, Denis Paulík, Radek Vytásek, Jan Kábrt, Petr Kábrt, Tomáš Neveřil, Lukáš Pastrnek, Matěj Háp

Foto: 3x archiv ZŠ M. Petříkové

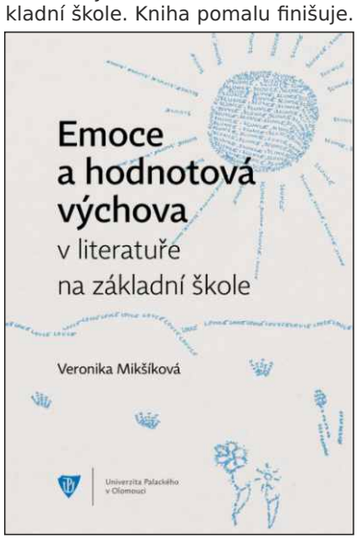
KONVERZAČNÍ SOUTĚŽ V ANGLICKÉM JAZYCE

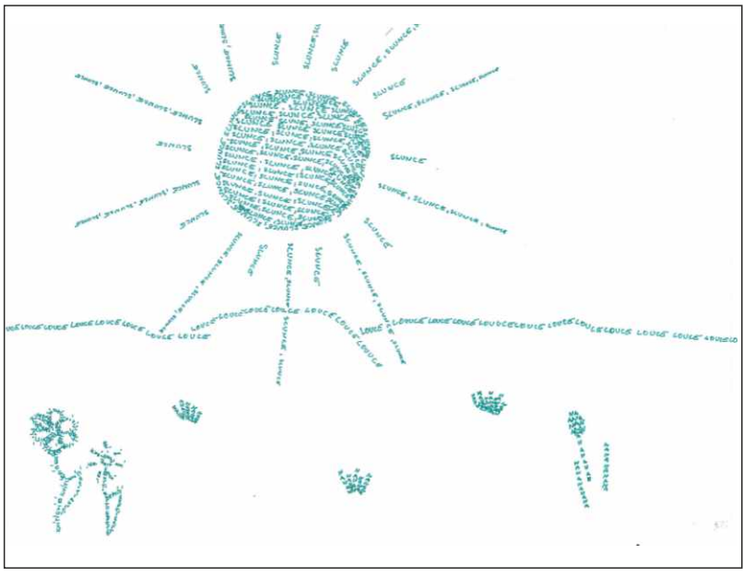
Ve středu 19. února 2020 se konalo okresní kolo konverzační soutěže v anglickém jazyce. Naši školu reprezentovala Romana Khýrová z 9. A.
Jako několik dalších mých vrstevníků z olomouckých škol a blízkého okolí jsem se zúčastnila olympiády v anglickém jazyce. Když jsme přijeli do DDM v Olomouci, každý z nás si vylosoval číslo a podle tohoto čísla jsme chodili mluvit samostatně před porotu.
V mé kategorii bylo dvacet soutěžících, ti nejlepší ze svých škol. Podle čísla jsme se rozdělili do dvou skupin. Jedna skupina šla napřed mluvit a potom psát, ta druhá to měla naopak. Já jsem měla číslo 9, takže jsem byla v první polovině. Témat, o kterých jsme měli mluvit, bylo šest. Vytáhla jsem si téma „Móda a oblečení“. Losovali jsme si ještě obrázek, který jsme měli za úkol popsat, a odpovědět na zadané otázky týkající se obrázku.
Když domluvili všichni až po číslo 10, šli jsme psát test na poslech a čtení. Byla to v podstatě taková „maturita“ z angličtiny. Ze začátku jsem měla trému, ale když jsem šla před porotu, najednou šlo všechno samo. Skončila jsem devátá z dvaceti, což je skvělý výsledek. Když vezmeme v potaz, že každý, kdo soutěží, byl nejlepší ze své školy.

Romana Khýrová, 9. A

TROCHA TVOŘENÍ V HODINÁCH LITERATURY

Rádi bychom se s vámi podělili o úspěch naší žákyně Terezky Krbečkové.
Veronika Mikšíková z Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci píše knihu o emocích a hodnotové výchově v literatuře na základní škole. Kniha pomalu finišuje.
V loňském roce jsme s Veronikou navázali spolupráci v rámci projektu rozvoje čtenářské gramotnosti.
Pana grafika zaujal jeden z kaligramů, které děti tvořily v hodině literatury s paní učitelkou Lenkou Mužíkovou, a vybral jej na obálku knihy. Na titulní straně knihy se tedy objeví obrázek naší žákyně Terezky Krbečkové. Máme velkou radost!

JSME NAD HVĚZDAMI, NEBO POD HVĚZDAMI? O ČASE A PLANETÁCH

Díváme-li se na obraz na zdi, přemýšlejíce o životě, můžeme uvidět čas, který nikam neběží. Je zde znázorněn dvěma způsoby. Za prvé jako sluneční hodiny, které nás upozorňují na otáčení Země vzhledem ke světlu, a za druhé, jako vztah zvířetníkových znamení k planetám sluneční soustavy. V obou případech se jeví jako pomyslné rozdělení prostoru, do kterého jsme vstoupili narozením na tuto Zem. Čas je tedy vázán na tento prostor a my do něho vstupujeme. Ten, kdo se pohybuje, jsme především my. To, co poté, co nás rodiče naučí chodit, s námi hýbe, jsou nejprve naše city a emoce. Tedy kvality duchovní a duševní.

Na nebi nejsou přímo zvířetníková zvířata, i když jejich názvy jsou odvozeny od skutečných souhvězdí. Jde o pomyslné dělení prostoru v rámci cyklu jednoho roku, a také na určité oblasti lidského těla, což je obecně dostatečně známo.

Planety naší sluneční soustavy jsou již skutečné, ohromné duchovní bytosti, které svou činností a svým charakterem vytvářejí spojení mezi silami světla a námi lidmi. Protože tyto bytosti mají nad člověkem tak velkou moc, nazývali je lidé starých civilizací často bohy. Propojení planet s lidmi se děje podle lidmi nezměnitelných pravěčných zákonitostí, které máme poznat a využívat ke svému vzestupu. Ani tyto bytosti, stejně jako lidé nejsou božského původu. Tyto zákonitosti lze nacházet v každé kapce vody, vědách, ale i v náboženstvích. Jejich poselství lze odečítat z dění a prostoru kolem nás, ze života samého. Máme hledat a nacházet věčné pravdy a projít celým svým pozemským časem, který nám byl milostivě darován, za účelem vývoje, abychom rozvíjeli ctnosti. Ne jejich opak.

Na začátku našeho letopočtu, zhruba dva tisíce let zpět, žil v Alexandrii věhlasný učenec Klaudius Ptolemaius. Astronom, matematik, zeměpisec a astrolog. Pracoval přirozeně již s kulatým modelem Země a nebyl rozhodně první. Všechny významnější staré kultury věděly o vysokých duchovních proudech, které nám zprostředkovává sluneční soustava prostřednictvím planet, a znaly i velké množství hvězd. Díváme-li se na plán na zdi zevnitř pomyslného středu Země, vidíme kolem nejprve vnitřní kruh, to jsou jemnější, pasivní, tedy ženská znamení. Z hlediska živlů jsou to zemní a vodní síly.

Dále je vnější ochranitelský kruh mužských aktivních znamení. Živly ohně a vzduchu. Do každého znamení se samozřejmě rodí ženy i muži. Narodí-li se do ženských znamení muž, modifikuje tyto síly do mužské podoby a naopak. Vše se neustále doplňuje do společné harmonie. Pravidelné střídání aktivních a pasivních sil je nutné pro plynulý tok energií, stejně jako u elektrického proudu.

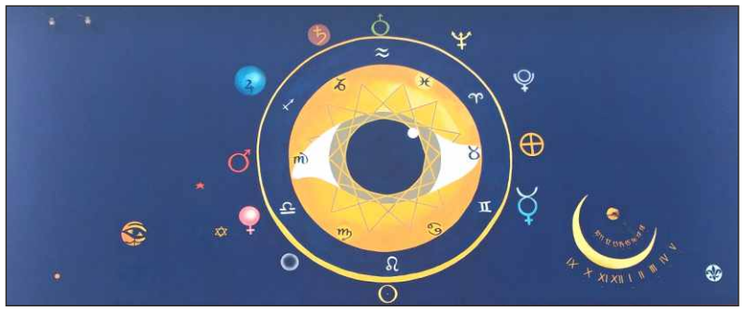
Zodiak začíná jarním bodem, tam, kde rovník protíná ekliptiku (= dráha, po které obíhá Země kolem Slunce), znamením berana. Ke každému sektoru, znamení je přiřazen jeden, často dva planetární vůdci. Je to vždy ta planeta, která má nejpodobnější vlastnosti.

Horoskop popisuje postavení všech planet ve chvíli a z místa narození. Každý ale víme, že obecně na nás nejsilněji působí postavení Slunce v den a ascendentu, v okamžiku narození. Vlastnostmi těchto sil jsme obecně nejsilněji obdařeni.

Takže zde na zdi vidíme následující symboly:

Beran, symbolizující počátek, rychlost, neústupnost. Nejdřív zaútočí, až pak se podívá, kdo to byl, koho skolil. Vládne mu planeta Mars se svou mužskou ohnivou pevnou a rychlou silou.

Býk je stejně tvrdohlavý jako beran, ale dlouho vyčkává, než zaútočí.

A je těžké s ním pohnout. Tyto vlastnosti ale nese znamení jemné ženské, zemské. Udržuje vědomosti, studium, majetek. Má vztah k formě, ke hmotě. Býka ovlivňuje, jako vládnoucí planeta Země se svou překrásnou, nám známou přírodou. Případně Venuše.

Blíženci, vzdušné, mužské znamení oplývající energií nadšení, vztahů k okolí a vztahů sourozeneckých. Ke komunikaci jsou třeba vždy minimálně dva. Vládne Merkur, planeta komunikace, technologií, rychlosti, intelektu, myšlení. Merkur býval znázorňován jako posel bohů s křidélky na přílbici i botách.

Rak, citové, vodní, ženské znamení, ideály a rodina jsou pro zrozence v raku základ. Vládne Luna, která nese ženské vlastnosti měkkost, tajemství, proměnlivost má vliv na vodu. Někdy Neptun, vládce živlů.

Lev, aktivní, královské, společenské, hrdé znamení slávy. Vládne mu Slunce. Síla, zlata a hojnosti, která vládne všem.

Zrozence v sektoru panny zajímají systémy, je to pořádkumilovné, sloužící znamení zdraví, léčení a pomoci. Vládnoucí planeta, bude, předpokládám, ještě objevena. Zatím se přiřazuje k Merkurovi.

Váhy představují rovnováhu, harmonii, síly, které mají utvářet manželství. Nenápadně, nenásilně pomalu dosáhnou svého cíle. Znamení vzdušné, tedy mužské, ale vládne silná ženská planeta lásky a bohatství Venuše.

Štír (orel), znamení vodní, ženské. Nese hloubku, život a smrt, ochranu, transformaci. Vládne Mars, ale dnes již hlavně jeho vyšší oktáva drtící Pluto, vládce onoho světa.

Střelec, jeho zrozenci mají energii vědění, míří přímo na cíl. Prostě trefují. Střelci vládne královský, vládcovský Jupiter, planeta štěstí, kterého známe také z jiného podání pod jménem Zeus. Vládce velkých bytostných.

Pracovitý Kozoroh vysoko v horách na skále. Ženské, kardinální, zemní znamení. Vládnoucí planeta obávaný Saturn, druhá největší planeta soustavy, obdoba řeckého Kronose, vládce času. Saturn je asketická bytost vytvářející o samotě co nejtrvanlivější hodnoty, zasahující až do hmoty. V kontrastu k Saturnově vědecké, samotářské klidné povaze bývaly velmi divoké oslavy úrody nazývané saturnálie.

Vodnář je přítel, vzduch, duch, změna, proudění. Vzdušné, mužské, pevné znamení. Vstupujeme do delšího časového cyklu, věku Vodnáře. Z ryb do vodnáře. Tyto změny přinášejí zdánlivý chaos, pohyb po celé planetě, nové technologie (televize, počítače, mobily...), svižné síly, což Vodnář umí. Vládne planeta nových objevů a změn Uran.

Nakonec Ryby, citlivé, vodní ženské vědoucí i umělecké znamení duálního charakteru. Vládce Neptun, planeta vládnoucí živlům. Energie velmi měňavé, třpytivé, nevypočitatelné a mocné.

Tyto síly na nás neustále působí v různých obměnách a nespočetných kombinacích, aby nám dávaly prožít, jak chutná, co si zaséváme, ať se nám to líbí, nebo ne. Co kdo prožívá, ale nevidíme. Známe především to své.

I náš středověký člověk viděl planety a hvězdy, a proto se na ně mohl citem napojovat a čerpat tak posilu v různých oblastech. Kdyby o nich nevěděl, ani by je neviděl. Viděl samozřejmě to, co i my dnes. Ve dne obrazy krajiny, ohraničené obzorem. Zemi tedy, více méně placatou. V poledne Slunce nad hlavou. Místní astronomikus měl dalekohled namířený z určité zeměpisné délky (poledník) kolmo na nebe. Až dorazilo Slunce do hledáčku, bylo poledne. Každé místo mělo tudíž malinko jiný přesný čas, tzv. místní, sluneční čas. Anglickým městem Greenwich prochází nultý poledník a podle něho se nazýval tzv. Hlavní čas, čas greenwichský, GMT (Greenwich Mean Time). Dnes používáme UTC (Coordinated Universal Time). Tento čas je vyvozen stejným způsobem jako greenwichský – z otáčení Země kolem své osy. Pro časovou synchronizaci celé Země používáme tzv. čas pásmový vytvořený zhruba tak, že zeměkoule je rozdělena do 24 časových pásem po 15 stupních, což je dohromady 360 stupňů. V každém pásmu platí vždy stejný čas. Když cestujeme, posuneme si v každém pásmu čas na hodinkách vpřed nebo vzad, letíme-li na východ či na západ. Existují sice významné odchylky od tohoto pravidla, ale mezinárodní jízdní řády mohou fungovat. Nicméně skutečnost je někde občas jiná (stejně, jako u horoskopů a všeho na světě). Přesnost délky jedné sekundy je kontrolována v sedmi světových časoměrných laboratořích na atomových hodinách. Toto je smluvní čas, nicméně musí navazovat na vesmírné rytmy a cykly jako jsou den, roční období, rok, tisíciletí či tzv. platónský rok, který má 12x2000 tedy asi 24000 let a delší časové rytmy pozorované odpradávna lidmi i jiných kultur. Točíme se tu kolem Slunce již hodně dlouho.

Pro zajímavost. Během francouzské revoluce si revolucionáři vymysleli i nový čas. Čas se dá skutečně měřit mnohými způsoby. Nebyli však již schopni najednou zajistit výrobu tolika nových hodinek. Výroba hodinek byla již celosvětově rozšířena. Čas tak zůstal při starém.

Zuzana Denková

Symbolika barev na budově úřadovny v Čechovicích

Dovolte mi vysvětlit symboliku barev použitých na fasádě obecní úřadovny v Čechovicích.

Západní stěna s hlavním vchodem je natřena teplou neapolskou žlutí. Barvou zlata a majetečku, za kterým se otáčíme k našim západním sousedům. Ostatní zdi jsou olivově khaki zelené. Je to barva tvorby. Blízká skautu, zemitá. Severní stěna je ve světlém tónu, čistá, chladná. Východní stěna je opět z části zlatavá. Teplé odstíny této barvy přináležejí Slunci. Jsou určeny dětem, které si tu hrávají na hřišti.

Na jižní stěně, v prázdném prostoru, bez oken, jsou umístěny sluneční hodiny a informace o souvislosti planet na ekliptice (nebeské báni) se zodiakem a námi. Jako podklad – nebo

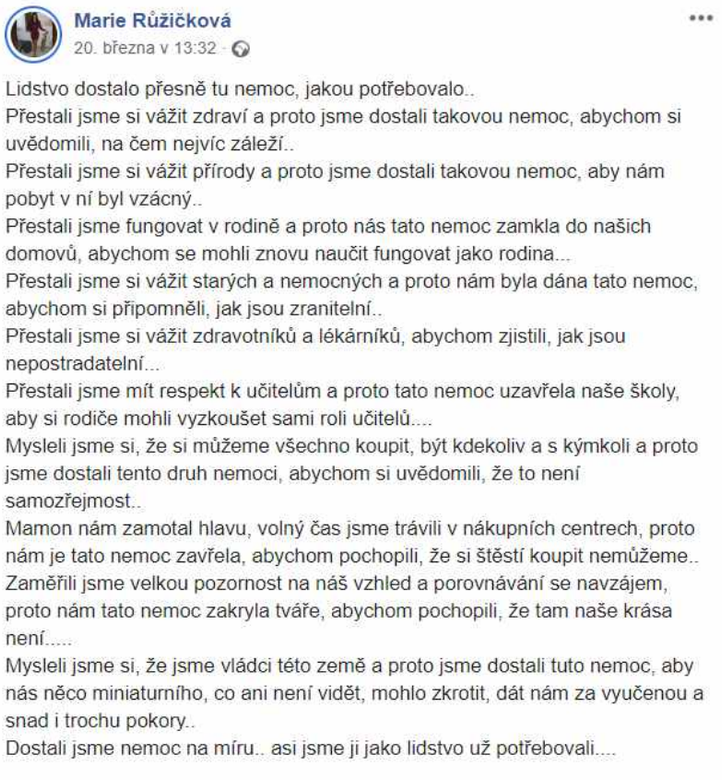
noc, protože na noční obloze je lépe hvězdy vidět.

Barvy budovy jsou sladěny s okolními zástavbou. Nacházejí se v ní domy zelené a žluté. Odstíny těch červených se na budově ozývají pouze v linkách a při zemi.

Zuzana Denková

CO NÁM PŘINÁŠÍ KARANTÉNA A JAK JI DOMA PŘEŽÍT S DĚTMI?

Milí rodiče, co nám přináší karanténa a jak ji doma s dětmi přežít nebo i užít?
Brzy po zahájení karantény se ke mně dostal následující článek:

Marie Růžičková
20. března v 13:32 ·

Lidstvo dostalo přesně tu nemoc, jakou potřebovalo..
Přestali jsme si vážit zdraví a proto jsme dostali takovou nemoc, abychom si uvědomili, na čem nejvíc záleží..
Přestali jsme si vážit přírody a proto jsme dostali takovou nemoc, aby nám pobyt v ní byl vzácný..
Přestali jsme fungovat v rodině a proto nás tato nemoc zamkla do našich domovů, abychom se mohli znovu naučit fungovat jako rodina...
Přestali jsme si vážit starých a nemocných a proto nám byla dána tato nemoc, abychom si připomněli, jak jsou zranitelní..
Přestali jsme si vážit zdravotníků a lékárníků, abychom zjistili, jak jsou nepostradatelní...
Přestali jsme mít respekt k učitelům a proto tato nemoc uzavřela naše školy, aby si rodiče mohli vyzkoušet sami roli učitelů....
Mysleli jsme si, že si můžeme všechno koupit, být kdekoliv a s kýmkoli a proto jsme dostali tento druh nemoci, abychom si uvědomili, že to není samozřejmost..
Mamon nám zamotal hlavu, volný čas jsme trávili v nákupních centrech, proto nám je tato nemoc zavřela, abychom pochopili, že si štěstí koupit nemůžeme..
Zaměřili jsme velkou pozornost na náš vzhled a porovnávání se navzájem, proto nám tato nemoc zakryla tváře, abychom pochopili, že tam naše krása není.....
Mysleli jsme si, že jsme vládci této země a proto jsme dostali tuto nemoc, aby nás něco miniaturního, co ani není vidět, mohlo zkrotit, dát nám za vyučenou a snad i trochu pokory..
Dostali jsme nemoc na míru.. asi jsme ji jako lidstvo už potřebovali....

Tento text na mne sice nejprve působil jako klišé, jako jeden z mnoha podobných textů na internetu, ale zároveň jsem cítila, že s ním vlastně souzním. I já vidím krizový stav daleko spíše jako požehnání a příležitost k procitnutí, pochopení a revidování hodnot než jako neštěstí. Moc nám všem přeji, aby nás tato situace přivedla k vděčnosti za všechno dobré, co nám život dává. A že je toho požehnaně.
Již v době před karanténou jsme se s manželem snažili našim dětem vysvětlit, že to, jakým způsobem žijeme, není samozřejmost, že je to spíše luxus. Věděli jsme ale, že naše snaha je marná, protože to vlastně vysvětlit nejde. Proto jsme nyní vděčni karanténě, která jim to ukázala. Konečně dává smysl neplýtvat jídlem, protože nevíme, zda ho budeme mít stále dost. Už jen nakupování jídla se stalo jistým luxusem. Konečně se děti těší do školy, protože učit se doma je opravdová dřina. Už pochopily, že učitelé ve škole dělají vše pro to, aby děti učení bavilo a aby si ve škole užily hezké chvíle. Konečně doceňujeme to, jak jsme mohli sportovat a cestovat! Jak to bylo krásné, když jsme mohli do aquaparku, na cvičení, bruslit, lyžovat, na dovolenou! Jak samozřejmé se zdálo navštěvování rodiny a kamarádů. Vše, co bylo ještě nedávno úplně normální a čeho jsme si nevážili, se ze dne na den stalo vzácností a něčím, co bychom tak rádi vrátili zpět. Můj manžel vždy říkal, že žijeme v krásné době, teprve teď tomu úplně rozumím.

Nyní nám nezbývá než vydržet, až se ty krásné časy zase vrátí. A tento čas si doma s dětmi užít a využít k tomu nejlepšímu možnému. Myslím, že učitelé rozumí tomu, že rodič nemůže doma úplně suplovat školu. Proto se snaží dětem dávat úkolů přiměřeně a komunikovat s nimi přímo pomocí moderních technologií. Děti na druhém stupni to již určitě dokážou. Na sociálních sítích a v počítačových hrách tráví obecně příliš mnoho času. Dnes toho ale můžeme dobře využít. Ať tedy samy komunikují s učiteli a učí se online, rodiče k tomu nepotřebují. Na prvním stupni je samozřejmě dopomoc rodičů nutná, ale nemusí to být příliš časově náročné. Rodiče spíše jen kontrolují. Některé děti potřebují více dovysvětlování, ale každé dítě se může postupně naučit pracovat trochu samostatně. Je důležité nedělat za děti nic, co zvládnou udělat samy. Je to velmi dobrá zkušenost do života. Děti se naučí samostatnosti a pochopí, jak je to ve škole s paní učitelkou fajn. Je dobré si také uvědomit, že vzdělání je sice důležité, ale nejde zde o život. Myslím, že pár měsíců bez školy děti přežijí, takže netrvejme na perfektním provedení všech úkolů a určitě netrvejme na skvělých známkách. To doporučuji obecně, samé jedničky ve škole žádné velké výhody do života nepřinesou. Daleko důležitější jsou dovednosti a postoje, které si děti ze školy odnesou.

Myslím si, že v této nezvyklé situaci velmi pomůže udělat si v rodině pravidelný režim. My vstáváme dřívě než děti, abychom si mohli zacvičit a začít nejnutnější práci do zaměstnání. Když potom vstávají děti, mám pocit, že už jsem hodně věcí zvládla. Snídani chystáme společně a při ní se domluvíme, čím kdo dnes přispěje k chodu domácnosti. Někdo uvaří oběd, někdo uklidí nádobí, vyklidí myčku, vysaje atd. Už školkové dítě dokáže spoustu věcí – nádobí, malý úklid, utřít prach, poskládat prádlo. Netrváme na tom, aby to bylo dokonalé, je přece nouzový stav :-) Hlavní je, že je to hotové a že jsme všichni spokojeni. Dítě na prvním stupni zvládne i uvařit jednoduchý oběd. Dopoledne tedy celá rodina pracuje, děti do školy, my do práce. Děti pomohou s domácností, tedy se nenudí a nepotřebují naši pozornost. Pokud vaše děti nejsou ještě zvyklé doma pomáhat, začněte pomaleji, například děti něco dělají společně nebo každé dítě udělá za den jednu práci. Máme v tomto výborné zkušenosti se zapisováním úkolů – ráno se každý zapíše jako zodpovědný za jistou práci na daný den nebo i na delší časové období. Děti se tak cítí zodpovědné a úkoly ochotněji splní. A co úplně milují, je, když jim napíšeme dopis, například: „Milé děti, prosím utřít prach, vyndat myčku a vysát celý dům. Děkuji. Vaše maminka.“ Zní to legračně, ale funguje to.
Po obědě je čas na pobyt venku, tedy náhradní tělesná výchova – běhání, skákání, házení, lezení apod. Zde vidím největší výhodu karantény – děti nemusí sedět celý den ve škole, mohou být více venku. Prosím za všechny děti, využijme toho! Pokud máme zahradu, můžeme je poslat tam a pracovat ještě do zaměstnání. Naučme naše děti, aby si hrály samy. Děti mají rády, když mají maminku doma, a nikoliv do večera v práci (karanténa opět ideální). Ale děti nepotřebují, aby si s nimi stále hrála a aby se jim stále někdo věnoval. Pokud máte doma domácí zvířata, je to skvělé, děti si mohou hrát i s nimi. Máte-li práci hotovou, je prima jít do přírody všichni – na procházku do Chlumu nebo na Hradisko, do Strejčkova lomu na koniklece nebo do lesa Království na medvědí česnek. Jistě najdete více takových míst, kde si to užijete vy i děti a kde se vám bude dařit vyhýbat se lidem. Na tomto místě bych ráda zmínila povinné nošení roušek. Jsem jeho zastáncem, ale zároveň vím, že obyčejná rouška nás chrání pouze několik desítek minut, do doby, než ji prodýcháme a ona zvlhne. Je tedy efektivní pouze při krátkém kontaktu s lidmi (prodavači je musí často měnit). Proto mi připadá rozumné mít ji v přírodě pouze připravenou na krku a lidem se spíše vyhýbat. Budete-li celou procházku v roušce, už vás nechrání. Také se jí příliš nedotýkejte, snažte se dotýkat pouze šňůrek (viz doporučení Světové zdravotnické organizace WHO).

Po návratu si můžeme uvařit nebo upéct něco dobrého a zdravého. Mimo domov se teď nenajíme – další skvělá výhoda karantény a příležitost, jak zabavit děti. Udělejte si svůj kvásek (potřebujete pouze žitnou mouku a vodu, recept je na internetu) a pečte si chléb, rohlíky, pečivo i buchty. Žádná chemie, žádné polotovary. Chutná to skvěle. Děti vám rády pomohou, motat rohlíky je zábava pro každého. Děti mohou také klíčit semínka, uvařit zeleninu na večeři, vyhledávat a vymýšlet recepty apod. Školní děti zvládnou lité buchty, muffinky, kuličky, musli tyčinky i domácí čokoládu. My rodiče můžeme pracovat a ochutnávat. Večer se děti mohou zabavit u pohádky nebo si číst.
Asi teď namítnete, že při takových „akcích“ bude doma spousta nepořádku, křiku a sourozeneckých bojů. Je to přesně tak. Ale i s tím si poradíme především tak, že si uvědomíme, že je to normální a v pořádku! Co se týče nepořádku, je třeba trochu tolerance a trochu cviku. Ve většině případů si děti po sobě samy skutečně neuklidí. Nedoporučuji na ně kvůli tomu křičet (protože je to normální, že neuklidí) a rozhodně nedoporučuji po nich uklízet. Zkusme je jen požádat, aby po sobě uklidily, domluvit se s nimi, případně opět napsat úklid jako pravidlo. Nechte děti samotné navrhnout řešení. Většinou navrhnou něco jako „my to uklidíme, až si sníme tu čokoládu, co jsme vyrobily“. Po nich to už jenom doupravíme. Pokud vám vadí křik a pranice, zkuste si říct, že je to pro sociální vývoj dětí nesmírně důležité. Dítě se se sourozenci

učí, jak obstát mezi jinými dětmi a ve společnosti. A děti přirozeně vědí, co které dítě potřebuje. Zkusme jim věřit a nezasahovat. Pokud starší mydlí mladšího, ten mladší to potřebuje a my bychom ho neměli bránit. A tedy nám opět odpadá spousta práce. Když se děti začnou prát, jen si řeknu, že je to prima, a pokračuji ve své práci. Pokud mne to ruší, požádám je, aby se šly prát jinam. Tam ony také hned přestanou, protože bez publika to není ono. Tedy nic neřešit je to kouzlo. Jediná výjimka je, pokud u toho začne „téct krev“, to už je čas se do toho vložit a děti od sebe odtrhnout. To se nám ale ještě nikdy nestalo. V této oblasti velmi doporučuji naše dva psychology, kteří píší a přednáší o výchově, pány Jiřího Haldu a Marka Hermana. Specializují se na malé děti a jejich poslední kniha „Jsi tam brácho?“ je právě v prodeji. Může se ale samozřejmě stát, že někdy ztratíme nervy, máme špatnou náladu, křičíme na děti. Je to normální a není důvod si to vyčítat. Jak už někdo řekl přede mnou, buďme sami k sobě laskaví, dokonalost není z tohoto světa. A moje slovenská kolegyně říká, že s dětmi musí být někdy zle, aby pak bylo zase dobře.

Možná se také potýkáte se strachem, aby vaše rodina zůstala zdravá. Myslím, že nejdůležitější je to, co jsem už zmínila: být dobré mysli, užívat i tyto dny v radosti a vidět světlo na konci tunelu. Mysleme především na pohyb a pobyt venku, slunce nám dodá vitamín D a probouzející se příroda přinese radost. Mysleme na zdravé jídlo, které si doma připravíme a v němž zelenina a ovoce dodají vitamín C. A k dobré náladě přispějí dobré vztahy se všemi okolo nás, nyní především s nejbližší rodinou, ale pomoci si vzájemně můžeme i se sousedy či kolegy z práce. A díky internetu můžeme zůstávat v kontaktu se všemi ostaními, vzdálenější rodinou a přáteli.

Na závěr bych ráda připojila k úvodnímu internetovému článku ještě pár mých postřehů. V této situaci si můžeme uvědomit mnoho dalších věcí: jak úžasné a nápomocné jsou dnešní moderní technologie, ale na druhou stranu, jak moc potřebujeme pro naše zdraví chodit do přírody, a proto u počítačů a mobilů nesmíme trávit příliš času. Máme příležitost se je teď naučit používat v rozumné míře. Možná také zjistíme, jak dobře je nám s našimi nejbližšími, jak šikovné máme děti, jak dobře chutná domácí jídlo, jak si doma i v obci můžeme pomáhat, jak krásný život jsme žili před karanténou. A také doufat, že ho budeme žít i nadále...

Hodně sil, radosti a zdraví
vám všem přeje
Jana Piechová

Foto: 4x archiv autorky

POŽÁRNÍ HLÍDKY NA ÚZEMÍ LITOVLE A UNIČOVA

Dne 17. března se na jednotky sborů dobrovolných hasičů obrátil HZS Olomouckého kraje se žádostí o výpomoc při zajištění společné hlídkové činnosti s Policií ČR. Jednalo se o kontrolní hlídky v oblasti Litovelska a Uničovska, kde bylo zřízeno více než 20 kontrolních stanovišť. Jednotlivé hlídky pracovaly ve dvanáctihodinových směnách od 7:00 do 19:00 a od 19:00 do 7:00 hodin. Na každou směnu byla potřeba 23 hasičů. Naše jednotka se této mimořádné akce účastnila již od prvního dne. Převzala tak čtyři noční směny, a to 17.,18.,19. a 21. března. Obsah její činnosti spočíval v dohledu na přijatá opatření v souvislosti s prokázáním koronaviru na území České republiky.

Dne 22. března z rozhodnutí Krajského ředitelství Policie Olomouckého kraje se s okamžitou platností zrušila účast jednotek SDH při střežení vymezeného území. PČR byla posílena Armádou České republiky a střežení by měli společně zvládat. Na plánovaný odpočinek nezbyl čas. Dne 21. března byla jednotka v brzkých ranních hodinách povolána k požáru odpadního materiálu u obce Suchonice. Události se zúčastnilo celkem 8 jednotek, přičemž naše jednotka dojela na místo události jako druhá v pořadí. Hasiči na místě prováděli hasební práce společně s dálkovou dopravou hasební vody. Požár po celou dobu komplikoval silný vítr, jehož vinou se špatně dostával pod kontrolu. V dopoledních hodinách velitel zásahu rozhodl o hašení pomocí těžké pěny, která nám boj usnadnila. Následně byl zasažený odpad rozvážen a dohašován. Jednotka na místě události zasahovala bezmála 16 hodin a dopravila k požáru 96 000 litrů hasební vody. Na závěr bych rád poděkoval obci Velký Týnec za zapůjčení obecního automobilu, který naše jednotka využila u hlídkové činnosti. V neposlední řadě také všem členům jednotky požární ochrany za jejich aktivitu při těchto událostech.

Všem vám patří velké DÍKY!!!

Jan Jeřábek,
velitel JPO Velký Týnec

Foto: 4x archiv SDH Velký Týnec

DUCHOVNÍ SLOVO

POSTNÍ ÚVAHA

Pán Ježíš je odsouzen k smrti

Zdá se nám, že i my jsme odsouzeni k smrti. Tuto situaci jsme si přece nevybrali sami, nikdo z nás. Nemůžeme ji ovlivnit, nemůžeme se jí vzepřít, protože ať bychom dělali cokoli, ona je tady. Je tu virus, který se šíří a který má svoje pravidla. Zavírá nás do karantén, ruší naše akce, tlačí se nám do kanceláří, obchodů a místností. Ohrožuje naše zdraví, vnáší do našich životů nejistotu. Co bude? Díváme se jeden na druhého. Nevíme, koho se máme bát, kdo nás může ohrozit a nemáme jistotu ani sami v sebe. Ať se nám to líbí nebo ne , koronavirus nás všechny odsoudil. Je to paradoxní, ale odsouzení, které jsme ochotní přijmout, se pro nás může stát milostí. Ano, některé odsouzení potřebujeme k tomu, abychom se mohli osvobodit od něčeho daleko závažnějšího.

Pane, tvoje odsouzení nám všem přineslo osvobození od hříchu a věčné smrti. Od čeho potřebuji být osvobozen já dnes? Co jsem zanedbal? Na čem jsem byl závislý? Čeho jsem si dostatečně nevážil? Před čím jsem utíkal? V čem potřebuji otevřít oči? V čem potřebuji dozrát? Co všechno mě může koronavirus naučit?

Ukřižovaný Ježíši, smiluj se nad námi!

Použito z Křížové cesty.

Páter Václav Haltmar,
Církev římskokatolická

PEXESO - VELKÝ TÝNEC

TÝNECKÉ LISTY
vám přinášejí PEXESO

Obrázkovou stolní hru, kterou jistě všichni znáte nebo máte doma. Ale tentokrát s obrázky z naší obce...

Pravidla hry Pexeso

Hra se hraje v počtu 2 až 4 hráčů.
Karty se zamíchají a rozloží lícem dolů tak, aby žádný z hráčů neznal rozložení karet. Hráči postupně otáčí dvojici karet lícem vzhůru, aby je viděli i ostatní hráči. Pokud karty patří k sobě, hráč je odebere a otáčí další dvojici (lze hrát i variantu, ve které i po nalezení shodné dvojice pokračuje další hráč v pořadí). Pokud karty k sobě nepatří, otočí je zpět lícem dolů a pokračuje další hráč v pořadí. Hraje se tak dlouho, dokud nejsou všechny karty rozebrány. Vítězem se stane hráč s největším počtem nalezených dvojic.

PEXESO - VELKÝ TÝNEC

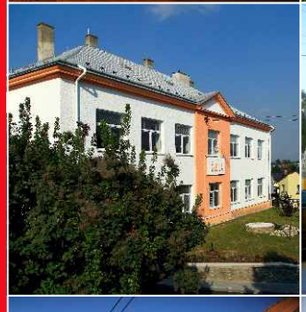

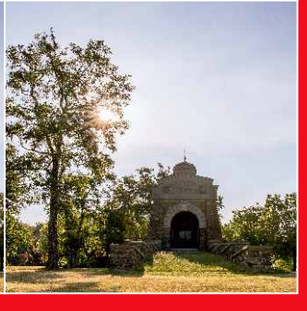

Složte si krabičku na PEXESO
Vystřihněte její korpus podél vnějších okrajů. Místa lomů přejeďte tupou stranou nože pro lepší ohnutí, označené záložky zalepte lepidlem a butete mít hotovo.

SBOR
TÝNEC

SBOR
TÝNEC

ZÁKLADNÍ ŠKOLA

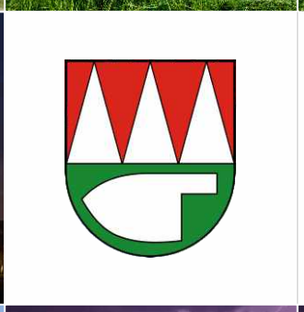
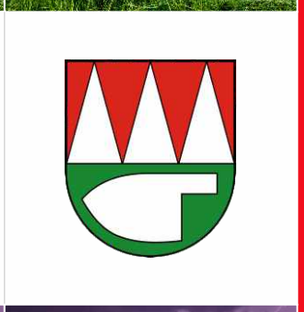

VELKÝ
TÝNEC

MÁMA (M)UČITELKA

Přišlo to jako blesk z čistého nebe. Náhle. Nečekaně.
Devět z deseti dětí (věřte, že v každé třídě se najde jedno, které do školy chodí s nadšením) jásalo radostí, jedenácti rodičům z deseti se zhroutil svět. Stát rozhodnul o uzavření škol. „YES, funguje to! Když si něco hodně přeju, tak se to splní…“ vykřikovali tenkrát nadšeně moji kluci ve třídě, kterým se v ten okamžik splnil jejich velký sen. Od té doby jsem je neviděla, tak nevím, zda jejich nadšení stále trvá i po zjištění, že to jako fakt nejsou prázdniny a paní učitelka po nich i přesto, že zůstávají doma, očekává nějaké výsledky jejich práce.
Já, do té doby vnímána vlastními dětmi jako MÁMA UČITELKA, jsem se v tento osudný den proměnila na MÁMU MUČITELKU. Začátkem týdne naháním své vlastní děti po bytě s vařečkou v jedné ruce a předlouhým seznamem stran a cvičení v ruce druhé, snažíc se je přimět k určité disciplinovanosti a zodpovědnosti. Pokouším se vymyslet určitý řád, který budeme společně dodržovat, abychom měli alespoň víkend volný. Už jsem zjistila, že v domácím prostředí to jde ale opravdu těžko. Zlatá třída s dvaceti sedmi dětmi!
S úsměvem na tváři a pozitivním tónem v hlase každé ráno stejná písnička: „Převleč se z pyžama, nasnídáš se a jdeme na to…“. Myšlenka „s chutí do toho, půl je hotovo“ však ztrácí během chvilky svůj smysl. Během chvilky se také vytrácí i ten úsměv a pozitivní tón v hlase začíná maličko vibrovat. Holky jsou převlečené z pyžama až na třetí výzvu, a to ještě pod pohrůžkou násilí… Vychutnávat snídani si teď dokáží klidně i hodinu… A těch řečí okolo, ty jejich výrazy! Moje „chuť do toho, aby bylo hotovo“ je náhle tatam.
Jak to radím rodičům? Důležité je mít plán. I ve škole fungujeme podle rozvrhu. Pěkně si to naplánovat, rozvrhnout. Hlavně v klidu, nic nám neuteče, děti během dne moc nepřetěžovat, i pro ně je tato situace těžká. A mít trpělivost, kýbl trpělivosti na každý den. Co kýbl, barel! Pak to půjde.
V domácím rozvrhu naplánovaná půl hodinka matematiky se protáhne na matematické dopoledne. Chcete přece splnit svůj plán. Kručení v břiše vašich ratolestí vám připomene, že je čas oběda a vy s hrůzou zjišťujete, že plotna je studená:-D. ZLATÁ ŠKOLNÍ JÍDELNA! Situace, kdy vaše dítě, které už má počítat do milionu, neví, kolik je pět minus tři, vás nutí se nad sebou zamyslet, kde se stala chyba a jak ji teď co nejrychleji napravit. Vaše dítě hlásí ERROR, přehřátí systému a potřebuje restartovat. Dáváte mu patnáctiminutovou přestávku, ve které rychle uvaříte oběd a doufáte, že po obědě zase naskočí… Někdy se to podaří, jindy ne. To už se vám ale celý plán bortí a tím pádem zasahuje do soboty… Je vám to povědomé?

Jsme teď všichni na jedné lodi, určitě to znáte. Musí, zkrátka MUSÍ to u vás vypadat stejně – jedině tato myšlenka mě drží nad vodou. A před vámi všemi, kteří chodíte do zaměstnání, po návratu domů se věnujete domácnosti a ještě suplujete učitele, opravdu smekám.
Ten „kurňavirus“, jak mu říkáme podomácky, s sebou přinesl i mnoho dalších potřebných opatření. Jedním z nich je domácí karanténa a povinné nošení roušek. Domácí karanténa je největším přínosem pro našeho psa a také pro mou nejstarší dceru. Ťulda, tak říkám svému psovi, ne dceři, si užívá mé povinné karanténní společnosti a pozornosti s tím největším nadšením, respektem a vděčností. Neodmlouvá, spolupracuje. To ON je teď pro nás středobodem vesmíru. To ON je důvodem našich častých zdravotních procházek, které jsou povolené a kterých se mu v tento čas dostává opravdu ve dvojitých dávkách. Vidíte, i psí sny se plní! Dříve bylo dceřino chování, kdy odmítala výletování a společné venčení se, mnou označováno za peciválství, v období karantény však musím svá slova ohledně jejího přístupu ke společným akcím přehodnotit a přejmenovat ho na zodpovědnost. Celková situace jí vyhovuje. Pohyb z bodu A-A1 (koupelna – toaleta) do bodu B-B1 (kuchyň – ledničká) a C (pokojíček) je zcela dostačující. To ta mladší dcera běhá i po stropě… Pokud teda zrovna nemá matematickou chvilku. :-D
Zaplať Pánbůh, že je nošení roušek povinné! Přišla jsem totiž na to, že má i spoustu výhod. Díky roušce můžete ventilovat všechny svoje vnitřní emoce. Při zdravotní procházce tak můžete s přívětivým pohledem a jiskrou v oku klidně vypláznout jazyk na souseda, který vás minulý víkend naštval. Odpadá také používání make-upů, rtěnek, můžete si pochutnat na šiškách s mákem a směle vyrazit do ulic beze strachu, že někdo spatří na vašich zubech jeho zbytky, vlastně si teď zuby nemusíte čistit vůbec. Řasenku je také zbytečné používat, jednou jsem to zkusila a věřte mi, nestálo to za to. Lidé mě pozorovali s údivem, já si naivně myslela, že obdivují můj módní vzorek na roušce, ale opak byl pravdou. Z procházky se psem jsem se totiž vrátila s otisknutými řasami až na čele. Dokonce se žádná žena již nemusí stydět za své mimické vrásky kolem očí, protože ty teď, jsou-li ústa zakrytá, vlastně vyjadřují její obrovský úsměv. Je-li rouška řádně vypraná, přežehlená a správně nasazená, připadáte si důstojně, zodpovědně a upraveně.
Uvítala bych však i povinné nošení roušek doma. A to ze dvou prostých zdravotních důvodů. Tím prvním je použití roušky při domácí výuce s vlastními dětmi. Získat tak možnost si nepozorovaně alespoň mimicky ulevit, upustit nasbíranou páru (viz výše zmiňovaná situace se sousedem). Druhým je zamezení neustálého přísunu potravy a tím zabránění vzniku obezity. Protože, milé dámy, já už fakt NEMŮŽU!!!! Vlivem mnoha stresových faktorů této doby dojídám, kromě zbytků od Ťuldy, vše, na co přijdu… Přeci jen, doba je zlá, kupříkladu kvasnice jsou nedostatkovým zbožím, tak přece ty kynuté buchty nevyhodím. Jak dlouho ta karanténa ještě potrvá? Projdu vůbec dveřmi? A co je nejhorší… Cvičit doma za přítomnosti vlastních dětí vstupujících do puberty se nedá a je to už nad mé síly. Zkusili jste si to někdy? Ty poznámky kolem by nezpracoval ani hluchý. Ledaže by byly pronášeny pod stínem roušky a nemohly by tak být odezírány. A jsme zase u toho, jak by bylo fajn, kdyby se zavedlo povinné nošení roušek i doma! Někdy i špuntů do uší, co říkáte? Asi to navrhnu vládě.
Tento text byl inspirován skutečnými událostmi, leč přiznávám, že něco málo kolem těchto událostí a osob v textu zmiňovaných jsem maličko poupravila a to ze dvou důvod – jednak aby vás maličko pobavil a jednak abyste věděli, že jsme na tom teď všichni stejně, někteří ne-li hůř. Jak jsem již zmínila na začátku, všichni teď plujeme na jedné lodi a já pevně doufám, že se nám na ní podaří ve zdraví doplout až k onomu pomyslnému přístavu a že se plavba na této lodi nepromění na plavbu ponorkou. Přeji vám dobrý vítr do plachet a hodně trpělivosti. I přes tíživou a ojedinělou situaci těchto chvil si užívejme společný čas s dětmi a svými nejbližšími, co nejvíc to jen půjde. Jednou o tom budou vyprávět svým dětem, stejně jako nám prarodiče vyprávi o uhelných prázdninách. A nezapomeňte, s úsměvem a nadhledem jde všechno líp! Držte se!

Zlata Tannebergová

ČECHOVICKÝ PLES

Do minulého čísla Týneckých listů se nám nevešla krátká reportáž z Čechovického plesu. Pro všechny, kteří jste na ni čekali, máme dobrou zprávu. Tady ji máte…
V sobotu 15. února 2020 se uskutečnil v pořadí již sedmý čechovický ples. K tanci hrála skupina Ramahe Band a slečny ze skupiny Adora dance pod vedením Elišky Spurné z Hostkovic předvedly ve dvou předtančeních žhavé tance ve stylu burlesky. Velké díky patří našemu vynikajícímu konferenciérovi Standovi Denkovi, i díky jeho moderování trvalo vyhlašování bohaté tomboly (120 cen) jen hodinku a půl.

Na tomto místě bych také za pořadatele chtěla moc poděkovat čechovickým občanům za jejich podporu, příspěvky do tomboly a bufetu i hojnou účast na plese samotném. Také děkujeme našemu hospodskému Edovi za spolupráci, obci Velký Týnec za materiální i finanční podporu a všem pořadatelům za jejich velké nasazení při organizaci plesu. A již se těšíme se na příště!

Vendula Vránová

Foto: 2x Vendula Vránová

SKAUTSKÉ OKÉNKO

SKAUTI V KARANTÉNĚ

Skautská činnosti byla pozastavena 11. března, tudíž musely být oddílové akce v nejbližší době zrušeny a schůzky družin se také od té doby nemohou konat. To ale pro členy oddílu neznamená, že se i přes karanténu budou doma nudit. Situace, kterou tu teď máme, si vyžaduje opatření a rozhodování učiněné ze dne na den, a tedy i my jsme se předsevzali dál fungovat. Bezpečně a užitečně.

Jelikož se nemůžeme scházet, připravili jsme nekontaktní program pro družiny. Hra nazvaná Skauti v karanténě spočívá v plnění úkolů, za které děti dostávají body pro svou družinu a mohou tak zachraňovat Velký Týnec před nákazou. Vše se odehrává pomocí online tabulky a dokumentu s úkoly. Dokonce vznikla facebooková skupina, kde hráči sdílí průběh plnění výzev nebo se chlubí produkty svého snažení zdokumentované videem či fotografií (namalované mandaly, taneční choreografie, vázání uzlů, upečené buchty…).

Další naší činností je pomoc obyvatelům Velkého Týnce. A těmito pomocníky jsme my, Roveři a Rangers (skauti a skautky ve věku 15 let a více), jak z oddílu Andromeda, tak i z čechovického oddílu Poutníků. Naším heslem je Sloužím!, a proto nabízíme své síly k bezkontaktnímu nákupu těm, kteří nemají možnost nebo nemohou riskovat zajít či zajet si do obchodu. Dále rodičům našich členů nabízíme hlídání.

Poslední týden a půl ve spolupráci s obcí rozdáváme roušky do domácností. Roušky jsou od týneckých švadlen, které si mohly vyzvedávat látky na výrobu roušek u obce. My jsme denně obdrželi zabalené roušky připravené k distribuci, a ty jsme si rozdělili mezi sebe a bezkontaktně je doručovali.

Zatím nevíme, jak dlouho pozastavení činnosti Junáka bude trvat, proto uvažujeme nad alternativními možnostmi chodu oddílu. V nejbližších týdnech budeme pokračovat ve hře Skauti v karanténě, dále budeme nabízet pomoc s nákupem, hlídání dětí a vypomáhat obci. Co bude dál, ukáže čas, ale věříme, že se nám nadále bude dařit být aktivní a že se brzy věci dají do pořádku a my budeme moci navázat na tradiční oddílovou činnost.

Marie Zdráhalová

Foto: 4x archiv skautů

PROGRAM „NA DOMA" A SLUŽBA SPOLEČNOSTI

Skautská činnost zasažená státními opatřeními proti šíření koronaviru doznala zásadních změn, které se dotkly nejen našich oddílů ve Velkém Týnci a Čechovicích. Pozastavení běžné skautské činnosti se týká družinových schůzek, vícedenních výprav, školících kurzů, skautských závodů a ušetřen nezůstal ani Valný sněm Junáka. Z kalendářů škrtáme blízké plánované akce, ty vzdálenější jsou s otazníkem. Zrušena byla jarní celostátní akce Ukliďme Česko. Organizátoři zatím počítají s podzimním termínem. Neuskuteční se ani tradiční dubnový výšlap ke skautské mohyle Ivančena v Beskydech. Nelze předpokládat, že by se situace na konci dubna výrazně zlepšila, proto budeme střediskové radě navrhovat i zrušení skautského pálení čarodějnic, které se koná vždy 30. dubna. Ohrožen je i květnový termín Obnovy Staré Vody. Většina organizátorů plánuje uskutečnění akcí v podzimním termínu a již teď je jasné, pokud situace dovolí, že na podzim budou všechny termínové kalendáře praskat ve švech. Pozitivní stránkou omezené skautské činnosti je přesun programu „na doma". Skautské oddíly vymýšlí pro své mladší členy zábavné hry, výzvy na zdokonalení, výukové materiály i další inspirativní aktivity. Také se nabízí příležitost vydat se do vod on-line světa a zabavit se při různém tvoření podle video návodů, najít si výuková videa, prozkoumat užitečné aplikace anebo rovnou uspořádat on-line družinovku. Mimo to přišla světová skautská organizace se speciálním termínem konání velkého on-line skautské setkání, které se jmenuje „Jamboree on the internet" (JOTI), a které se uskutečnilo první dubnový víkend. Dospělí a dospívající skauti neváhali a přesměrovali své síly do oblasti sociální pomoci. Po republice fungují desítky lokálních skupin podílejících se na šití a distribuci roušek a zdravotnického materiálu, obstarávání nákupů pro ohrožené skupiny občanů, 3D tisku ochranných štítů pro zdravotníky nebo zajištění hlídání dětí. Centrálně pak Junák spolupracuje s krizovou Linkou seniorů organizace Elpida, která nabízí seniorům širokou škálu služeb. V tuto chvíli je již zřejmé, že celé jaro bude ve znamení vypořádání se s dopady virové pandemie. Nezbývá než věřit, že vrchol skautské činnosti, letní tábory, bude možné nějakým způsobem uspořádat.

Jiří Dvořák,
Poutníci Čechovice

MOJE HUMANITÁRNÍ PRAXE V GRUZII

Do Gruzie jsem odjel díky škole pracovat původně na čtvrt roku do jedné organizace působící na poli sociální práce. Tam jsem toho moc nestihl, protože asi čtrnáct dní po mém příjezdu organizaci spolu se školami a jinými podobnými institucemi zavřeli. To z důvodů karanténních. Tak jsem se asi týden spolu s toulavými psy flákal po místních horách a měl pomalu namířeno za teplem k moři. Už jsem se viděl, jak ležím na písečné pláži, ale z vyšších míst mě bylo doporučeno zdržet se pohybu a setrvávat na jednom místě. Inu, vrátil jsem se zpátky do Gori, kde sídlila naše organizace. Týden jsem tam pil pivo, hrál na kytaru a čekal, jestli se situace nějak změní a já se dostanu zpátky k práci. Situace se však v blízké budoucnosti jevila jako bezvýchodná. Tak jsem využil rad české ambasády a těsně předtím, než Gruzie zavřela letiště, jsem se vrátil po měsíci domů. Následujícím shlukem slov bych vám chtěl malinko přiblížit, jaká je ta země svatého Jiří, a ukrátit vám tak karanténní čas.

Nejdřív bych chtěl nastínit, jak vnímám Gruzii jako takovou. Chtěl bych ale nejdříve podotknout, že věci, jak je zde popisuji, jsou jen má interpretace reality, kterou jsem pozoroval. A jsou toliko jen mým subjektivním názorem. Gruzie je jedna ze zemí usilující o vstup do EU, proto tu hrdě vlaje vlajka EU skoro před každou veřejnou institucí. Nikdo se jí ani nepokouší sundat, jak tomu bývá občas u nás. Poslední dobou sem teče hodně peněz z unie určených na rozvojovou pomoc. Mají Gruzii umožnit dohnat zbytek Evropy a vstoupit do společenství zemí, ze kterého na druhé straně už jedna zakládající země odchází. Hezky se zde dá pozorovat lesk a bída eurodotací. Potkal jsem tady lidi, kterým se díky grantům z EU podařilo vystudovat vysoké a střední školy. Za studium se zde platí, a ne každý na to má. Viděl jsem nové budovy a cesty postavené ze zahraničních peněz. Ovšem viděl jsem taky nové zavřené nebo nedokončené věci, které se nepodařilo udržet. Byly financované zvenčí a samy o sobě nebyly životaschopné. Tím však nechci dehonestovat rozvojovou pomoc, která sem proudí. Myslím si, že je to naopak dobře. Zároveň je i dobré zachovat si kritický odstup a hledat způsoby nové a lepší. Úroveň života v Gruzii je rozdílná. Do deníčku jsem si napsal, že je to země s bipolární poruchou. Pokud se podíváte do zdejšího hlavního města Tbilisi nebo třeba do města Kutaisi, uvidíte moderní města nikterak se nelišící od jiných evropských metropolí. Ovšem některé horské regiony, zejména pak ty blízko Arménie, zažívají realitu poměrně jinou než je ta naše „středoevropská“. V Tbilisi drahá auta, na vesnici vozík v lepším případě tažený koněm.

Foto: 4x Alexandr Denk

V Gruzii je také spoustu toulavých psů, kteří vesele pobíhají ulicemi a prohánějí projíždějící auta. Auta, co mají volant někdy napravo, někdy nalevo, a občas jim chybí přední nebo zadní maska či nárazník. Vozí se sem z celého světa, hlavně z Japonska, a moc se to tady neřeší. Nejproblematičtější gruzínské regiony jsou ale Abcházie a Jižní Osetie, kde je situace od roku 2008 podobná situaci v ukrajinském Donbasu nebo v moldavském Podněstří. Zjednodušeně je toto území z pohledu Gruzínců okupované Ruskem. Protože jsem většinu času pobýval v městečku Gori, trochu vám ho přiblížím. Jak někteří patrně víte, nejslavnější rodák tohohle městečka je Josif Vissarionovič Džugašvili – Stalin. Hlavní tah městem nese hrdě název Stalin avenue, což na mě působilo trochu tragikomickým dojmem. Pomalu chátrající dům, kde se Stalin narodil, je schován pod svým vlastním altánkem, a v prostoru za ním bylo vybudované velkolepé muzeum. Muzeum už však začíná pomalu chátrat, stejně jako chaloupka, ve které se narodil. Kult jeho osobnosti už je doufám nenávratně spolu s minulým režimem pryč. Ovšem muzeum zůstává stále ještě funkčním. Ano i já jsem ho jednu volnou neděli navštívil. K vidění tam byly Stalinovy fotky zepředu, z boku a zezadu. Dále jeho oblíbená židle a pomalu se rozpadající doutník, který nestihl včas vykouřit. Koberec, na kterém je vytkán jeho obličej, a talíř, ze kterého jedl. Zkrátka pokud použijete vyhledávač obrázků a napíšete tam Stalinovo jméno, uvidíte v podstatě to stejné a ještě ušetříte 15 lari za vstup, což je asi 120 korun. Jeden můj známý z Estonska tvrdil, že je tam i Stalinova toaleta, leč tu jsem nenašel. Dost už ale bylo Stalina. Uprostřed města stojí zřícenina staré středověké pevnosti, kolem které vzniklo současné město. Pevnost je vidět snad ze všech částí města, proto slouží jako dobrý orientační bod pro vlastní nalezení. Pokud vás ovšem bude někdo navigovat po telefonu a vy mu svoji polohu popíšete tak, že vidíte hrad, moc vám nepomůže. Vím to z vlastní zkušenosti. Pokud vystoupáte na její vrchol, je z ní krásně vidět na celé město a za ním se rýsující pohoří Kavkaz. Na vrcholu taky stojí malá prosklená budka, v níž pobývají dva příslušníci místní policie. Jejich náplní je jednou za čas pozorovat Gori z vrchu dalekohledem a vykazovat mě pryč z hradeb, na kterých jsem se rád slunil a četl knížky.

Jinak je Gori příjemné malé město s několika kostely, supermarkety, místní velkou tržnicí, kde je k dostání od lokální zeleniny, mléka v lahvích, Coca-Coly, ruských cigaret, drobných elektrosoučástek, obrázků svatých snad vůbec vše, co zrovna nepotřebujete. Ulicemi zde pobíhají psi, kteří rádi štěkají na auta a z vděčností přijímají drobné dárky v podobě jídla, které právě svačíte. Na periferii stojí panelové domy a před nimi dřevěné králíkárny. A na improvizovaných zahrádkách pobíhají slepice. Do hlavního města Tbilisi se z Gori dostanete „maršutkou“ nebo taxíkem asi za 40 korun a hodinu a půl jízdy.

Nyní zase fokus trochu oddálím od Gori a zkusím vám popsat, jak vnímám současnou virovou situaci v Gruzii. Celkový počet nakažených je o něco nižší než v ČR. Celkový průběh mírně klidnější. Roušky zde však došly stejně rychle jako u nás. Gruzínci jsou celkem vystrašení. Zejména díky poměrně malé vzdálenosti od Iránu. Od 4. března jsou zde zavřené školy a od 21. března uzavřeli letiště, omezili vnitrostátní dopravu. Platí také zákaz shlukování více jak 10 osob na jednom místě. Ovšem poněkud protichůdné je rozhodnutí Svatého synodu Gruzínské pravoslavné církve, kterou zde následuje asi 80% obyvatelstva. Ten prohlásil, že bohoslužby budou dále probíhat, a lidé se i přes státní zákaz dále střetávají v kostelích. Nejčastější prevenci proti viru jsem zde pozoroval v podobě křižování. Jednou jsem také potkal průvod v čele s popem (farář), jehož pomocník nesl velký plastový kýbl plný svěcené vody. Pop pak vše kropil svěcenou vodou jako ochranu proti viru.

Odbočme však teď zase od virových témat a dovolte mi nasměřovat vaši pozornost zase trochu jinam. A to k cestování po Gruzii. To je momentálně sice nemožné, ale v budoucnu by to zase mohlo jít. Myslím, že Gruzie je pro našince celkově vhodná k pohybu. Ceny jsou tu o něco nižší než u nás. Ubytování na různých místech jsem vždy našel za 20 lari na noc, což je asi 160 korun. Vždy jsem tedy hledal spíš ty levnější varianty, ale celkově si myslím, že ubytování všeho druhu zde vyjde tak na polovinu ceny co u nás. Benzín tu stojí taky tak polovinu co u nás, a auto z půjčovny tu vyjde okolo 40-60 euro na den. Ale protože cestuji spíš na vandráka, nejen kvůli životní filozofii, ale také pro to, abych si to mohl finančně dovolit, podělím se spíš o rady nízko cenové mobility prostorem. Nejlevnější způsob dopravy je tradičně autostop. V Gruzii se stopuje poměrně dobře. Jenom si dejte bacha, často zastaví taxi. Pokud stop není pro vás, nezoufejte. I mě přišlo v Gruzii zbytečné stopovat. Celkem všude se dá pohodlně dostat „maršutkou“ a to celkem za minimální ceny. Například z Tbilisi do Kazbeg za nějakých 10 lari, což je asi 80 korun na 150 kilometrů převážně horským terénem. „Maršutky“ jsou takové mikrobusy s orientačním jízdním řádem. Orientačním proto, že autobusy přijíždí ve skoro pravidelných časových intervalech, ale na cestu se obvykle vydávají, až se naplní. Někdy se jede hned, jindy se prostě hodinku počká, než bude dostatek pasažérů. Vzhledem k tomu, že jsem byl vždy vybaven knížkou, neshledával jsem v tomto systému žádný problém. Pro našince zde však vzniká ještě jeden zádrhel. Gruzínci minimálně používají latinku nebo azbuku. Většina věcí včetně „maršutek“ je popsána v gruzínštině, písmu, které vypadá asi jako průřez ovčí vlnou. Jedince tohoto písma neznalého tak snadno zmate. O to zábavnější se pak stává pobíhání po autobusových nádražích, obzvláště vidíte-li pomalu zapadat slunce za obzor. Místní vám ale vždy ochotně rádi poradí, jsou tu obyčejně nadmíru vstřícní k cizincům. Ovšem zaznamenal jsem dvě výjimky. První z nich jsou taxíkáři, kteří se snaží lapit právě tyto zmatené turisty a odvézt je za přepálenou cenu. Těm je třeba se vyhnout. To nacvičíte po nějaké době pohybu tímto prostorem. Také jsem se nechal párkrát nachytat.

Druhý případ je, když zemi opouštíte na poslední chvíli při propukající světové virové epidemii. Poté většina lidí na dotaz v angličtině obyčejně reaguje zahalením úst, pokřižováním a rychlým odchodem z vaší blízkosti, což může být nepříjemné zejména v situaci, kdy vůbec netušíte, kde jste a kdy se snažíte dostat na letiště, odkud vám letí letadlo domů, které fakt chcete stihnout, protože během několika dalších měsíců už vůbec nic nepoletí.

Čas, který jsme k cestování po Gruzii vyhodnotil jako univerzálně nejpřijatelnější, je jaro. Letenky se v této době dají pořídit o něco levněji než v sezóně. Orientačně v rozmezí 2-5 tisíc korun. Vyhnete se také hlavnímu návalu turistů na zajímavých místech. Jaro je zde celkem teplé. Spaní venku není nikterak omezené, a nemělo by být tedy postihováno. Jen je dobré počítat s tím, že vás můžou v noci přijít navštívit toulaví psi. Ovšem ti jsou zde o něco přátelštější než například psí kolegové v Rumunsku.

Kdybyste se kdokoliv chystat navštívit tuhle krásnou zemi o něco menší než Českou republiku, nebojte se mě kontaktovat. Rád se s vámi podělím o poznatky, které jsem za nějakou dobu pobytu zde nashromáždil.

Tím bych také tenhle shluk slov tak nějak uzavřel. Mně Gruzii asi ještě nějakou dobu budou připomínat reklamy na Gruzínský RAP, které se mi z neznámých důvodu začaly objevovat na Facebooku. Nutno podotknout, že tomuto hudebnímu žánru neholduji a gruzínsky neumím.

Mějte se krásně!

Alexandr Denk

DUBNOVÁ VÝROČÍ STŘEDOMORAVSKÉHO REGIONU

Před 50 lety – dne 5. dubna 1970 zemřel v Olomouci Antonín ŘEHÁK, malíř.

Nejstarší syn z devíti dětí tesaře. Narodil se 17. 1.1902 na Svatém Kopečku u Olomouce. Po vychození obecné školy chtěl studovat malířství, ale finančně to nebylo možné. Po vypuknutí 1. sv. války narukoval jeho otec na vojnu a malý Toník se staral s matkou o hospodářství a malé sourozence. Po válce v r. 1918 se přihlásil jako dobrovolník do armády. Zprvu byl přidělen do Olomouce a pak na Slovensko. V r. 1920 nastoupil vojenskou prezenční službu a poté se vrátil do rodiště a r. 1924 se oženil. Od r. 1928 pracoval ve službách arcibiskupství jako zahradník a také u firmy ASO při úpravě zeleně na Svatém Kopečku. V 50. l. byl zahradníkem u MNV Kopeček. Před odchodem do invalidního důchodu pracoval jako topič a zahradník v Domově důchodců v Olomouci – Chválkovicích, kde v r. 1959 uspořádal první výstavu svých obrazů. První namaloval v r. 1929 (Prátr). Příležitostně maloval od r. 1939. V celostátním kontextu byla Řehákova tvorba představena poprvé na výstavě Samoukové a lidoví umělci v Praze r. 1963. K účasti Řeháka vyzval Arsén Pohribný na doporučení malíře Bohumíra Dvorského. Výstava měla velký ohlas doma i v zahraničí. Samostatně vystavoval v Přerově v r. 1967 a o rok později v Olomouci. V r. 1969 byly jeho obrazy vystaveny v Itálii a kolektivně v l. 1963-64 v Brně, Praze, Bratislavě, Ostravě Paříži, Salzburgu, Linci, Berlíně. V r. 1966 v Uničově a v Ústí nad Labem. V r. 1967 v Londýně, na Expo 67 v Montrealu a r. 1969 v New Yorku.

(Garčic, J.: Tři moravští naivní malíři. Zprávy KVMO,1982, č. 217. S. 13-18. Daněk, L.: Antonín Řehák. In.: Oznámení o Ikarově letu. Olomouc 1998. S. 142-145.* Umělci čistého srdce. Muzeum umění. Olomouc 2001. S.69.)*

Foto: archiv autorky

Před 85 lety – dne 7. dubna 1935 se ve Štěpánově narodil JUDr. Jiří KRÁČMAR, právník, publicista a redaktor.

Střední školu studoval v Olomouci, kde v r. 1954 maturoval na Obchodní akademii. V r. 1955 pracoval pak v družstevním obchodě Jednota v Troubelicích, dalších pět let ve Šternberku, v l. 1960-67 v Rýmařově, kde poslední dva roky pracoval v geologickém průzkumu. Mezitím vystudoval Právnickou fakultu UK v Praze a doktorský titul získal v r. 1967. Další dva roky se věnoval postgraduálnímu studiu na Vysoké škole ekonomické a poté působil v olomoucké Sigmě. V l. 1981-90 v Pozemních stavbách, krátce pak v UNEXU v Uničově, v 1. pol. 90. l. v Sigmě Olomouc a od r. 1995 pracoval v advokátní kanceláři Ritter-Šťastný. Od narození žil v rodišti. Do školy a za prací vždy dojížděl. Jeho aktivní činnost ve spolcích, divadle, redakci místního tisku i znalost prostředí se zúročila v knihách o historii, životě a lidové kultuře Štěpánova a okolí, které vycházely po r. 1990. Láska k ochotnickému divadlu z dob mládí a účast v soutěži hanáckého lidového vypravěče Čs. rozhlasu v r. 1955 měly svoje pokračování i v televizní soutěži Buď – anebo v oboru česká dramatická tvorba. Publikační činnost zahájil autorstvím odborných materiálů a lektorskou činností v oblasti právnické a ekonomické v r. 1977. V r. 1981 sepsal učební pomůcku pro Sigma koncern Olomouc. Zabýval se také překlady populárně naučných knih ze slovenštiny: Rok s Evou (1984) a Kosmetikou ke kráse od Zuzany Chorvátové (1987). Zajímavé sloupky označené šifrou -jk- najdeme též v podnikových novinách Olomoucký stavbař a Kovák Uničov. V období l. 1990-94 a 2001-02 byl členem obecního Zastupitelstva obce Štěpánov. V l. 1990-2001 byl vedoucím redaktorem místního tisku Naše noviny, postupně publikoval seriály Pohledy do historie obcí Benátky, Březce, Krnov, Liboš, Moravská Húzová, Stádlo a Štěpánov. Průběžně také psal pro periodika Olomoucký týden, Olomoucké listy, Hanácké noviny a Olomoucký Den. Sběratelský zájem o kuchařské recepty české i cizokrajné kuchyně dokládá několik rukopisů i časopiseckých cyklů: Malý slovník labužníka (1985), Gastronomie východních zemí (1985), Kuchyně Evropy a Asie (1988) a v r. 1991 vyšla v pražském nakladatelství Avicenum kniha Rybářská kuchařka. Na jeho kontě je řada regionálních publikací, které nás seznamují s historií a současností rodiště, ale také s lidovými zvyky a folklórem této části Hané. V r. 1996 vydalo Vlastivědné muzeum v Olomouci publikaci Rok na dědině – Štěpánov a o rok později v nakladatelství DANAL se objevil titul Paměti obce Štěpánova, který vyšel za spoluautorství Miroslava Koudely a sborník Štěpánov 2001. O tři roky později vyšel titul Tak u nás bývávalo (DANAL 2004). Zemřel náhle 2. 10. 2006 v Řecku.

(*Lisická, H.: Jak u nás bývalo. Folklor 2005/1)*

Před 120 lety – dne 9.dubna 1900 se narodil ve Stříž ově Jan SKOKÁNEK, štábní kapitán in memoriam.

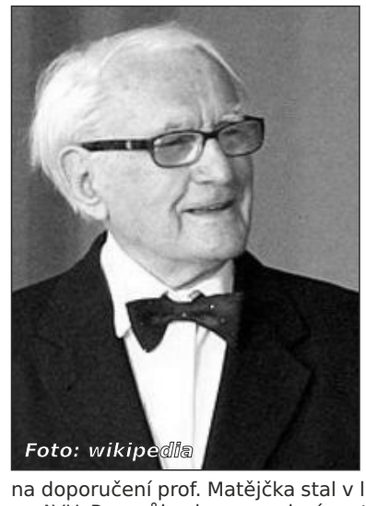
Od mládí se odpovědně připravoval na zemědělské povolání, aby mohl po odborném středoškolském studiu a praxi převzít rodný statek. Na vojně sloužil u 6. střeleckého Hanáckého pluku v Olomouci a po získání důstojnické hodnosti spolupracoval s vojenským odbojovým hnutím. Jako zpravodajský důstojník čs. armády zastupoval podplukovníka Metoděje Šimka (1893-1943) a spolu s ním byl tvůrcem odbojové skupiny Národní stráže. Působil také v oblasti Velkého Týnce, Vsiska, Grygova, Kožušan, Velké Bystřice a Nenakonic. Po vyzrazení a zatčení v září 1939 následovaly výslechy, mučení, věznění v koncentračních táborech. Byl popraven 22. 1. 1944 ve Vratislavi. Pamětní deska s jeho jménem je kromě rodné obce umístěna i na budově vojenské správy v ulici 1. máje v Olomouci.

*(Cekl,J.: Kraj jímž táhla válka. Olomouc 1945. * Kubis, A.: Český máj. Olomouc 1946. * Lednová výročí středomoravského regionu. Týnecké listy, 2004, leden.)*

Před 140 lety – dne 17.dubna 1880 se narodil v Třebčíně Rudolf MLČOCH, politik, ministr a redaktor.

Vyučil se košíkářem. Byl dobrým řečníkem a organizátorem a v r. 1908 založil samostatnou živnostenskou politickou stranu. V r. 1919 byl jmenován členem Revolučního Národního shromáždění a o rok později zvolen poslancem v Praze, kde až do r. 1939. Od r. 1925 byl ministrem veřejných prací po dobu dvou let a v období l. 1929-32 vykonával funkci ministra železnic a od r. 1937 ministra obchodu. Věnoval se aktivně také redaktorské práci, do r. 1933 byl šéfredaktorem Československého deníku, poté až do r. 1941 Moravského deníku v Olomouci a zároveň působil po celou dobu jako předseda Obchodní a průmyslové komory v Olomouci. Zemřel 8. 4. 1948 v Praze. Pochován je na Ústředním hřbitově v Olomouci.

*(Fischer R.: Olomoucký památník Olomouc 1938, s. 200.; * Československý biografický slovník. Praha 1992. S. 463.)*

Foto: wikipedia

Před 100 lety – 17. dubna 1920 se narodil v Července u Litovle prof. PhDr. František DVOŘÁK, CSc., emeritní univerzitní profesor dějin umění v Praze.

V r. 1943 maturoval na Reálném gymnáziu v Litovli a poté šel na roční doškolení na učitelský ústav do Kroměříže, učil na měšťance v Lošticích a užil si i válečného nasazení při výrobě tanků. Po válce odešel do Prahy, kde studoval dějiny umění u prof. Antonína Matějčka. V r. 1949 absolvoval FF UK, obor dějiny umění, estetika. Poté pracoval půl roku v Národní galerii, v oddělení, které vedla dr. Anna Masaryková. Poté se na doporučení prof. Matějčka stal v l. 1950-58 asistentem prof. V. V. Štecha na AVU. Pro svůj nekompromisní postoj musel však AVU opustit a vrátil se do Národní galerie (1958-63). Následně se stal profesorem Střední uměleckoprůmyslové školy na Žižkově, kde působil do r. 1969. Tehdy vyhrál v konkursu na docenta umění UP v Olomouci, kde přednášel v l. 1969-85. Zde učil v úterý a středu a pak se zas vracel do Prahy. Současně dále přednášel již od r.1950 v Praze na FAMU, kde mu byl konečně po 40 letech v r. 1993 udělen titul profesora. Pedagogickou aktivitu neustále provázela bohatá činnost publikační, řady katalogových statí, monografií (o Františku Tichém, Cyrilu Boudovi, Janu Zrzavém, Václavu Špálovi, Adolfu Bornovi aj.). Je autorem 35 uměleckých monografií. Jeho knižní bibliografie čítá přes 150 položek. Do zájmu nejširší veřejnosti se zapsal jako autor několika televizních cyklů, např. o historii Karlova mostu, výzdobě Národního divadla aj. Výz namná je jeho organizátorská práce jako dlouholetého předsedy Spolku českých bibliofilů (1977-96) a zejména v předsednictvu KPVU. Od r. 1989 se stal místop ředsedou SČUG Hollar**.** Od r. 1995 byl členem a od r. 2003 prezidentem Masarykovy akademie umění**.**

Měl fenomenální paměť. S panem profesorem jsem se sešla při besedě na Obecním úřadě v Července dne 31. 10. 2009. V r. 2010 dostal Zlatou plaketu prezidenta republiky. Do svých devadesáti let přednášel na FF UK. V r. 2014 vyšla velmi zajímavá kniha Okamžiky s umělci. Zemřel 9. 11. 2015 v Praze.

Foto: osobnosti-moravy.eu

Před 105 lety – 20. dubna 1915 se narodil ve Velkém Týnci Ing. Jan Rudolf BEČÁK, zemědělský inženýr, etnograf a vlastivědný spisovatel.

Syn týneckého starosty Jaroslava Bečáka (1887-1950). Maturoval na Zemské vyšší hospodářské škole v Klášterním Hradisku v r. 1933. Venkovské a rodinné prostředí podněcovalo jeho zájem o lidovou kulturu rodné Hané. Aktivně se zapojil do činnosti Vlasteneckého spolku musejního v Olomouci a v r. 1932 uspořádal v rodišti Kurs obnovy hanáckých krojů. O rok později zorganizoval výstavu národopisných pa-

mátek. Až do začátku 2. sv. světové války intenzivně spolupracoval s prostějovským muzeem. Pilně sbíral a studoval hanácké národní kroje a jiné doklady lidového umění. V době studií na Vysoké škole zemědělské v Brně, navštěvoval též etnografické a sociologické přednášky. Za okupace v r. 1941 vydal vlastním nákladem ve spolupráci s řadou národopisných pracovníků monografii Lidové umění na Hané. V r. 1949 zorganizoval a realizoval unikátní výstavu téhož názvu, kde vystavil na 2000 exponátů. V 50. a 60. l. vystřídal různá zaměstnání, pracoval také jako vedoucí galerie Dílo v Olomouci, ale v r. 1964 byl přijat jako etnograf do Valašského muzea v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm. O rok později byl jmenován ředitelem a svou představu o sounáležitosti přírody, člověka a kultury zde mohl přetvořit do konkrétní podoby. V r. 1972 se vrátil na rodnou Hanou a až do odchodu do důchodu v r. 1975 se věnoval budování olomoucké muzejní sbírky. Svou vynikající znalost prostředí a cit pro lidovou kulturu uplatnil v přípravě i realizaci trvalé expozice Z klenotnice lidové kultury Hané otevřené v r. 1975 v Městském muzeu v Litovli. Národopisu a zejména své rodné Hané zůstal oddán až do své smrti na Nový rok 1987. Před deseti lety uspořádalo Muzeum Kroměřížska výstavu k nedožitým osmdesátinám, na níž byla prezentována odborná národopisná práce a zásluhy o dokumentaci Hané a Valašska.

(Frolec, V.: Ing. J. R. Bečák zemřel. Vlastivědný věstník moravský, XL, 1988. S.250. Tichák, M.: Paměti obce Velkého Týnce. DANAL, Olomouc 1998. S.64.)*

Foto: wikipedia

Před 85 lety – 22. dubna 1935 zemřel v Praze PhDr. František MACHÁT, geograf, středoškolský a vysokoškolský pedagog, autor učebnic a atlasů.

Narodil se 25. 12. 1876 v Horce nad Moravou. V r. 1895 maturoval na Slovanském gymnáziu v Olomouci. Poté odešel studovat na FF UK do Prahy obor dějepis a zeměpis. Po promoci se nejprve začal věnovat historii. Jeho prvním dlouhodobějším působištěm bylo reálné gymnázium v Náchodě, kde v l. 1901-06 učil zeměpis, dějepis a těsnopis. Vzniklo zde několik historických statí z historie náchodského regionu. Teprve po návratu do Prahy v r. 1906 začal připravovat další vydání Brunclíkova školního atlasu Zeměpisný atlas pro školy měšťanské (1915). Už v r. 1911 redigoval Sborník Československé společnosti zeměděl ské. Po vzniku Československa aktivity Dr. Macháta narůstaly geometrickou řadou. Bylo zapotřebí napsat nové učebnice, vydat nové nástěnné mapy a atlasy, např. Atlas pro školy obchodní, Malý atlas Československé republiky, Vlastivědný atlas pro školy národní a v mnoha dalších vydáních vyšel i atlas Brunclík-Machát. Do r. 1920 působil jako středoškolský profesor na reálkách v Praze a poté se stal ředitelem dívčího reálného gymnázia Krásnohorská (Minerva), kde působil až do své smrti. Zasloužil se zejména o vybudování nové budovy, která byla otevřena v r. 1934. Souběžně s ředitelskou funkcí přednášel od r. 1923 metodiku zeměpisu a vedl příslušná cvičení na PřF UK. Podílel se též na nových osnovách výuky zeměpisu a dalších předmětů pro střední školy. Pracoval v mnoha komisích – Místopisné komisu ČAVU, v komisi pro stanovení úředních místních názvů při ministerstvu vnitra, v komisi pro názvosloví československých hor a řek. Od r. 1921 byl expertem pro konfesní záležitosti při ministerstvu zahraničí a ve 2. pol. 20. let se podílel velmi aktivně na vymezování nových hranic diecézí na Slovensku, kam vykonal za tímto účelem mnoho služebních cest. Vytvořil i místopisnou Podrobnou mapu Slovenska (1921). Přitom všem spolupracoval na Atlasu republiky československé, který vyšel několik měsíců po jeho smrti. Redigoval Ilustrovaný zeměpis, psal učebnice, vytvářel školní mapy a recenzoval práce svých kolegů. V rámci XI. sjezdu československých geografů byla Dr. Františku Machátovi v rodné obci dne 29. 6. 1969 odhalena pamětní deska.

*(Koláček, F.: Ředitel dr. F. Machát zemřel. Sborník Československé společnosti zeměpisné, sv.41, 1935. S.73-75. * Zapletal, L.: František Machát. Horka nad Moravou 1968.)*

Před 130 lety – dne 24. dubna 1890 se narodil ve Zvoli u Zábřeha akademický malíř František HOPLÍČEK, organizátor výtvarného života na Moravě a sportovec.

Pocházel z hanáckého selského rodu. Výtvarné nadání u něj poznal už na obecné škole učitel Jakub Lolek (1845-1917). První lekce z kreslení získal od prof. O. Lochmanna na reálce v Litovli, kde maturoval v r. 1907. Poté odešel do Prahy na Akademii výtvarného umění, kde studoval především figurální malbu. Po studiích trvale žil a tvořil v Olomouci. Delší studijní pobyty měl ve Vídni a v Antverpách. Od r. 1914 byl členem Sdružení výtvarných umělců moravských v Hodoníně, jehož členové se snažili navazovat na tradice národopisné se smyslem pro lyrickou bezprostřednost. Několik let vedl i jeho časopis Umělecké listy. V Olomouci se podílel na založení Klubu přátel umění. Maloval portréty, krajiny a žánrové výjevy se smyslem pro hanácký folklór. Vedle obrazů a grafiky se sociálními náměty z prostředí venkova se věnoval i práci člověka v krajině na Hané, v podhůří Jeseníků i Drahanské vrchoviny. Obecné uznání se mu dostalo jako portrétistovi. Zajímal se též o malby nástěnné a sgrafita i návrhy na exlibris, sportovní diplomy, plakáty, pohlednice a řady různých námětů v oblasti užitého umění. Inspiroval se také sportem. Od mládí aktivně hrál hokej, zajímal se o atletiku. Od r. 1909 sportoval v SK Slavia jako všestranný vrhač. V r. 1917 byl Mistrem zemí Koruny české a v l. 1919-20 Mistrem ČSR v hodu diskem. Jako jeden z prvních českých umělců se věnoval sportovní tématice. Jeho obraz Běžci u cíle, s názvem Finish, byl odměněn medailí v umělecké části olympiády v Los Angeles v r. 1932. Závodil do r. 1939. Vlastní malířskou školu založil v Olomouci r. 1928. Velký úspěch měla jeho souborná výstava ve Vsetíně v roce 1945. Zemřel 13. 4. 1946 v Olomouci.

*(Filipová, M.: K malířskému dílu Františka Hoplíčka. In: Severní Morava, 40,1980. S.76-77. * Stratil, V.: Výtvarní pedagogové a talentovaní žáci. In: 80 let gymnázia v Litovli. Litovel 1981)*

Foto: osobnosti-moravy.eu

Před 85 lety – 28. dubna 1935 narodil se v Olšanech u Šumperka Doc. PhDr. František VALOUCH, CSc., básník, literární kritik a teoretik, editor a vysokoškolský pedagog.

Do školy chodil v Rudě nad Moravou, středoškolská studia absolvoval v Šumperku a po vojenské službě studoval v l. 1958-62 češtinu a dějepis na FF UP v Olomouci. Po promoci krátce pracoval v šumperském muzeu, odkud se po roce vrátil zpět do Olomouce, kde působil jako vědecký pracovník a pedagog na katedře bohemistiky a slavistiky a později též na katedře teorie a dějin dramatického umění UP. V r. 1969 získal doktorát filozofie za soubor vztahující se k dílu Karla Čapka. Stal se také aktivním členem Společnosti bratří Čapků. Za knihu Česká poezie v období Mnichova obdržel titul kandidát věd a v r. 1991 se stal docentem. Působil na několika evropských univerzitách. Více jak padesát let se věnoval publicistické činnosti. Jeho básně, odborné články a kritiky vycházely na stránkách mnoha periodik, např. Červený květ, Česká literatura, Host do domu, Lidové noviny, Literární měsíčník, Literární noviny, Plamen, Severní Morava, Tvar ad. Začátkem 90. l. spoluzaložil olomouckou pobočku Obce spisovatelů a byl zvolen jejím prvním předsedou. V r. 2000 mu byla za dlouholetou vědeckou i pedagogickou činnost udělena Zlatá medaile Univerzity Palackého. Jeho studie a básně vycházely zejména ve sbornících a almanaších. Na svém kontě má dvě půvabné básnické sbírky Přibližování (1978) a Honorář za hříchy (1990). Vzpomínková kniha Kombinované techniky života (2010) byla ilustrovaná jeho dlouholetým přítelem Ludvíkem Kunderou. Zemřel 7. 1. 2017 v Olomouci.

Rubriku sestavila Hana Ševčíková

HISTORICKÝM OBJEKTIVEM

Pohled na týnecké Chaloupky, výrobnu nábytku a Vsisko. Blíže nedatovaný snímek z archivu obce Velký Týnec

ZPRÁVA Z ODDÍLU PINEC TÝNEC

Sportovní historie týmu stolního tenisu Pinec Týnec se začala psát s novým školním rokem 2018/2019, kdy jsme se po letech tréninků a pinkání si jen tak pro radost ze hry dali na radu starosty obce Petra Hanušky a přihlásili tým do soutěže Veřejný přebor Olomouc.

Při naší premiérové účasti jsme ve 4. třídě, kde začínají nově příchozí týmy, obsadili po skončení soutěže 2. místo.

První tým automaticky postupuje o soutěž výš, poslední tým vyšší třídy automaticky sestupuje do nižší soutěže.

Druhý tým v pořadí má možnost požádat předposledního z vyšší soutěže o „Barážové“ utkání o postup popř. setrvání v dané třídě.

Vyzvali jsme tedy předposlední tým 3. třídy Veřejného přeboru a sice tým TJ Sigma Lutín k barážovému utkání.

V tomto zápase jsme uspěli a pro ročník 2019/2020 jsme postoupili do 3. třídy soutěže Veřejného přeboru Olomouc.

Pro nový ročník jsme přivítali nové posily. Jde o hráče, kteří původně hráli soutěž za sousední Krčmaň, a vedle A týmu pro soutěž 3. třídy jsme přihlásili i B tým Pinec Týnec do soutěže 4. třídy.

A v novém ročníku jsme si nevedli vůbec špatně.

Při pohledu na výsledky obou týmů se myslím nemáme za co stydět, posuďte sami…

Současná situace s koronovirovou infekcí, kdy zcela ustal celý společenský a sportovní život, postihla samozřejmě i soutěž Veřejného přeboru. Soutěž se prozatímně po 21. kole zastavila**.** Možné jsou různé scénáře – od dohrání soutěže v pozdějším termínu až po ukončení soutěže s výsledným pořadím po 21. kole, vše podle aktuálního vývoje situace.

A pro úplnost uveďme složení týmu Pinec Týnec: Bebinec Radim, Kabelík Tomáš, Kočí Miroslav, Hynek Ondřej, Hynek Jiří, Chrobok Petr, Podivínský Jakub, Sudolský Michal, Štýbnar Petr, Vrána Josef, Vyvozil Petr, Zdráhal Antonín.

Josef Vrána

Josef Vrána, Jiří Hynek, Tomáš Kabelík, Ondřej Hynek, Miroslav Kočí, Petr Vyvozil, Michal Sudolský

Veřejný přebor Olomouc - 3. třída, muži 2019/2020

Tabulka soutěže po 22 kole - Základní část

Pořadí		Mužstvo	Utkání	Výhry	Remízy	Prohry	Kont.	Skóre	Body
1.	▲	Senice A	21	18	0	3	0	257:121	75
2.		SPŠ a SOU Uničov B	20	15	0	5	0	217:143	65
3.		Velký Týnec A	20	13	2	5	0	239:121	61
4.		Sportklub Štarnov E	20	12	1	6	1	189:170	56
5.		TJ Kožušany C	19	11	2	6	0	195:145	54
6.		Granitol Mor.Beroun B	19	9	2	7	1	168:164	47
7.		Lutín B	20	8	2	10	0	170:186	46
8.		Sokol Křelov C	20	7	4	9	0	189:171	45
9.		Krčmaň A	20	8	0	11	1	151:209	43
10.		TJ Velký Újezd B	20	7	2	11	0	174:186	43
11.		Sokol Neředín F	18	7	1	9	1	140:184	39
12.		Sokol Šternberk D	21	3	2	16	0	117:258	32
13.	▼	Sokol Majetín A	20	1	2	16	1	106:254	24

A-tým se aktuálně nachází na krásném 3. místě:

Veřejný přebor Olomouc - 4. třída, muži 2019/2020

Tabulka soutěže po 22 kole - Základní část

Pořadí		Mužstvo	Utkání	Výhry	Remízy	Prohry	Skóre	Body
1.	▲	Sokol Šternberk C	20	17	1	2	258:102	72
2.		Sokol Nový Svět OL C	19	15	2	2	252:90	66
3.		Hlušovice A	19	12	2	5	203:139	57
4.		Senice B	19	9	3	7	178:164	49
5.		Velký Týnec B	18	8	2	8	153:171	44
6.		Sokol Náměšť n.H. C	18	7	2	9	165:159	41
7.		Sokol Dub n.M A	19	5	5	9	148:194	39
8.		Hlušovice B	18	6	3	9	152:172	39
9.		Tatran Litovel B	19	6	1	12	140:202	38
10.		Sokol Neředín G	18	6	2	10	137:187	38
11.		TJ Velký Újezd C	19	5	0	14	108:234	34
12.		Z.Hnoyland Hnojice C	18	4	1	13	122:202	31

B-tým se pak nachází v přední polovině týmu soutěže na 5. místě:

Foto: 6x archiv oddílu

INSPIRACE DO VAŠÍ KUCHYNĚ

Barevné zeleninové chipsy: Zdravé zobání bez výčitek

Dopřejte si lahodně křupavé mlsání bez špatného svědomí a pochutnejte si na neodolatelných zeleninových chipsech připravovaných bez nadměrného množství tuku. Zdravější alternativa klasických chipsů z trouby chutná prostě skvěle a zvládne ji i kuchařský začátečník.

Propašovat zeleninu do jídelníčku není vždycky snadné, zvlášť pokud jde o nepopulární druhy jako je řepa, celer či petržel. Kořenová zelenina je však zdrojem mnoha cenných látek, navíc je v zimě a na jaře snadno dostupná. Barevnému mixu křehkých lupínků připravených zdravějším způsobem ale neodolá nikdo.

NESMAŽENÉ CHIPSY

Cítíte se provinile, když na posezení vyluxujete sáček bramborových lupínků smažených v oleji? Není divu, tahle hříšná dobrota obsahuje ve 100 gramech průměrně 35 g tuku a 2 g soli (doporučená denní dávka soli pro dospělého je přitom kolem 5 g soli). Stejná porce představuje přes 2000 kJ, jedná se tedy o vysoce energeticky vydatnou potravinu, která ale tělu nedodá mnoho hodnotných živin a ani ho pořádně nezasytí.

Pokud si jednou za čas rádi zamlsáte, vyzkoušejte zdravější variantu chipsů ze zeleniny, které se připravují v troubě s minimem tuku. Začněte rovnou s větším množstvím, tuhle křupavou dobrotu využijete nejen jako chuťovku, výborné jsou i do salátu, jako náhražka krutonů do polévek, k dozdobení jídel i zeleninových koktejlů. Lupínky se dají také uskladnit, stačí je zavřít do uzavíratelného sáčku nebo vhodné nádoby. V tomto případě je nesolte, sůl přidejte až těsně před podáváním.

ZAJÍMAVÉ KOMBINACE

Na zeleninové chipsy se hodí nejrůznější druhy zeleniny, při výběru se nijak neomezujte, vhodná je řepa, petržel, pastinák, celer, mrkev, batáty, kedlubna, cuketa, ale i listový špenát či růžičková kapusta. Vyzkoušejte klasické i méně tradiční kombinace, možností je celá řada. Od jedno druhových směsí dochucených rozmanitým kořením a speciálními oleji po pestré mixy několika zeleninových druhů, kde dáte prostor přirozené chuti zeleniny, která bude při každém soustu trochu jiná.

Základem pro úspěšné zvládnutí receptu je zelenina pokrájená na velmi tenké plátky (přibližně 2 mm). Pustit se do této práce jen s nožem je výzva pro pevnou ruku i nezlomné nervy, na pomoc si raději přizvěte robota, nebo alespoň struhadlo či škrabku. Do zeleninových mixů používejte zeleninu, která se peče přibližně stejnou dobu, případně každý druh pečte na zvláštním plechu a upravte dobu pečení, aby se nic nespálilo nebo nezůstalo nedopečené. Zeleninu pečte vždy v jedné vrstvě tak, aby se jednotlivé kousky nepřekrývaly. Hotové lupínky pak smíchejte podle libosti.

KOŘENOVÁ KLASIKA

Klasickou kombinací řepy a celeru nic nezkazíte. Tuhle osvědčenou dvojici klidně doplňte i o další druhy zeleniny, chuťově zapadne třeba petržel nebo batáty (sladké brambory).

2 červené řepy
1 menší celer
olivový olej
sůl

Zeleninu očistěte a nakrájejte na plátky silné asi 2 mm. Jednotlivé kousky rozložte na plech vyložený pečícím papírem a potřete olivovým olejem, vhodná je pro tento účel mašlovačka nebo nádobka na olej se sprejovým rozprašovačem. Další možností je promíchat zeleninové plátky v míse s trochou oleje a teprve potom je rozložit na plech. Osolte a pečte v troubě vyhřáté na 200 °C asi 15 až 20 minut. Během pečení lupínky průběžně kontrolujte.

SLADKO PÁLIVÉ KŘUPÁNÍ

Pikantní chuťovku připravíte ze sladké mrkve, doplněné o jemnou skořici a lehce pálivé chilli.

2 mrkve
lžíce kokosového oleje
mleté chilli
mletá skořice
sůl

Mrkev nakrájenou na tenká kolečka promíchejte s kořením, olejem a solí. Ochucené plátky rozložte na plech s pečícím papírem a pečte v troubě vyhřáté na 200 °C asi 10 minut.

ZELENĚ ZELENINONÉ CHIPSY

Kapusta i kadeřávek jsou málo používané druhy zeleniny, což je škoda. Dejte šanci této zelenině, která má právě v zimě svou sezónu.

Kapustové listy a listy kadeřávku
olivový olej
sůl

Listy očistěte a nastříhejte na menší kousky, zbavte přebytečné vody. Promíchejte s olejem a posolte, naskládejte na plech s pečícím papírem a pečte při 180 °C přibližně 10 minut.

Na dochucení zeleninových lupínků použijte nejrůznější ochucené oleje, výborný je třeba dýňový nebo sezamový olej. Vynikající chuť dodá i česnek, bylinky (rozmarýn, tymián, oregano) a rozmanité druhy koření. Neodolatelné jsou zeleninové chipsy podávané s nejrůznějšími dipy.

Připravila Kamila Grmolenská

YOUR CUP OF ENGLISH TEA

Váš šálek anglického čaje vám nabízí možnost krátkého procvičení anglické slovní zásoby a gramatiky. Náročnost je stupňována dle úrovní od začátečníků až po pokročilé, správná řešení jsou uvedena na konci rubriky.

Elementary

Complete the sentences in the first conditional form of the verbs in brackets *(doplňte věty ve tvaru prvního kondicionálu):*

1) We ..... (go) to the beach if the weather ..... (be) good.

2) If you ..... (help) me with my homework, I ..... (help) you to make dinner.

3) If Jean ..... (train) tennis more, she ..... (win) the next match.

4) If he ..... (kick) me again, he ..... (have to) go off.

5) Mike ..... (play) basketball every weekend if he ..... (have) time.

Pre-intermediate

Complete the sentences in the second conditional form of the verbs in brackets *(doplňte věty ve tvaru druhého kondicionálu):*

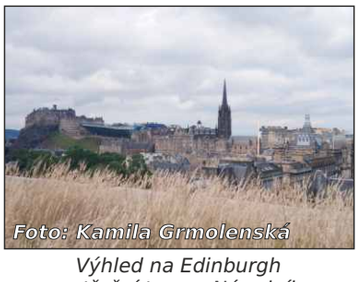
1) If we ..... (arrive) late at the café, Ben .....(wait) for us outside.

2) We ..... (not play) football if it ..... (rain).

3) We ..... (stop) if we .....(see) an accident.

4) If Pete ..... (remember) my birthday, he ..... (buy) me a present.

5) I ..... (cook) dinner if my friends ..... (join) me.

Výhled na Edinburgh ze střešní terasy Národního skotského muzea.

Intermediate

Look at the English idioms in bold and try to guess their meaning which is below each phrase *(zkuste uhodnout význam ustálených spojení napsaných tučným písmem, odpověď je vysvětlena hned pod pojmem):*

A hot potato

Speak of an issue (mostly current) which many people are talking about and which is usually disputed

A penny for your thoughts

A way of asking what someone is thinking

Actions speak louder than words

People's intentions can be judged better by what they do than what they say.

Add insult to injury

To further a loss with mockery or indignity; to worsen an unfavorable situation.

At the drop of a hat

Meaning: without any hesitation; instantly.

Back to the drawing board

When an attempt fails and it's time to start all over.

Ball is in your court

It is up to you to make the next decision or step

Barking up the wrong tree

Looking in the wrong place. Accusing the wrong person

Be glad to see the back of

Be happy when a person leaves.

Beat around the bush

Avoiding the main topic. Not speaking directly about the issue.

Best of both worlds

Meaning: All the advantages.

Solution - řešení:

Elementary:

1 We will go to the beach if the weather is good.
2 If you help me with my homework, I will help you to make dinner.
3 If Jean trains tennis more, she will win the next match.
4 If he kicks me again, he will have to go off.
5 Mike will play basketball every weekend if he has time.

Pre-intermediate:

1 If we arrived late at the café, Ben would wait for us outside.
2 We wouldn´t play football if it was raining.
3 We would stop if we saw an accident.
4 If Pete remembered my birthday, he would buy me a present.
5 I would cook dinner if my friends joined me.

Připravila Kamila Grmolenská

TIP NA VÝLET

AŽ SE OTEVŘOU HRANICE... aneb dobývání hradu Hardegg

Hardegg je nejmenší rakouské město, nachází se v okrese Hollabrunn ve Weinviertelu v Dolních Rakousích přímo na rakousko-moravské hranici, tvořené zde řekou Dyjí. Žije zde přibližně 1300 obyvatel a přímo uprostřed města se nachází krásný středověký hrad. A právě sem povedou vaše kroky, pokud se naším tipem na výlet necháte inspirovat.
Jestliže jsem psal o vašich krocích, vím dobře, o čem mluvím. Z moravské strany je Hardegg dostupný pouze pěšky, a pokud se vydáte v našich stopách, nachodíte za celý den skoro patnáct kilometrů kopcovitým terénem. Kdo chce přijet autem až do Hardeggu, musí využít některý z blízkých hraničních přechodů.

My jsme však ti, kteří mají rádi procházky, a proto jsme nechali auto na sběrném parkovišti před obcí Čížov a odtud se vypravili pěšky.
Čížov je poslední obcí, kam býval v době železné opony povolen vstup občanům. Hned za jejím katastrem začínala pověstná železná opona. Její malá část je tu zachována jako memento své doby.

Za prohlídku určitě stojí i malý geopark, který se nachází hned v sousedství bývalého hraničního opevnění. Představí vám horniny, které příroda vytvořila v Národním parku Podyjí a se kterými se cestou do Hardeggu setkáte. Pokud bude otevřeno blízké informační centum, nahlédněte...
A teď už vzhůru dolů do Hardeggu! Až se pohodlnou asfaltovou cestou vedoucí lesem dostanete ke značené stezce, která vede na vyhlídku na Hardegg, rozhodně se po ní vydejte. Není to daleko a výhled na město, hrad a údolí Dyje vás jistě ohromí.
Před sebou budete mít jak na podnose pozůstatky hradu, jehož vznik je datován už rokem 1145. V té době šlo však jen o malé opevnění. Postupem času se hrad zvětšil do dnešní podoby. Budete-li chtít, můžete jít i na prohlídku (vyhraďte si na ni asi hodinu času a cca 8 €). Více informací získáte na internetové stránce www.burghardegg.at.

Až se vynadíváte z vyhlídky, vraťte se na cestu a pokračujte dále z kopce. Pod ním na vás čeká hraniční most a krásné rakouské městečko. Příležitostí k občerstvení cestou moc není. V Čížově bývá v turistické sezóně otevřená hospůdka U Švestků a v Hardeggu restaurace za mostem.
Okolní vysoké skály nabízejí krásné výhledy na hrad. Stezka, kterou vám chci doporučit, je značena zelenou barvou a číslovkou 3. Ideální nástup na ni je blízko letních lázní na břehu Dyje. Po chvíli stoupání se vám otevře první z krásných vyhlídek...

A co víc bych vám povídal, stejně mi tu už dochází místo... Zajeďte se podívat na vlastní oči. Bude to stát za to!

Pavel Peňaška

HOLA, HOLA JARO VOLÁ!

Březen je prvním jarním měsícem, kdy už se všichni po dlouhé zimě těšíme na sluníčko a teplo. I když letošní zima nebyla příliš chladná, sluneční paprsky lákají k procházkám, nejen děti, ale i dospělí vytáhnou in-line brusle anebo opráší jízdní kola a koloběžky. Je určitě dobré si společně před zahájením sezóny připomenout základní pravidla, jak se na silnicích chovat, co všechno by mělo jízdní kolo obsahovat, aby mohlo na silnici.

Připravila Vladimíra Hacsiková

JÍZDNÍ KOLA A KOLOBĚŽKY

Povinná výbava jízdního kola je daná zákonem. Každé kolo musí obsahovat:
- **brzdy** - správně vybavenému kolu dobře fungují dvě na sobě nezávislé brzdy - zadní i přední
- **odrazky** - Na kole musí být přední odrazka bílé a zadní odrazka červené barvy, která může být kombinována se zadním světlem červené barvy. Pedály a paprsky předního a zadního kola musí být vybaveny oranžovými odrazkami.

Mezi ***doporučenou výbavu*** kola za snížené viditelnosti patří:
- **vpředu bílý světlomet** - tam, kde je veřejné osvětlení, stačí bílé blikátko
- **vzadu červená svítilna** - můžeme použít také blikající světlo

Další doporučenou výbavou na kolo je:
- **vhodné oblečení a obuv** – na kolo volíme spíše přiléhavé oblečení a pevnou obuv, dobré jsou i cyklorukavice
- **cyklistické brýle** - v brýlích nám neslzí oči vlivem větru; také chrání oči před hmyzem nebo ostrým sluncem
- **zvonek** - slouží k tomu, abychom na sebe mohli upozornit chodce a ostatní
- **blatníky** - chrání nám oči, obličej a oblečení před znečištěním
- **kryt řetězu** - ochraňuje nás před zachycením oblečení do kola (a tedy i před pádem z kola)

Co se týká koloběžek, povinná výbava je stejná jako u jízdního kola.

povinná výbava doporučená výbava za snížené viditelnosti doporučená výbava

KONTROLA KOLA PŘED JÍZDOU

Kolo kontrolujeme před každou jízdou. Soustředíme se hlavně na povinnou výbavu:
- **kola** jsou utažená, nemohou nám upadnout,

- **šlapadla** nejsou uvolněná,
- **sedadlo** dobře drží a je ve správné výšce,
- **řídítka** se neprotáčejí,
- **řetěz** je natažený,
- pokud máme **světla** na baterky, zkontrolujeme, zda nejsou vybité,
- hned po rozjezdu za pomalé jízdy kontrolujeme **brzdy**, zda dobře brzdí.

CYKLISTICKÁ PŘILBA

Při jízdě na kole VŽDY nosíme přilbu!
Je to povinnost pro všechny cyklisty do 18 let. Přilba je důležitá při každé jízdě na kole, i tam, kde nejezdí auta. Správně upevněná přilba musí mít zapnuté řemínky pod bradou a z hlavy nespadne ani při předklonu či zatřepání.
Dospělí nemusí nosit přilbu? Zákon dospělým (starším 18 let) přímo nenařizuje nosit přilbu při jízdě na kole. Většina cyklistů ji ale nosí, protože ví, jak je důležitá pro jejich bezpečí.

Silniční helmy

MTB helmy

BMX

Sjezd

INLINE BRUSLENÍ

Každý, kdo chodí bruslit pravidelně, moc dobře ví, že samotné inline brusle nejsou tím jediným, co k bruslení potřebujeme.
- **chrániče** - chrániče nejsou povinné, my vám ale jejich používání důrazně doporučujeme (jedná se o sadu chráničů na kolena, lokty a dlaně).
- **přilba** - podobnou samozřejmostí jako jsou chrániče dlaní, je pro každého rozumného in-line bruslaře přilba. Pro většinu běžných aktivit na bruslích stačí klasická cyklistická přilba.
- **vhodné oblečení** - na in-line brusle si můžete vzít jakékoli oblečení, které vám bude pohodlné. Bude to dáno stylem a účelem vaší jízdy.
- **sportovní ponožky** - tím nejjednodušším, co můžete pro zvýšení pohodlí v botě udělat, je obléknout si speciální ponožky určené pro in-line bruslení. Tyto ponožky mají zóny odpovídající nejčastěji namáhaným částem nohy, které jsou vyztuženy, šity jiným stehem nebo z jiného materiálu atp.
- **sportovní brýle** - sluneční tmavé či jakékoli jiné ochranné brýle si můžete na brusle vzít stejně jako na kolo.
- **zvoneček na prst** - vhodným doplňkem zvláště na frekventovaných in-line stezkách je malý zvoneček na prst. Pomocí něj upozorníte pomalejší bruslaře či chodce na svou přítomnost. Nemáte-li zvoneček, můžete o sobě dát vědět několika způsoby – např. zakřičet, hlasitě zabrzdit brzdou na patě nebo zatleskat chrániči na dlaních atp.
- **elastická ledvinka** - některé dresy nejsou bohužel vybaveny kapsami. Většinou však s sebou potřebujete vždy něco vést a řešíte problém kam s tím. Do boty se toho moc nevejde a klíče v ní tlačí a s baťůžkem se nechce každý tahat. Staromódní ledvinka se k dresu také moc nehodí. Účelnost a outfit tak alespoň částečně řeší elastická ledvinka. Do té se vejde například i relativně velký telefon.
- **nářadí na údržbu bruslí** - kolečka inline bruslí vyžadují pravidelnou údržbu. Pokud byste se jim vůbec nevěnovali, tak vám příliš dlouho nevydrží. Základní údržbářskou operací s in-line bruslemi je otočení koleček. Přehodíte je stranově i zaměníte pořadí. Vyplácí se vozit kličky vždy s sebou. Kolečka se občas uvolní, zvláště jezdíte-li po hrbolatém povrchu. Bez kličky případně jiného klíče se neobejdete ani při výměně patní brzdy.
- **osvětlení a reflexní prvky** - jezdíte-li na inline bruslích za zhoršené viditelnosti a využíváte-li např. i silnice, nezapomeňte na blikačku na záda, případně i nějaké světlo do směru jízdy. Lze to řešit klasickou blikačkou z kola a třeba čelovkou. Pro jízdu po silnici by již vaše oblečení mělo být vybaveno reflexními prvky, případně si můžete dokoupit reflexní nebo blikající pásky na nohy a ruce.
- **lahev na pití** - zdaleka ne všechny stezky disponují možností občerstvení. Při bruslení se hodně hýbete a potíte. Zvláště v letních měsících je důležité dodržovat pitný režim. Lahev na pití můžete dát do kapsy dresu. Řešením je i baťůžek s vakem na pití a brčkem.
- **smartphone, sluchátka a trackovací aplikace** - pro ty soutěživé z vás je k dispozici řada mobilních aplikací, které zaznamenávají veškerý váš pohyb na bruslích. Máte tedy informace o rychlosti, ujeté vzdálenosti i projeté trase. Data si poté můžete analyzovat a porovnávat s vašimi výkony. Aplikací je celá řada, každému vyhoví jiná. Hodně bruslařů rádo poslouchá za jízdy hudbu, díky které často dlouhé kilometry lépe utíkají. Máte-li hudbu v uchu, sledujte o to více provoz kolem vás očima. Při jízdě po frekventované stezce nebo dokonce po silnici se sluchátky určitě nejezděte.

Základní zásady jak předcházet úrazům na inline kolečkových bruslích:
- jezděte pouze tam, kde nemůžete ohrozit ostatní
- při jízdě mezi chodci dbejte zvýšené opatrnosti a předvídejte
- vždy používejte ochrannou přilbu a ochranu loktů a kolen
- vyplatí se nosit i sportovní rukavice a ochranné pomůcky na zápěstí
- nepřeceňujte své schopnosti, neriskujte
- nikdy nejezděte tak, abyste se drželi za motorové vozidlo nebo za jízdní kolo
- přizpůsobte styl a rychlost jízdy povrchu, po kterém jedete

Inline kolečkové brusle jsou sportovní náčiní a pohyb bruslařů po chodníku mezi ostatními chodci, je z ohledem na rychlost bruslaře, zdrojem potenciálních konfliktů, a to zejména s chodci se sníženou pohyblivostí a seniory.

Vzhledem k tomu, že jezdec na kolečkových bruslích je, jak již bylo uvedeno, chodec, není možné vysledovat ve statistice dopravních nehod počet střetů bruslař – chodec. Lze jen kvalifikovaně odhadovat, že se nebude jednat o malá čísla a bruslaři by si tuto skutečnost měli uvědomit a zvážit, zda není vhodnější si pro jízdu vybrat taková místa, kde svým jednáním nikoho neohrozí.

VÁŽNĚ I NEVÁŽNĚ NA KOLE

ČTOUCÍ CYKLISTA
Jedou dva závodníci Tour de France, jeden při tom čte noviny a po chvíli říká: „Ty hele, Franto, asi bychom měli přidat, protože ti první už jsou v novinách!"

CYKLISTA S MOTŮRKEM
Jak poznáte cyklistu se skrytým motůrkem? Spěchá, až se z něj kouří.

CYKLISTICKÝ VÍTĚZ
Rozčiluje se vítězný cyklista po projetí cílem: „Který rošťák mi odmontoval brzdy?"

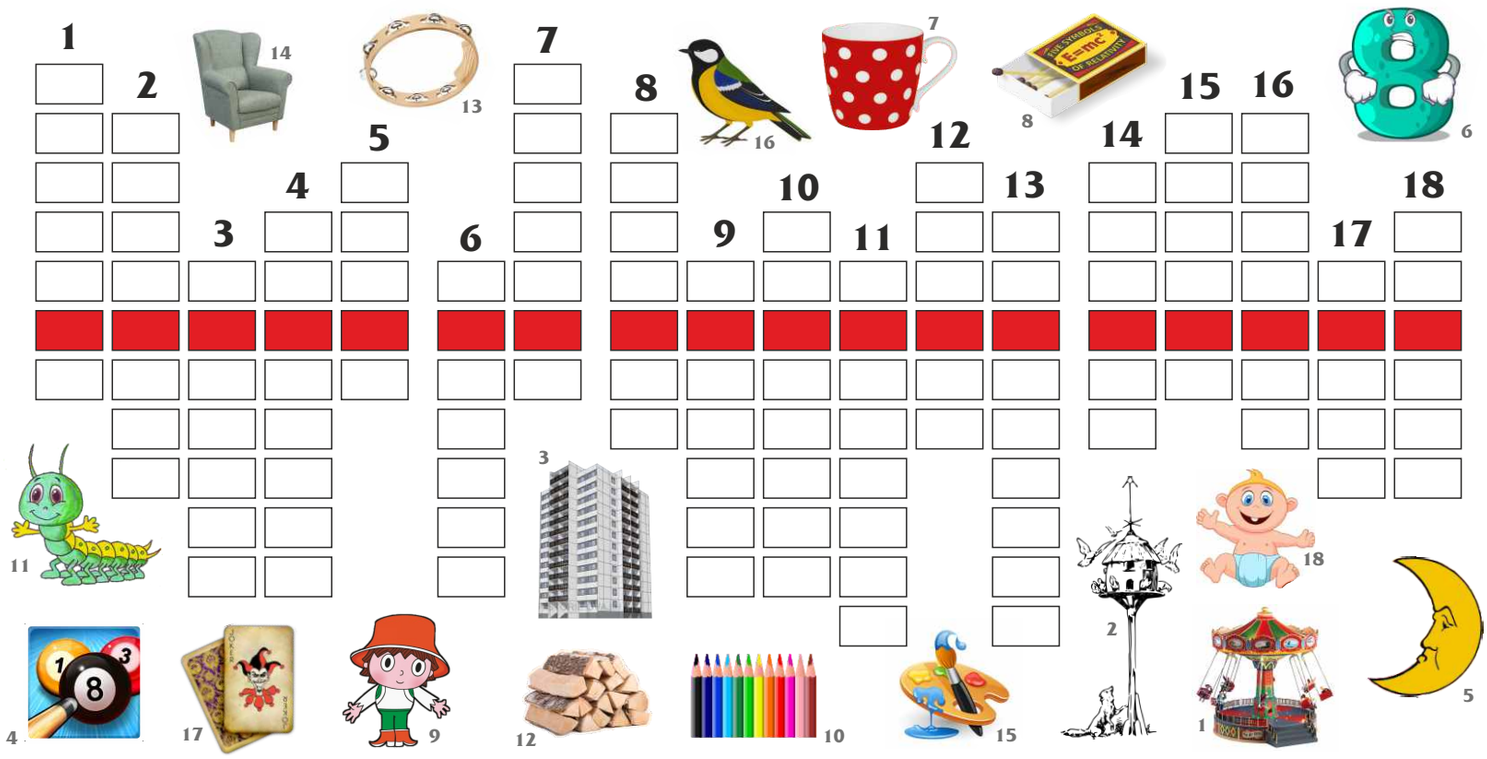
NESNÁŠÍ KOLO
Táží se vítěze cyklistického závodu: „Jak to, že máte tak rád jízdu na kole?" „Ale kdepak! Já ji nenávidím," překvapí všechny svou odpovědí borec. „Vždycky spěchám, abych už byl v cíli!"

DOPRAVNÍ VÝCHOVA PRO DĚTI

Jaro je v plném proudu, teploty lákají k venkovním aktivitám a ač to s nimi máme nyní těžší, věřme tomu, že brzy bude lépe. Proč nevyužít tento čas k malé osvětě nejen svých dětí a zábavnou formou si projít, jak se na silnici při jízdě na kole chovat. Po načtení QR kódu nebo přejití na internetovou adresu se do toho můžete směle pustit.
Přejeme příjemnou zábavu.

https://1url.cz/0zi3q

SOUTĚŽNÍ KŘÍŽOVKA

V tajence křížovky najdete dokončení dubnové pranostiky. „Když zahučí v dubnu hrom, ..." Podaří-li se vám ji vyluštit, zašlete nám její znění do redakce na e-mail sekretariat@velkytynec.cz a my ze zaslaných odpovědí vylosujeme vítěze. Správnou tajenku z minulého čísla (Když v březnu fouká a v dubnu leje, máj se květinami směje) zaslal a výhercem se stal Jakub Barták z Velkého Týnce.

8	4	7			1	2	6	9
	1			4		8		5
	2	3						
			2					4
	8		5	9	2		1	
7					4			
						5	8	
4		8		7			2	
3	9	1	6			4	5	7

Vyplňte tabulku tak, aby se žádná číslice neopakovala v žádném řádku, sloupci, ani v žádném tučně ohraničeném nepravidelném sektoru.

Tajenkou dubnové křížovky je výrok Nicolase Chamforta (1741 - 1794), francouzského spisovatele proslulého svými afoismy.

Tajenka z minulého čísla: Chtějí-li mít rodiče čestné děti, musí být sami čestní.
Výherkyní se stala paní Božena Martiníková z Tršic. Gratulujeme.

Správné znění tajenky zašlete poštou, e-mailem nebo ho zatelefonujte na Obecní úřad Velký Týnec, Zámecká 35, 783 72, Velký Týnec, telefon.: 585 151 111, e-mail: sekretariat@velkytynec.cz a to do konce aktuálního měsíce.

VELKÝ TÝNEC	Povrchový důl	Výtvarná akademie	**Tajenka 2**	Světadíl	VELKÝ TÝNEC	Slepičí slabika	Arabsky otec	**Tajenka 3**	Rozlehlá luční plocha	Pohonná hmota
Bezhrbý velbloud					Kostelík					
Obilnina slovensky					Opatřit obuví / Být vyrovnán					
Rolník v ruském prostředí						S bázní / Chačaturjanovo jméno				
VELKÝ TÝNEC	Německá řeka v bývalé NDR	Nevadí / Jídelníček					Nová antikapital. levice / Římsky 2004			
Zn. pracího prášku				Ženské jméno (10. 9.)					Středověký nájezdník	Střední délka
Snížený tón D				Kovový bicí nástroj / Textilní rostliny						
Steh					Solmizační slabika / Zn. benzinek			Kód vietnamštiny / **Tajenka 4**		
Zříceniny						Ňadro / Dravý pták				
VELKÝ TÝNEC	Česká značka elektrospotřebičů	Úřadovna (lidově) / Anglicky muž					Zkr. souhvězí Eridanus / Anebo (zastar.)			

VELKÝ TÝNEC	Obroušení	Odlít z hrnce (hovor.)	**Tajenka 1**	Einsteinovy iniciály	VELKÝ TÝNEC	Přístav	Australský pštros / Oře			Druh koně					Nesku-tečná	Vytáhnout zbraň
Číslice osm					Až sem					Zahálčivost / Citosl. pochechtávání						
Anglicky modrý					Oranžové barvy / Zakvičení vepře						Fekálie / Vyzařování lidského těla					
Žito (zastar.)				Bojový pokřik / Orá (lidově)				Část setu	Ozvěny / Letadlo (dětsky)			Zákl. program PC / Dezinfekce				
Ubrat (oko při pletení)							Nadprůměrně intelig. člověk / Káva						Římsky 1006 / Moře na severu			
Věk						Marie domácky / Čára				Hrubý člověk (expres.)						
VELKÝ TÝNEC	Zpět	Franc. šlechtic. přídomek / Chvat			Vřava / Kovový prvek Ni					Směnečné ručení / Státní pokladna					Zářez	Zkr. amperzávitu
Velmi krátké vlny				Sportovní firma / Seskupení cvičenců					Chemická zn. ceru / Olymp. hry (zkr.)		Měkké kovy / Jméno detektiva Ventury					
Maso ulovené zvěře								Zem. eko. ragionální agentura / Požární ochrana				Bašta / Iniciály herečky Kačírkové				
Dvakrát první písmeno abecedy			Druh palmy				Evropané						Chemická značka zlata			**Pomůcka:** Abú, Ace, Aki, Aval, Bios, Oder
Zkratka dopravního podniku			V souhlase				Špaček						Chemická značka terbia			

PŘESAHY

ONDŘEJ SEKORA
Mravenčí a jiné práce

Texty Aleše Kaňky a Milana Děžinského

ROZHOVOR S TOMÁŠEM PROKŮPKEM

Kulturní kurýr v karanténě hlavně četl

Symbolika velikonočního pečiva

Historie olivových stromů

Březnový kapsář

BLOGUJÍ Irena Jirků a Petrové Hruška Minařík Hanuška

ONDŘEJ SEKORA
Mravenčí a jiné práce

Ferdův vstup na scénu

Úvodní epizoda první kreslené řady s Ferdou Mravencem vyšla v Dětském koutku Lidových novin 1. ledna 1933. Hned ve druhém pokračování mu přibyla jeho neodmyslitelná tečkovaná kravata a s výjimkou o něco větší hlavy tak měl hrdina od samého počátku podobu, již si de facto udržel až do konce Sekorova života.

Originál nejstarší kresby, v níž Sekora v roce 1939 pro deník Národní práce shrnul vývoj podoby budoucího Ferdy Mravence, se uchoval v pozůstalosti spisovatele Jana Týmla.

Zde se znovu vraťme k Sekorovým vzpomínkám na zrod Ferdy Mravence. Ve většině z nich líčí nalezení jeho podoby velmi zkratkovitě, v té nejstarší například takto: „Hned jsem si začal mravence načrtávat. To se ví, se šesti nohama to nešlo, tak jsem mu hned dvě škrtl, a celkem nehezkou mravenčí hlavu jsem musel také změnit, při nejmenším proto, abych na ni mohl lépe kreslit různé výrazy hrdinových nálad.“ Vsekorovské literatuře bývá nejčastěji citováno jeho vyprávění z roku 1940, kde idealizované vycizelování Ferdova výzoru popisuje podrobněji, a existují také přinejmenším tři průvodní kresebná schémata, na nichž Sekora názorně dokládal proměnu hrdinovy podoby od prvních, téměř realisticky pojatých skic až po finální vzhled. Jelikož jsme však již výše doložili, že tento proces byl ve skutečnosti rozložen do více než jedné dekády, zaměříme se nyní na některé další, z našeho pohledu pozoruhodnější detaily.

Jako nejzajímavější v tomto směru vyznívá Sekorova vzpomínka z roku 1959, kde mimo jiné zazní: „Při [Ferdově] obličeji jsem si vzpomněl na filmového dědečka kocoura Felixe. Ten měl obličej pro všechno na světě, tak jsem mravenci přikreslil bílá kukadla a bílou tvář kolem ústa.“ Kocour Felix bezpochyby patřil k největším a nejvlivnějším kresleným hvězdám dvacátých let, než ho z trůnu sesadili Disneyho hrdinové, kteří na jeho pojetí navazovali podobně jako Ferda Mravenec. Kocour blízký Felixovu vzhledu se přitom v Sekorových ilustracích objevil nejpozději v roce 1926, souběžně začal kreslíř podobným způsobem zobrazovat také tváře černochů a čertů.

Mezi Felixem a Ferdou existují i dvě další hypotetické souvislosti. Křestní jméno slavného kocoura je totiž odvozeno od jeho latinského názvu Felis catus, a jak si povšiml už entomolog Zbyněk Kejval, jméno Sekorova nejslavnějšího hrdiny mohl inspirovat latinský název mravenčího druhu Camponotus ligniperda. Zároveň nelze přehlédnout, že slovní spojení Ferda Mravenec, jež v češtině zní vcelku netradičně, odpovídá zvyklostem angličtiny a jménům populárních hrdinů jako Felix the Cat (tedy úplně doslova Felix Kocour) nebo Mickey Mouse (Míša Myšák).

Přínosná je také další pasáž ze Sekorova výše citovaného textu: „Pro přemýšlení [mi] zbyl ještě [mravenčí] trup. Ten se pro kresbu rozhodně nehodí. Vzpomínal jsem a viděl jsem sám sebe jako malého kluka, jak chodím před mikulášským svátkem po Brně a za výklady na mě hledí ‚kadlátkoví čerti‘. Vy je neznáte? Na drátě byly napíchány suché švestky jedna nad druhou a z toho byl udělán čert. Kdyby tak někdo dělal mravence, udělal by mu trup ze tří švestek na drátě. A při takové vzpomínce jsem udělal Ferdovi trup ze tří kuliček.“ Zde navíc můžeme připojit další dobovou paralelu – ve dvacátých a třicátých letech byly v Československu populární hračky v podobě figurek ze skleněných korálků; tohoto ztvárnění se ostatně nejpozději v roce 1928 dočkal také kocour Felix a brzy i Ferda Mravenec.

Pasáž o hledání a nalezení Ferdovy podoby ukončíme konstatováním,

Sekora Mravenčí a jiné práce Tomáš Prokůpek a kol. Brno, Moravské zemské muzeum a nakladatelství Filip Tomáš - Akropolis 2019, 336 stran

že Sekora jednoznačně uspěl – vytvořil postavu s výrazným a přitažlivým charakterem, která byla díky své grafické jednoduchosti, snadné rozpoznatelnosti a tvárnosti ideální pro nová a nová kreslená dobrodružství. Hmyzí svět pak tvůrci poskytl ideální prostředí pro rozvíjení hravých nápadů, kdy se z tesaříků mohli stát mistři tesaři, ze mšic dojné krávy a tak všelijak podobně. Zároveň broučí kulisy posloužily Sekorovi k alegorickému zobrazení světa lidí, jak o tom údajně uvažoval už od roku 1924. Z Ferdových kreslených příhod se stalo projekční plátno, na něž autor mohl promítat své dojmy z velkých dějin i vlastní rodinné zážitky. Vedle reakcí na nezadržitelně se blížící světovou válku se v obrázkovém seriálu projevilo například i Sekorovo radostně prožívané otcovství – konkrétně hned v druhé řadě nazvané Ferda Mravenec a syn (1934), která pojednávala o Ferdově svatbě a následném rodinném životě.

V prozaických příbězích s Ferdou, jež Sekora vydal v letech 1936–1938, přímá reflexe světa lidí ustoupila do pozadí, o to víc se ovšem autor zaměřil na zábavné zobrazení světa hmyzu, do nějž promyšleně vkládal řadu informací o jeho skutečném fungování. Úspěch knižní trilogie o dobrodružstvích Ferdy Mravence způsobil, že se z hmyzu stalo jedno z úhelných témat Sekorovy další tvorby. Do poloviny čtyřicátých let stačil vedle desítek nových epizod obrázkového seriálu s Ferdou vytvořit další publikaci s tímto hrdinou, dvě s jeho kolegou broukem Pytlíkem, ale například i výpravné leporelo Slavnost u broučků (1938); v roce 1940 se navíc zařadil mezi ilustrátory Karafiátových Broučků. Souběžně pokračoval v tvorbě kreslených vtipů s hmyzími protagonisty i v ilustrování obdobně zaměřených říkanek a povídek pro malé čtenáře v Lidových novinách, Pestrém týdnu a jinde. Jedním z vedlejších důsledků mimořádné popularity Ferdy

Mravence pak bylo též to, že Sekora rozesel stovky kreseb s mravenci a broučky do památníčků svých malých čtenářů, ale například i spisovatelské kolegyně Marie Majerové (1882–1967).

Poválečné aktivity

Závěr druhé světové války nebyl pro Sekoru právě šťastný, po osvobození však nastal čas jeho velkého návratu, a to i na poli tvorby věnované hmyzu. Na stránkách deníku Práce a v časopise Dikobraz začal otiskovat nové vtipy s broučími a hlemýždími hrdiny, v nichž reagoval na aktuální dobové dění, jako byla například váznoucí výstavba domů. Pro Mateřídoušku ilustroval básničky s hmyzími protagonisty a přispíval do ní také novými kreslenými příhodami Ferdy Mravence. Brouci, cvrčci a další vystupovali i na jeho kresbách v dětských knihách jiných autorů, v roce 1947 navíc vydal knihu Ferda cvičí mraveniště, jež měla dětem přiblížit sport.
Hmyzí svět Sekorovi stále sloužil jako prostor pro prezentaci názorů na dění ve společnosti. I proto se v roce 1950 zapojil do celostátní kampaně proti mandelince bramborové, jejíž rozšíření bylo dobově interpretováno jako záměrný atak amerických imperialistů. A jelikož Sekoru veškeré dění kolem hmyzu intenzivně zajímalo, připravil i leták Ferda Mravenec ničí škůdce přírody (1951), v němž jeho populární hrdina bojovně probodává bělásčí housenky mečem a po dospělém motýlovi střílí z pušky. V souladu se svou pečlivou povahou autor chodil vše konzultovat do zemědělského výzkumného ústavu, který sídlil poblíž redakce SNDK. Důsledkem jeho stále aktivního zájmu o svět drobných členovců pak dokládá i jeho článek „Pan Fabre mluví špatně česky“ z Literárních novin, v němž upozorňoval na špatný český překlad entomologické terminologie ve francouzském dokumentu o slavném vědci.
Náměty s antropomorfizovaným hmyzem sice Sekora na počátku padesátých let na čas opustil, už v roce 1954 se ale vrátil s knihou Mravenci se nedají, na níž se tentokrát mimo jiné pokusil ukázat své představy o principech kapitalistického vykořisťování. Současně ho začali fascinovat čmeláci, problém s jejich vymíráním způsobený rozoráváním mezí i snahy o jejich chov v zajetí. V roce 1955 otiskl v dětském časopise Pionýr článek „Budeme čmeláky vodit na procházku?“, kde čtenáře nabádá k ochraně čmeláků a přibližuje experimenty s jejich chovem ve včelařské výzkumné stanici ve Filipově u Čáslavi. Současně už měl autor v hlavě plán napsat knihu o Ferdovi a jeho zatím anonymním čmeláčím kolegovi, která by problém přiblížila menším dětem. Vše se ovšem vyvinulo trochu jinak – Sekora nejprve přistoupil na nabídku dětského časopisu Ohníček a připravil pro něj zábavně naučný obrázkový seriál Čmelák Bzum (1955–1956), kde Ferda vystupoval ve vedlejší roli. Teprve poté autor téma zpracoval do dětské knihy Čmelák Aninka (1959), kde ovšem Ferdovu značně umenšenou roli převzal bezejmenný mraveneček. Populárně naučný charakter pak mělo leporelo Kde zvířátka bydlí (1955), v němž čtyřverší Jarmily Urbánkové provázela Sekorovy celostránkové kresby, mimo jiné s mraveništěm, včelí pláství nebo vosím hnízdem. S hmyzím světem se Sekora v letech 1963–1964 rozloučil trojicí prací. Pro časopis Svět sovětů nejprve nakreslil sérii ilustrací s entomologickými náměty, které doprovázely reportáže jeho syna. Dále ve své poslední autorské knize Sedm pohádek publikoval povídku „Jak si šneček hrál“, jejíž hrdina vyrobí pro své broučí přátele z prázdné ulity autobus. Jistou symboliku pak má fakt, že Sekora souběžně ilustroval také leporelo Polámal se mraveneček se známou básní Josefa Kožíška, kterou sám z dětství znal ze školní čítanky. Její mravenčí protagonisté vizuálně stále odpovídají Ferdovi, pouze jejich trup už není tvořen jednotlivými články, což by bylo z entomologického pohledu správnější.

Tomáš Prokůpek a kol.

ROZHOVOR

NEZDOLNÝ MRAVENEC BYL V PODSTATĚ PRVNÍ MODERNÍ ČESKOU ODPOVĚDÍ NA AMERICKOU VIZUÁLNÍ POPKULTURU,

říká Tomáš Prokůpek

Nakladatelství Akropolis vydalo v polovině března odborně fundovanou a skvostně vyvedenou monografii o literárním a výtvarném díle Ondřeje Sekory (1899-1967). Ano, toho autora, který je otcem příběhů o věčně putujícím a zkouseném dobrodruhovi Ferdu mravenci, všeumělci brouku Pytlíkovi a dalších drobnohrdinech. U jejího zrodu stál především Tomáš Prokůpek, jeden z nejvýraznějších znalců českého komiksu. Tady je naše povídání o titulu, který si zaslouží, aby se o něm v široké čtenářské veřejnosti vědělo…

Josef Lada - Jiří Trnka - Ondřej Sekora. Lze tento triumvirát vnímat v kontextu kreslené a psané tvorby pro děti 20. století za absolutní českou špičku, nebo byste ji upravil či rozšířil o nějaké další jméno?
Podobné výběry „toho vůbec nejlepšího“ mají vždy svá úskalí, určitě bych ale souhlasil s tím, že všichni zmínění tvůrci byli skvělí výtvarníci, kteří byli schopni upoutat i jako výrazní literáti – jakkoli Trnkovy spisovatelské ambice byly o něco menší.

Když se řekne jakékoliv z těchto třech jmen, každému automaticky vyskočí v paměti konkrétní obrazy, texty a jedinečný styl. Jak bychom charakterizovali ten sekorovský?
Podle mého soudu je pro Sekorovy nejlepší práce typické dokonalé propojení dynamické, nadčasově stylizované kresby s podobně svižným, vtipným textem.

Sekorova cesta k psaní a kreslení dětských knih nebyla přímočará, neboť začínal jako novinář...
Být autorem a kreslířem dětských knih určitě nebyl cíl, za kterým by si Sekora šel od nejútlejších let – v mládí ho lákalo opravdu ledasco. Jeho osobnostní nastavení a nadání pro kreslení i psaní ale nakonec logicky vyústily právě v tento typ aktivity.

Velkou životní zkušeností a osudovou profesní štací bylo Sekorovo působení v Lidových novinách. Co měl na starosti? Nakolik byla každodenní publicistická praxe důležitá pro formování jeho malířské praxe?
Myslím, že vliv Lidových novin na Ondřeje Sekoru téměř nejde přecenit. Nedostudovaný právník, který aktuálně moc nevěděl, co se sebou, se díky nástupu do Lidových novin náhle ocitl v intelektuálně podnětném prostředí, kde se osobně potkával s řadou zásadních jmen tehdejší české literatury a kultury obecně. Nejdřív dostal „na otrkání se“ soudničky, ale od počátku se s ním počítalo pro sportovní rubriku, do které přispíval texty i obrázky. Také měl od začátku na starosti tvorbu kreslených vtipů, u které se velmi rychle ukázalo, že je mu blízký svět dětí, a tak začal přispívat i do dětského koutku. Díky téměř každodennímu kreslení se během několika let propracoval k osobitému dynamickému stylu, který pak pro něj zůstal charakteristický prakticky až do smrti.

Ing. arch. Tomáš Prokůpek *(1975) – kurátor a vedoucí Oddělení dějin literatury Moravského zemského muzea v Brně. Výzkumná činnost: historie středo- a východoevropského komiksu a jeho vazby na literaturu a ilustraci.*

Říká se, že Sekora přivedl do Čech ragby? Co je na tom pravdy?
Sekora nebyl první, kdo by přeložil pravidla do češtiny ani kdo by u nás zkoušel ragby hrát, přesto byla jeho zásluha na domestikaci ragby v Českých zemích zásadní. Nejdůležitější bylo jeho organizační nasazení – jako trenér v Brně vybudoval dvě mužstva, která spolu tím pádem mohla hrát. Zároveň ragby neúnavně propagoval v tisku a řadu let působil jako rozhodčí.

Kreslil mezi válkami jen pro Lidovky, nebo se uchytil i v jiných novinách či časopisech?
Dlouhodobě spolupracoval s Pestrým týdnem, kde měl nějaký čas na starosti i dětský koutek, barevné obálky kreslil pro podobně pojmenovaný týdeník Pestré květy, hodně obrázků otiskl v týdeníku Sport, který ve 20. letech patřil pod stejné vydavatelství jako Lidové noviny,

a kreslené vtipy publikoval třeba též v Humoristických listech. Možná nejzajímavější je ale jeho spolupráce s francouzským deníkem L'Auto, pro který v letech 1927 a 1928 vytvořil řadu výtvarných příspěvků.

Věnoval se i volné malířské tvorbě?
V dětství Ondřej Sekora toužil stát se malířem a ve volném čase se malování věnoval celý život. Vytvořil stovky realistických krajin a zátiší, je ale třeba přiznat, že díky nim by se do dějin českého umění určitě nedostal. Měl nicméně dvě zajímavá období – na počátku 30. a poté na počátku 40. let, kdy vytvořil větší množství pastelů a maleb se stylizovanými motivy z džungle, jejichž pojetí bylo ovlivněno stylem Henriho Rousseaua.

Než se propracujeme k Ferdově narození, měl v Sekorově ilustrační tvorbě nějaké předchůdce?
Prvními výraznými hrdiny, s nimiž se Sekorovi podařilo oslovit širší veřejnost, byli dnes už zapomenutí Hnát a Patrčka. Ve druhé polovině 20. let vystupovali ve více než 150 humorných stripech, které Sekora pravidelně kreslil pro Lidové noviny. Hubený čahoun a vousatý střízlík se věnovali nejrůznějším sportům a později i mnoha dalším aktivitám. Nakonec byli tak oblíbení, že začali vstupovat jako loutkoví hrdinové v brněnském divadle Radost.

Je pravdou, že na Ferdově zrodu měl velký podíl i jeho odborný zájem o entomologii? A jak překlenul propast mezi skutečnou vizuální podobou brouků a svých kreslených hrdinů?
Sekorova entomologická vášeň určitě významně ovlivnila podobu příběhů o Ferdovi – díky autorovým znalostem jsou jeho hmyzí hrdinové v mnoha ohledech realisticky pojatí, nejsou to jen roztomile nakreslení „broučci". Jinak znázornit hmyz tak, aby mohl být hrdinou dětských knížek, není vůbec snadné – pokud by k jejich kresbě přistoupil autor naturalisticky, vznikla by hororová monstra. Myslím, že Sekorovi se podařilo najít vyváženou polohu mezi jejich polidštěním a snahou uchovat alespoň základní rysy, které jsou typické pro jednotlivé druhy hmyzu.

Druhá světová válka přinesla Sekorovým starosti, neboť tvořili pro Němce rasově nepřijatelný pár. Jak se s tím během okupace vyrovnal? Mělo to dopad na jeho profesní působení?
Sekorova žena byla Židovka, on se s ní ale odmítl nechat rozvést, a tak byl nejdřív vyhozen z Lidových novin a pak i ze svazu novinářů. Musel se pak protloukat, jak se dalo, určitě to bylo velmi obtížné období jeho života.

Na konci války byl totálně nasazen. Jak to zvládnul? Pokud vím, zanechal nám o této těžké životní etapě i písemné a obrazové svědectví...
Konec války strávil Sekora v pracovních táborech na území tehdejšího Německa. Jak vyplývá z jeho deníků z té doby, lehko mu nebylo, ale snažil se k dané situaci přistoupit s co největším optimismem a strhnout jím i ostatní spoluvězně. To ostatně dokládají i jeho kresby z táborů, ve kterých se nezapřel autor zvyklý produkovat týden co týden veselé obrázky pro noviny.

Po válce se Sekora jednoznačně přiklonil ke komunistické ideologii a praxi. Byl to projev vděku za osvobození přicházející z východu, nebo šlo o jednoznačné názorové a lidské ztotožnění?
S jistým zjednodušením by asi bylo možno říct, že z toho prvního se zrodilo to druhé. Za první republiky byl Sekora přesvědčený demokrat, masarykovec, frankofil. Mnichovský diktát a následná druhá světová válka jím ale velmi otřásly, nacismus začal vnímat jako logický důsledek nekontrolovaného kapitalismu, a při hledání nové cesty se vzhlédl v ideologii přicházející ze Sovětského svazu.

Poúnorový vývoj silně ovlivnil i jeho výtvarnou tvorbu, že? Přidal se k němu i Ferda se svými hrdiny?
Po roce 1948 se Sekora pokoušel svou dynamickou, hravou, jásavě kolorovanou kresbu poněkud zklidnit, přizpůsobit ji dobovému socialisticko-realistickému kánonu, což se mu ale podařilo jen zčásti. Ferda byl komunistickými kulturními dohlížiteli jednu dobu vnímán jako příliš spjatý s první republikou, později jej v 50. letech vzali na milost a Sekora se do mravencových nových příběhů pokusil vložit i něco z tehdejších představ o správném uspořádání světa. Určitě ale existovaly i křiklavější příklady ideologicky poplatné tvorby.

Demaskování kultu osobnosti přineslo ideologické vystřízlivění desítek umělců. Prošel myšlenkovou karanténou i Sekora?
Ondřej Sekora neprodělal na konci 50. let vysloveně radikální přerod, na jeho tvorbě je ale vidět postupný návrat ke svižnější, fantazijnější, méně prvoplánově poučné tvorbě.

Sekora v závěru svého života čile publikoval. Které knížky by podle vás malý i velký čtenář neměl přejít bez povšimnutí?
To úplně nejlepší ze Sekorovy tvorby určitě představují první tři knihy s Ferdou Mravencem a obě s broukem Pytlíkem. Knížky z přelomu 50. a 60. let se jim sice opět v ledasčem blíží, paradoxně už ale zestárly více.

Jak je vnímána Sekorova kreslířská tvorba polistopadovými komiksovými tvůrci? Našel své následovníky, epigony, nebo jde český komiks pro děti zcela jinými cestami?
Česká komiksová scéna prošla zvláště po roce 2000 obdobím hledání vlastních kořenů a identity. Sekora a jeho nejslavnější hrdina se díky tomu dostali do respektované pozice jedné z klíčových zakladatelských osobností/postav. Nezdolný mravenec byl v podstatě první moderní českou odpovědí na americkou vizuální popkulturu a jeho nestárnoucí výtvarná stylizace umožňuje, aby se na něj i dnešní autoři dívali bez povýšené shovívavosti. Dnešní komiks pro děti je žánrově i kresebně velmi pestrý, jedna z jeho vývojových větví v sobě ale sekorovskou DNA stále nese – stačí připomenout například sérii Tryskošnek, kterou kreslí Dan Černý pro Čtyřlístek.

Ptal se Petr Hanuška

TEXTY

JEŽÍŠKŮV JEŽÍŠEK

Aleš Kaňka

Schovka

Měli jsme hlídat malého Mílu. Rodiče, kolegové Jakub a Eva, šli do divadla a potřebovali, aby někdo syna na dvě tři hodinky zabavil a případně uložil. Nabídli jsme se, přece je nenecháme ve štychu. S hlídáním dětí máme zkušenosti. Protože naši synové jsou už velcí, těšili jsme se, že si v tříletém Mílovi užijeme něco z dětské bezprostřednosti.

Naše očekávání se naplnilo nad očekávání. Míla, ačkoli jsme se viděli jen dvakrát v životě, nám hned začal říkat jménem. Manželce Tereze na uvítanou řekl, že je tlustá. To mě rozesmálo. Pak ale řekl, že jsem tlustý, mně. To zase rozesmálo Terezu.

Když jsme se dostatečně nasmáli, začali jsme si hrát. Na druhohory. Měl jsem dělat dinosaura. Vybral jsem si toho největšího, brontosaura, protože se skoro nehýbe. Byla to chyba. Míla byl tyranosaurus rex a kousl mě do stehna. Tereza byla velociraptor a obratně unikala. To tyranosaura rozvzteklilo tak, že mě kousl ještě jednou. Měl jsem na stehně dvě roztomilé červené nuly, znamení záchoda.

Míla mi řekl, ať neskučím, že brontosaurus neexistuje. „Diplodokus je největší," informoval. Buď jak buď, začali jsme hrát na schovávanou.

„Ty budeš pikat a já se schovám. Sem," ukázal Míla a zalezl mezi pohovku a ústřední topení. Šel jsem pikat. „Devadesát, sto. Už jdu." Hledal jsem Mílu všude, jen ne za pohovkou. Vlezl jsem i do koše na prádlo. Ten prevít malej mazanej se jistě schoval někam jinam a mně řekl, že je za pohovkou, jen aby mě zmátl. „Vylez, Milánku, vyhrál jsi," musel jsem po chvíli marné snahy uznat. „Kde jsi?"

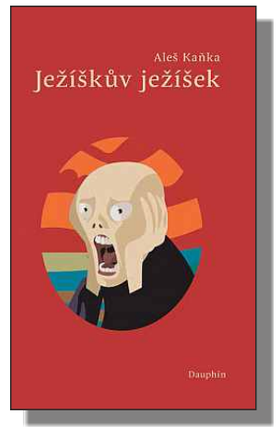
„Tady," ozvalo se zpoza pohovky. Vykoukla Mílova smějící se hlava. „Pikáš. A já se ti schovám. Sem," řekl Míla a zalezl přede mnou zase za pohovku.

Prohlédl jsem zběžně bezprostřední okolí pikoly, ale jinak jsem šel celkem najisto. Míla, který nic ze hry na schovávanou nepochopil, byl za pohovkou.

„To nemůžeš, Milánku, schovávat se pořád na stejné místo. To tě každý najde. Víš co? Zkusíme to ještě jednou," snažil jsem se pedagogicky působit.

„Tak dobže. Pikáš. A já se schovám. Sem. A ty mě budeš hledat."

„To nejde, Mílo, schovávat se pořád na stejné místo," vložila se do věci Tereza. „A schovávat se musíš začít, až když bude Alex pikat. Až tě neuvidí. Když vlezeš do skrýše předtím, tak tě samozřejmě zapiká. Rozumíš?"

„Jo," řekl Míla a vlezl za pohovku. Přitom Jakub a Eva jsou docela normální.

Hledal jsem ještě asi pětkrát, pak mě Tereza vystřídala. Snažili jsme se objasnit principy hry, naše slova však nepadala na úrodnou půdu. Míla se zpoza pohovky nehnul.

„Nechce se ti spinkat, Mílo?" povídám v půl desáté.

„Ještě na schovávanou. Ty mě budeš hledat."

Hráli jsme tedy ještě třikrát. „Tak, ale teď už opravdu naposledy. Půjde se do hajan."

„Ještě naposledy," uvedl Míla několik dalších kol za pohovkou.

Ze hry nás vysvobodil až příchod Evy a Jakuba v půl jedenácté.

„Ty ještě nespíš, Milane?" divil se Jakub. „Okamžitě na kutě."

„Ještě naposledy," ukazoval Míla, co se naučil.

„Tak ještě naposledy, ale pak vyčistit zuby a spát." Jakubův hlas zněl nekompromisně.

Šli jsme za pohovku najisto. Míla tam ale nebyl. Pročesávali jsme byt rojnicí bez výsledku. Kdyby byl Míla větší, určitě bychom ho našli spíš. Takhle jsme se v půl dvanácté rozloučili s poněkud nervózními rodiči. Jel nám poslední autobus.

5P
aneb Případ progresivní poruchy paměti postpuberťáka

Žiju sám s otcem v paneláku u Botiče. Moc nám to spolu neklape.

K tomu jsem ještě včera ztratil pletenou čepici s nápisem Rasta Reggae. To člověku na štěstí nepřidá.

V úterý mi táta volal z práce, abych mu koupil ovesné otruby. S mírnou nechutí jsem si oblékl kalhoty a vyrazil do prodejny Country Life. Po cestě mě zdržel semafor, na kterém blikala červená. Když jsem dorazil do obchodu, nemohl jsem si vzpomenout, co jsem měl koupit. Byly to ovesné vločky, nebo knedlíky v prášku s burizony? Vysypal jsem na pult obsah tašky, jestli tam není lístek. Nebyl. „To je strašný", říkám si, „máš koupit jedinou věc a zapomeneš co." Měl jsem na sebe vztek. Kdyby v obchodě nebyli lidi, dal bych si pohlavek. Lístek jsem určitě nechal doma. To je neštěstí, takhle zapomínat. Vydal jsem se na cestu zpět. Před naším domem jsem prohrabal tašku, klíče nikde. Jak se teď dostanu domů? Musím rychle zpátky do obchodu, klíče určitě někam zapadly. Vrátil jsem se tedy do samoobsluhy Billa. Pult, na který jsem obrátil tašku, jsem nemohl najít. Vůbec nic jsem v obchodě nepoznával. Byl jsem nešťastný. Zeptal jsem se pokladní, jestli se nenašly klíče. Žádné se nenašly. „Jó, mladej pane, klíče si musíte hlídat. Jestli to nezvládnete, pověste si je na krk jako děti." Byl jsem ještě nešťastnější. Jsem tak neschopný. Šoural jsem se zpátky domů. „Snad mi otevře otec," říkám si. Přijdu před náš panelák (paneláky jsou v naší čtvrti všechny stejné) a hledám zvonek s jmenovkou Krejza. Nemůžu žádný najít. Zmocňuje se mě panika. Jmenuju se skutečně Krejza? Nejsem Vaněk? Ten tu je. Zkouším tedy zazvonit na Vaňka. Přichází mi otevřít tlustá paní. Vrhám se jí kolem krku: „Otče!" Paní mě prudce odstrčí a zavírá mi před nosem domovní dveře. Snažím se zvonit na kastlíky. Nikdo nepřichází. Kolem něco hopká na dvou žaludcích. Usedám na břehu nějakého potrubí a házím kedlubny na asfalt. Žbluňk. Zapomínám, že zapomínám. Jsem šťastný.

Povídky vyšly v souboru Ježíškův ježíšek (Dauphin, 2019)

Aleš Kaňka (1974). Měl odmalička potíže s psaním, především s jeho rychlostí. Písmenka velice pečlivě obmalovával, a tak pravidelně opouštěl školu dlouho po svých spolužácích. Základku ještě jakžtakž zvládl, studia bohemistiky a anglistiky ale z časových důvodů nedokončil. Vrhl se tedy na volnou tvorbu a po pětadvaceti letech kaligrafie vydává svou už první knihu.

HOTEL PO SEZÓNĚ

Milan Děžinský

INDIÁN ASDRUBAL PŘIJÍŽDÍ Z KOLUMBIE
je mamo, vůdce kmene Arhuaco
na letišti nabídli mu přes tuniku sako
Kdybys tam byl, to bys viděl, Bieble!

Já seděl doma, vysíval mrkví řádek
Nade mnou pluly jak lodě těžké mraky
jeden byl jak napůl dojedený nákyp
Jak je to dál, Ivánku Blatný, kamaráde?

Zem českou přivlastní si, kdo si zamane
Indián Asdrubal přijíždí kázat harmonii
Neumím orat. Duch země? Na chorál já pliji
Pro kohos všechno psal, Karle Tomane?

NA BŘEHU LABE HNIJE KADÁVER
a vzduch je tu dnes řídký
pro ty, co přišli vyvrhnout své zbytky
a vysypat svůj necesér

Chodil tu rackům sypat básně Hora
Do proudu řeky namáčel své pero
a hledal tu bájné Trokadéro
Kdy ztichlo město? Proč mlčí hora?

Dnes v jachtařském klubu vrže kladka
co spouští bílé lodě na vodu
Štiplavá vůně se táhne od brodu
Voda je žlutě zelená jak syrovátka

Přichází dva, nesou se jak konve plné jara
Jsou zmateni vůní svých mladých těl
Z tlačného člunu se valí pára
Člun lehce vplouvá mezi stehna zdymadel

ZÍTRA SE BUDE ZAS ZPÍVAT VŠUDE:
nad sněžnou pouští, v dunách Sibiře
Zpívá i soused převlečený za zvíře
Prosba o lásku haleká nočním šumem –

všichni si budou bezpříkladně rovní
Muženy, ženuži, zlí a hodní
a ze všech na věky osvobozených latrín
bude znít do pauzy průzračný alexandrín

Z vesmírných, opuštěných ramp
zas bude blikat k hvězdám smutný jamb

Po ranní kávě k poctě apokalypsy
kokrhat budou novodobí psi

UŽ NA ZAČÁTKU JARA byla hlína světle šedá
a když to už nešlo vydržet, přišla krátká bouřka

Stébla trávy dychtivě pila a já se nemohl vynadívat
jako bych byl na svět povolán vteřinu před zánikem světa
jak lačně a žíznivě se ta stébla chvěla

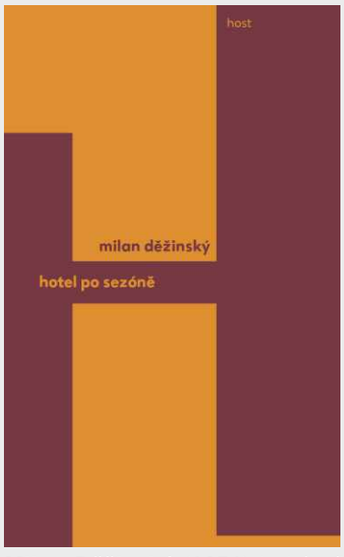
Cos dělal ty, když já se díval?

CO TEBOU PRORŮSTÁ a co tě zabije?
Jak moc se zvětšuje ta mokvající rána?
Ochutnej svoji krev, zdá se ti hodně slaná?
Jdu tmavou ulicí až k prahu prérie

Tam slunce zachází za zkornatělou hrušeň
Otoč se, vzpomínko, mělká jak otisk v hlíně:
hleděl jsem strašně mlád, nijaký, do jeskyně
jako bych díval se někomu do duše...

Díval se strašně mlád, díval se, holobrádek
to už mi zůstalo, budu se navždy dívat
jak hrušeň zkamení, ta, co teď roste křivá
s ní i já zkamením, v puklinách věčný vánek

Básně ze sbírky Hotel po sezóně (HOST, 2020)

Milan Děžinský (1974) je básník a překladatel, žijící v Roudnici nad Labem. Na UJEP v Ústí nad Labem vystudoval učitelství českého jazyka a angličtiny, kterému se věnuje dodnes. Překládá z angličtiny (E. Dickinsonová, Ph. Norton, B. Dawe, W. C. Williams aj.). Dosud vydal šest básnických sbírek. Za sbírky Slovník noci, Přízraky a Tajný život byl nominován na cenu Magnesia Litera v kategorii poezie. Cenu obdržel v roce 2018 za svoji poslední básnickou sbírku Obcházení ostrova.

BLOG

DESINFEKCE

„Kde je Duka?“ vypálila na mne maminka, sotva jsem dorazil do jejího bytu. „Umyj si pořádně ruce a pak mi řekni, kde je Duka!“
Přinesl jsem jí její oblíbené kvašené okurky, med, čokoládu a dokonce i rouško, přestože tu nebude potřebovat, neboť se ve svých čtyřiaosmdesáti letech s pomocí berlí došourá tak nanejvýš do spížky, na záchod a do ložnice k televizi. Čekal jsem, že ji potěším, ale tašku odsunula stranou, počkala, až se vrátím z koupelny a potřetí zopakovala otázku.
„Duka je v karanténě, jako všichni,“ pokusil jsem se smést problém se stolu a říci jí vzápětí něco veselého. „Nepovídej. Žádná duchovní karanténa neexistuje! Je zalezlej. Ani vidu, ani slechu. Všude jen Babiš, který chválí hlavně sám sebe, a pak ten ňouma ministr zdravotnictví, jak se jen jmenuje... Říkají nám, co nesmíme, co musíme, co chybí a kolik přibylo nakažených. Ale nikde neuslyšíš pořádné povzbuzení.“
Vždyť kvůli tomu jsem přišel, říkal jsem si v duchu, jenže místo toho jsem se pokusil o ironii: „To víš, řídit stát jako firmu, a ještě k tomu vlastní firmu, není v době pandemie žádná legrace. Babiš sám potřebuje největší povzbuzení.“
„Nech si to, já mluvím vážně,“ dívala se na mne unavenýma očima.
„Mami, možná, že Duka je na internetu, na sociálních sítích. Dneska lze hovořit k lidem různými způsoby. Třeba komunikuje na facebooku, třeba natočil nějaké video na youtube, nevím...“
„To určitě. A taky víš dobře, že žádný internet nemám a paní Pastrňáková nahoře taky ne. A spousta starých lidí má jen rádio a televizi. Tam mají být lidé od víry slyšet. Že jim zavřeli kostely? No a co – tak se seberu a promluvím v televizi. Na Štědrý večer je mše v přímém přenosu. A teď to nejde? No řekni mi, proč nemůžou vysílat bohoslužbu s pořádnou, krásnou promluvou teď? Ano, klidně v prázdném kostele, no bóže! Ne o tom, že se narodil Kristus Pán, ale že se nemáme vzdávat a děsit života, že právě teď máme být k sobě laskavější ještě víc, než o těch Vánocích, a že to všechno dává nějaký smysl. A zkusit se zamyslet nad tím, jaký. To je tak nemožné?“
„Bude to nekorektní. I v naší zemi jsou lidé různého vyznání a už slyším představitele ostatních církví, jak si stěžují, že katolíkům se dává nezasloužená přednost.“ Ach jo, cítím, jak kličkuji.
„No tak se postupně v té televizi vystřídají duchovní ze všech církví. Každý večer promluví někdo jiný. A nejenom kněží. Vždyť teď by měli hovořit filosofové, profesoři, vědci, učitelé, umělci, lidé ducha. Třeba i básníci. Nemusíte furt psát jenom verše! A nemusí to být jen samá kázání, těch si užijeme dost i tak... ale prostě mluvit pozorně, Petře, to je teď důležitější než všechno ostatní. Živé slovo o tom, jak takováhle situace namáhá naši duši. A přitom může být i něčím významná. Na něco nás upozorňuje, před něčím varuje a něco nám nabízí. Já nepotřebuju, aby osmadvacátého září lítal kardinál s lebkou svatého Václava po katedrále, já chci slyšet, jak mu právě teď leží na srdci tenhle zavirovaný svět. Jak ho má rád.“
Mlčím. Pak se snažím o svou chatrnou ironii: „Tebe by měli povolat do rady pro rozhlasové a televizní vysílání... Jenže tam se teď dere jiná sebranka.“
Po hodině jsem vytáhl ty kvašené okurky, krájel je na kolečka a stočil řeč na kvetoucí stromy. Maminka ujídala a nakonec mi řekla, že ve spíži je vodka. Užasl jsem: moje maminka a vodka?
„No co se diví? Desinfekce v drogerii není. Ta, co ještě před týdnem stála třicet sedm korun. Dcera paní Pastrňákové hledala na internetu a zjistila, že nejmenší lahvičku prodávají za tři sta devadesát. Hodní čeští lidé. Tak donesla aspoň vodku. Je to čistý líh, takže než půjdeš, umyj si s ní ruce...“
Stál jsem pak v koupelně svojí staré matky, lil na ruce tu silnou ostravskou vodku a na závěr si setsakramentsky přihnul.

Petr Hruška,
Bubínek RR, 25. března

V ZIMNÍM OBDOBÍ SE NEUDRŽUJE

Všimnul jsem si jí až nedávno. Není se co divit, přes zimu je cesta schovaná do sněhu, klouzá to tu a je tedy rozumné chodit jinudy. Není řeč o ničem tajemném, jen o obyčejné úřední tabuli. V souladu s paragrafy je na ní napsáno, že cesta se v zimním období neudržuje, podepsán patřičný odbor naší městské části. Raději jsem si to přečetl ještě i s brýlemi. Přísunem dioptrií se obsah textu nijak neproměnil.

Na tabuli pořád stálo, že cesta se během zimního období neudržuje.
Chvíli jsem cvičil abstraktní fantazii, představoval si, jak to asi v obrazech může vypadat, když se cesta zatne a rozhodne se, že se už nebude udržovat. Aspoň v zimě ne. Jistě, taky cesta má nárok být vzteklou a vykašlat se na všechny chodce, pro které se celý rok upravuje, chystá a stejně si toho pomalu nikdo ani nevšimne. Takže, když si někdo v zimě zlomí nohu, nemůže se na cestu zlobit, měla toho prostě dost.
Takové fantazírování dlouho nevydrží, taky obrátky satiry se za chvíli zadřou, a tak jsem se vrátil do reality. Žádná cesta na tabule nepíše. Píšou je úředníci, kteří chtějí dát jasně najevo, že riziko nese ten, kdo se po této cestě v zimě vydá. To se dá pochopit, ale nedalo by se to napsat nějak lidštěji? Asi nedalo.
Někdy se zdá, že se náš svět odehrává v mantinelech alibistických právníků a jejich úředních posluhovačů. Stačí správná formulka a problém je vyřešen. A nejde jen o zimní cestu a střechu plnou ledu, kdy vás úřad upozorní, že na vás může spad-nout kus ledu a rozdrtit vám hlavu na padrť, jsou i rafinovanější rozumy. Kupříkladu ty na krabičkách od cigaret. Na výrobce se zlobit nemůžete, ani na stát, který vybírá daně, aby měl na výplatu pro úředníka, byli jste včas varování, často i s obrázkem, že to zřejmě nedopadne dobře.
Ať si rozumíme. Nejde mi o to, že by stát, obec či chudák úředník měl jít řešit zledovatělou cestu, nefungující plíce nebo dokonce palicí sundávat ledové objekty z městských střech. Jde mi o ten jazyk světa, který nám sděluje onu mistrovskou formulku alibistovu: my jsme vám to říkali. To mě štve, ale chci vás upozornit, že trápením se hloupostmi se vám možná pokazí dobrá nálada.

Petr Minařík

KDYŽ SE BLÍŽÍ BOUŘKA

„Tak holčičko, vstávej, vstávej!“
„Co se děje?“
„Vem polštář, já beru peřinu a jdem dolů.“
„Ale mami, nech mě spát.“
„Nesmlouvej. Podívej, jak se blejská. Za chvíli je to tady.“
„To je jen na časy.“
„Žádný na časy. Pořádná bouřka tu bude. Jak jde od Žďára, dycky je zlá. Už nediskutuj.“
A já taky nediskutovala. Tedy vlastně - občas jsem se pokoušela, ale byl to stejně marný boj. Nakonec jsem to vzdala, sbalila peřinu a polštář a stěhovala se o patro níž. A zatímco táta v podkroví bohatýrsky chrápal, jako když pilou řeže a o přírodních pohromách neměl ani zdání, maminka mi v přízemí ustlala na gauči a chystala se na bouřku.
Přišla. Vždycky. A zaručeně. Ve vesnici, kde jsem vyrůstala, jsou bouřky obvykle vydatné. Zvláště pak ty, které jdou od Žďára a nejlépe o půlnoci. Jeden dva blesky rozčísnou oblohu, trochu zahřmí, zabublá v mracích, a pak najednou je světlo jako ve dne. Rána za ranou, kdepak počítat kilometry. To už dávno nestíhám. A tak přivřu oči, zavrtám se ještě víc do peřiny a jen přes clonu řas, opatrně, si pouštím ten černobíle jiskřivý burácivý film.
Maminka sedí u kuchyňského stolu, něco si šeptá, vím, modlí se a vzpomíná. Déšť bubnuje na parapety, teď se vítr opřel do okenních tabulek, až málem sfoukl hromničku, kterou postavila na talíř. Vztáhne ruce, polapí plamínek do dlaní, jako by jej chtěla obejmout. A on se také zklidní a zase rozzáří. „Vždycky jsme mívali ve vokně hromničku. Někdy i dvě. A s prvním bleskem tatínek, teda tvůj děda, spěchal do stájí. Ustrojil koně a zapřáhl je do vozu, kravám uvolnil vázání, abychom je rychle mohli vyvést. Maminka zatím nosila peřiny do kvelbu. To byla jediná kamenná místnost na statku, ta by snad neshořela, a tak tam naši za bouřky stěhovali všechno důležité. Maminka nás, děti, pak ustrojila, zabalila chleba, snesla i uzené z půdy. A pak jsme už jen čekali v kuchyni, až to přejde.“
Jednou to ale nepřešlo. Kulový blesk sjel po střešním štítu, propálil trám na půdě, rozbil dlážkovou podlahu a strop pod ní se zřítil do pokoje. Nikomu se nic nestalo, ani nehořelo, ale kdyby na půdě někdo zrovna byl, kdyby si kulový blesk vybral jinou cestu...
Od té doby máme doma při bouřce stěhování.
Kdepak, už dávno nežijeme v dřevěném statku na kopci, ba ani ve vesnickém domku. Když se na ale obzoru jedovatě zablýská, pak zaburácí, vyběhnu zase schody:
„Holčičky, vstávejte, ne, žádné diskuse. Vezměte peřiny a jde se dolů.“
Ustelu jim v kuchyni, zapálím svíčku a snažím se nevidět, jak se mi pod tou peřinou trochu diví, trochu smějí. Ale jen trochu. Myslím, že už také vědí, že jsou chvíle, kdy prostě nemůžete nic víc dělat. Koně jste zapřáhli, roušky našili, dokonce i vyrobili dezinfekční roztoky. A tak čekáte. Snad se to přežene.

Irena Jirků

CHVÁLA VOLNÉHO POHYBU

Cenu obyčejných věcí si člověk uvědomuje ve chvíli, kdy o ně přijde. Tak třeba teď. Nesmíme kvůli neviditelnému virobubákovi cestovat. Kdysi jsem byl domácí papučář. Stačilo mi sedět doma a číst a podtrhávat. Vidina, že budu někým z mé nirvány vytržen, mě naplňovala bezbřehým smutkem a hlubokým rozhořčením. A když už jsem byl někam zavlečen, počítal jsem dny a hodiny, kdy se vrátím ke svému psacímu stolu. Svět jsem poznával a ohmatával spíše pomocí příběhů skrytých v nápaditě uspořádaných literách, ale stalo se…¨

I stalo se, že jsme vyrazili na víkend do Vranova nad Dyjí. Spali jsme v obyčejném penzionu, procházeli jsme se Bítovskou ulicí k přehradě, zavítali na zámek. Nádech, výdech. Tu jsme si dali kávu, tam jsme lízali zmrzlinu. Ejhle, zjistil jsem, jak příjemné je chodit mezi lidmi, poslouchat, jak klábosí, dívat se na zapadající sluníčko… Od té doby cestujeme po naší zemi co nejčastěji.

A našli jsme si i nové domovy. Třeba šumavskou Kvildu, kam jsem poprvé zavítal s Královskou expedicí našeho mikroregionu. Pamatuji si, jak jsme zdejšího starostu Vaška Vostradovského hledali u něj doma. „To musíte od kostela nahoru směrem na Filipovu Huť!“ křičeli na našeho řidiče místní. Vašek vyběhl v domácím úboru, hodili jsme takovou tu obyčejnou chlapskou řeč a za rok jsme u něj zakotvili s celou rodinou. A pak jsme projížděli jednu šumavskou ves za druhou, očima ohledávali každý kopec a já se do zdejší krajiny krok za krokem zamilovával tak, že bez každoroční návštěvy si to nedovedu představit.

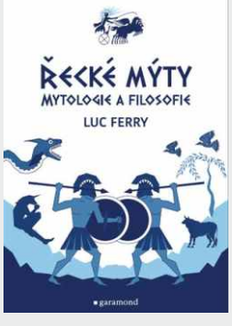
O Luhačovicích jsem dlouho věděl díky lázeňským oplatkům. Mám je totiž moc rád, zvláště ty skořicové nebo jablečné. Když jsme si objednávali spaní na víkend poprvé, vyráželi jsme do neznámého. Projíždíme centrem městečka a hotel Vega pořád nikde. Luhačovice končí, vítá nás obec Pozlovice, a střecha nad hlavou pořád v nedohlednu. Tabulky nás posílají do prudkého kopce, brázdíme cestou mezi loukami a teprve pod lesem dorážíme do cíle. Vyleze z auta a s malou dávkou skeptického povzdechu pronášíme otázku, kde že jsme se to ocitli? Obracíme se a už to víme – v ráji! Obě lázeňská místa jsou zavrtána v údolíčku pod námi, vedle nich se třpytí vodní hladina zdejší přehrady a celý kraj věnčí smíšené lesy. Cítím to. Tady se budu cítit jako doma! Už zase? směje se má žena a je stejně šťastná jako já.

Těch domovů jsme objevili více. Třeba vísku Pěkov ležící na silniční spojce mezi Náchodem a Broumovem. Penzion Selský Dvůr je ukrytý v lesíku za rybníkem a vedou ho dvě milé sestry. Když tam přijíždíme, rádi se touláme literárními východními Čechami a navíc kontrolujeme, jak se k životu probouzí předchozím režimem zdevastovaný broumovský klášter. Nebo Josefův Důl v Jizerských horách s Protrženou přehradou, odkud je co by kamenem dohodil do Kryštofova údolí s malebným orlojem. Nebo Schwarzenberský seník v Třeboni, který dříve skutečně sloužil svému účelu a před zkázou ho zachránila přestavba na penzion. Vytáhnete kola, drandíte po městě i širokém okolí, míjíte jeden rybník za druhým, a říkáte si, jak je na světě krásně. A co Knížecí Pláně schované v lesích u Mariánských lázní? To si tak frčíte autem a najednou máte pocit, že jste vjeli přímo do pohádky. Zdá se vám to, nebo je to realita? Zacouváte zpátky, vystoupíte z auta a jdete obdivovat několik dřevěných staveb s loveckým zámečkem, u nichž se přes cestu rozvaluje rybník. Kráčíte po naučné stezce, opakujete si dávno z paměti dávno vytřepané školní znalosti o lučních rostlinách a jste… a jste prostě obyčejně šťastni.

A tak zpět na začátek. Asi tušíte, nač se těším, až skončí karanténní „prázdniny“. Ano, opět zasunu židli u svého psacího stou, sbalím svých pár švestek a vyrazím. Kam? Nevím, ale někam, kde se zase budu cítit jako doma.

Petr Hanuška

KURÝROVA TORNA

Svět řecké mytologie poznává český čtenář již od školních let díky povinné četbě Starých řeckých bájí a pověstí Eduarda Petišky. Souboje, škorpení a postrkování bohů na bájném Olympu i provázání s lidským světem, jenž se občas s tím božským prostoupí, zůstává rámcově v paměti, leč podrobnosti s přibývajícím časem z ní vyprchají. Luc Ferry, francouzský filozof, vysokoškolský pedagog a politik v knize Řecké mýty. Mytologie a filosofie (Garamont) nabízí dospělému čtenáři zasvěcený znalostní reparát. Ve více jak pětisetstránkovém svazku čtenáře vyzve na procházku božským genealogickým propletencem, přibližuje známé i méně známé děje, nabízí jejich výklad, vysvětluje postavení a roli jednotlivých bohů na olympském piedestalu, přičemž jen tak mimochodem utrousí, co nám z jejich světa zůstalo v našem běžném vyjadřování do dnešních dnů (popadnout býka za rohy, Ariadnina nit atp.). Podstatnější ovšem na jeho výkladu je ta skutečnost, kdy ukazuje, že mýty nebyly jen jakési pohádky vyprávěné starci, ale že sloužili starým Řekům k filozofickému výkladu jejich existence, k pojmenování časové a prostorové dimenze jejich životů. Na autorovi je poznat kantorská praxe, neboť nejen trpělivě nastiňuje komplikované personální a dějové vazby, ale nabízí svým žákům i různé pomůcky v podobě grafů, rekapitulací či osobnostního slovníku. Konstatovat, že alespoň rámcová znalost řecké mytologie patří k evropskému vzdělanostnímu standardu je nabíledni. Nicméně kupříkladu zasvěcenější čtenář klasické i soudobé poezie se bez ní prostě neobejde.

Objemný román nazvaný Na smrt (Argo) nabízí v českém překladu Jiřího Popiolka slovenský prozaik Josef Karika. Nejde o text pro citlivější čtenáře, a to nejen díky skutečnosti, že se v něm kříží několik žánrů, v nichž má dramatické napětí, naračí syrovost a dějová surovost své místo. Historická sága, thriller a horor v jednom je svědectvím o zlu, které třímá v lidských duších a jež stačí probudit, aby se z člověka stal

KULTURNÍ KURÝR

„…SPOJTE SE!“

Netrvalo to dlouho, a do publicistiky v čase koronaviru byla zatažena i literatura. Na serveru Aktuálně.cz, jehož „motivační“ nebo přímo dojaté projevy vyvolávají zdání, jako kdyby mediální dům Economia byl ve skutečnosti jednou z divizí skupiny Mafra, stálo v jednom z komentářů, který nabádal ke svornosti s kapitány našeho státu: „Skoro se chce vykřiknout se Švejkem jeho jedinou větu, kterou kdy myslel vážně: ‚Nestřílejte, vždyť jsou tady lidi!‘“

Jen neradi autora komentáře zarmucujeme, ale protagonista Haškova románu tuto větu nejenže nemyslí „vážně“, ale dokonce ji v celém textu ani nikde neříká. Obáváme se, že pisatel na webu zaměnil románové Osudy za jejich dvoudílnou filmovou adaptaci scenáristy a režiséra Karla Steklého z padesátých let 20. století s Rudolfem Hrušínským v hlavní roli.

Zatímco snímek Dobrý voják Švejk (1956) lze ještě brát jako přibližně doslovnou ilustraci prvního dílu Haškovy epopeje, druhý film Poslušně hlásím (1957) je tendenčním, ba „stranickým“ zkreslením zbytku románového torza ve prospěch pokrokové estetiky tzv. socialistického realismu, a právě na jeho konci pronáší Hrušínský onu zlopověstnou větu (doslova: „Co blázníte? Dyť sou tady lidi!“) coby poslední repliku, po níž následuje už jen střihová sekvence výbuchů, které likvidují rakousko-uherské důstojníky a vojáky. S Haškovým románem souvisí tento Steklého počin asi tak jako publicistické projevy serveru Aktuálně.cz s kritickým myšlením a důkladným ověřováním zdrojů.

To je křiku pro špatnou citaci, vždyť jde jen o parabolický příměr, chce se dotčeně zvolat čtenáři, jemuž sukus dotyčného článku – „nejdřív podporu všem vládním opatřením, i kdyby byly sebepitomější, kritiku až pak“ – konvenuje. Na to je třeba namítnout, že i tzv. humanistická poselství, resp. právě ta by se měla opírat o nějak zdravá východiska, nikoli o nesmysly.

Pokud nejsme zaměstnanci stávající Kanceláře prezidenta republiky, pak snad ještě můžeme trvat na tom, že je rozdíl mezi skutečným citátem a výrokem, který nikdo neřekl, anebo ho vyslovil někdo jiný, a jenž dokonce znamená pravý opak toho, než co ztělesňuje postava, jíž výrok připisujeme.

Volit citát je přitom umění. V případě Haškova románu je velký rozdíl, vybíráme-li pasáž z nějaké Švejkovy promluvy, nebo z okolního textu. Brát si do úst projev Švejkův je velmi riskantní, neboť je takřka nemožné rozsoudit, které výroky myslí dobrý voják „vážně“ a které nikoli (pro jistotu dodávám, že tu nyní obcházím promluvy ryze informační povahy, které se v textu tu a tam také vyskytují, např. „já jsem dostal telefonogram přímo z regimentskanceláře“ nebo „tahle pryčna je z hlazeného dříví“).

Je ovšem možné, že komentátor na Aktuálně.cz neodkazoval k literární postavě, nýbrž záměrně k filmové nechutnosti z roku 1957. (Ponechme stranou, že v ní pak rozhodně nejde o „jedinou větu, kterou kdy Švejk myslel vážně“.) V takovém případě by svého cíle určitě dosáhl snáze, kdyby rovnou uvedl, že se vědomě vztahuje ke kašírované barrandovské produkci doznívajícího stalinismu, anebo dokonce zvolil pádnější citáty, např.: „Podívej se kolem sebe, Patero – to nelze zradit – to by bylo horší než smrt. A ty to víš. – Poctivé zrno zasela v tebe tvoje strana!“, nebo: „Nám všem se otevřely dveře do nového světa. – Kdo nám je otevřel?“, anebo ten, který bylo možné od 1. května 1950 číst šest dní v týdnu v záhlaví hlavního tiskového orgánu, který do konce roku 1989 plnil podobnou úlohu, jakou dnes mají projevy premiérových marketérů.

Michael Špirit
i-kanon.cz, 26. března 2020

MASARYKOVA HILSNERIÁDA

Mezi texty T. G. Masaryka, které na rozdíl od Ideálů humanitních, České otázky nebo Otázky sociální nebyly už po svém prvním otištění opakovaně zveřejňovány, patří i ty, jimiž Masaryk analyzoval soudní proces vedený proti Leopoldu Hilsnerovi, odsouzenému v roce 1899 k trestu smrti za údajnou vraždu Anežky Hrůzové. Jde přitom o práce, které se z Masarykovy činnosti filosofické, pedagogické, historiografické, literární a zejména redaktorské a politické nejvíce přibližují praktickým otázkám života a smrti, odvahy a zbabělosti, angažovanosti a lhostejnosti, rozumu a tmářství, kriticismu a fanatismu.

Skutečnost, že nebyly reeditovány ani v relativně svobodnějších obdobích 1945–1948, 1968–1969 nebo po rozkladu komunistického režimu v letech 1990–1993, než začaly vycházet autorovy Spisy, je výmluvná. V rozvrhu Masarykových spisů, které byly plánovány v letech 1946–1948, se s nimi však počítalo pro svazek o antisemitismu a židovské otázce, jejž měl redigovat Jan Patočka. Spisy ale realizovány nebyly, Ústav TGM, který je měl vydávat, byl likvidován v roce 1954. Na základě tehdy shromážděných materiálů ovšem Patočka sepsal studii Masaryk v boji proti antisemitismu, která byla zveřejněna v roce 1979 ve strojopisném souborném vydání Patočkova díla, tiskem pak v jeho Sebraných spisech (Češi II, 2006, s. 33–112).

Michael Špirit

Nově jsou Masarykovy texty tedy publikovány až nyní (přesně v listopadu 2019), právě v rámci Spisů TGM, resp. jejich 24. svazku Hilsneriáda, který ve dvou knihách o celkem 1154 stranách s imponující vydavatelskou péčí připravil Luboš Merhaut. V celku souborné řady, z níž zbývá vydat už jen dva poslední díly, spadají tyto texty z let 1898–1900 mezi svazky 18 až 29, které přinášejí práce z let 1883–1914 zveřejňované časopisecky nebo jako samostatné brožury (Masarykovým knihám a separátně otištěným přednáškám jsou ve Spisech věnovány svazky 1–17).

Stati pojednávající o tendenčně vedeném procesu a o kampani (dnes bychom řekli „mediální“), v níž byla veřejnost manipulována přispěvateli dobových vlivných periodik (Katolické listy, Národní listy, Národní politika, Radikální listy), zaujímají ve dvousvazkové edici přitom jen zlomek stránkového rozsahu. V době, kdy Masaryk nad soudním procesem argumentoval poznatky z anatomie, kriminalistiky, forenzní psychologie, patologie aj., udržoval zároveň svou „běžnou“ publicistickou agendu: psal (zejména pro Čas a Naši dobu) o soudobých politických a hospodářských poměrech, politickém stranictví, vztahu státu a církve, krizi tehdejšího marxismu, o potřebě ustanovení osmihodinové pracovní doby, o vzdělávání, o jazykovém zákonu atd., a k tomu průběžně komentoval knižní produkci vědecké literatury mnoha oborů.

Články o prvním (kutnohorském) procesu v září 1899 stejně jako zpravodajství o druhém (píseckém) soudním jednání v říjnu a listopadu 1900 se však v rozloze Masarykovy publicistiky let 1898–1900 nijak neztrácejí. Při lineárním čtení obsáhlé edice fungují jako těžiště nebo centrum soustředné stavby, v jejíchž základech je argumentace opřena o zjistitelná fakta, na níž stojí i texty, které o soudních řízeních už bezprostředně nepojednávají, např. Jazyková nařízení a antisemitismus (s. 405–408), Rozumí se o Polné (s. 590–596) nebo O pověře rituální (s. 635– 662).

K takovému čtenářskému dojmu přispívá nejen Masarykova stylistika, ale i editorovo vypravení jednotlivých textů. Jak je to v řadě Spisů TGM u zmiňovaných svazků 18 až 29 zvykem, je vydavatelský komentář – sázený oproti antikvě, jíž jsou dány Masarykovy články, bezpatkovým písmem – umisťován hned za závěrem každé ze zařazených statí. Sestává z bibliografického údaje příslušného projevu, ze soupisu emendací a z vysvětlivek, které jsou s hlavním textem provázány horním číselným indexem.

V Hilsneriádě však Luboš Merhaut opatřil řadu statí ještě komentářem, v němž ozřejmil souvislosti mezi jednotlivými Masarykovými texty, zejména těmi, které se týkají dokazování polenské vraždy a současně jsou plné odkazů k ohlasům na předchozí autorovy projevy. Vedle toho dokumentoval editor úplné nebo částečné konfiskace Masarykových textů stejně jako soudní persekuci, jíž byl autor za kritické psaní o procesu, vedeném s pomatenou vírou v rituální pověru a s antisemitským běsněním, průběžně vystavován.

K orientaci ve spletitém průběhu aféry a v Masarykově postupu proti idiocii novinářů, soudců, politiků i univerzitních studentů (!) přispívá ještě závěrečná Bibliografie hilsneriády (s. 1071–1081), která v chronologickém výběru přináší soupis publicistických příspěvků z let 1899–1900, resp. 1901–1914 (a literaturu předmětu dovedenou do roku 2018), s odkazy na stati do edice zařazené. Merhautova práce tak umožňuje vedle napínavého kontinuálního čtení rovněž přístup k jednotlivým textům v jakékoli fázi polemiky a okamžitou čtenářovu orientaci v ní. Jednu z nejodpornějších kapitol českého duchovního života moderní doby – k níž naše současnost prostřednictvím výsledků voleb nejrůznějšího druhu a úrovní žurnalistiky ovšem vytváří působivý protějšek – tak můžeme poznávat v celé její kráse.

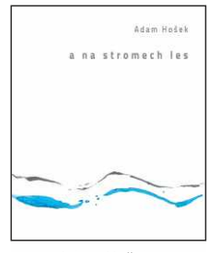
Michael Špirit
i-kanon.cz, 27. února 2020

RECENZE

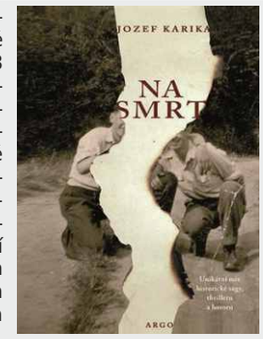
Všichni Wolkerové a Orteni drží lampičky a hlídají, aby někdo nesfoukl ten plamínek jinošství!

Básnická prvotina Adama Hoška (1995) obsahuje přesně ten mix všeho, co od dobrého debutu chcete mít, co vás na něm baví a co ve výsledku naláká k tomu, abyste si zapamatovali jméno autora a čekali „co bude dál“. Třeba nebude nic (také se to děje v literární historii, případy komet a „jednohitových zázraků“ nepatří zdaleka jen na hudební scénu), ale když zůstane nakonec jedna dobrá knížka, tak ani takové zjištění není špatné.

Se jménem Adama Hoška se potkávám tu a tam (například v Literární ceně Vladimíra Vokolka, ale i v Tvaru a Hostu) – přesto mi jeho první sbírka téměř utekla. Vyšla totiž velmi nenápadně v nakladatelství Univerzity Palackého. Důvod je ovšem prostý, Hošek je mnohonásobný laureát Literární soutěže pro studenty UP a po letech mu byla nabídnuta možnost vydat v Olomouci knížku. Stalo se, ale ta distribuce poněkud skřípe, což je škoda – klidně mohla být právě tahle sbírka v nominaci na Magnesii literu za debut, stejně jako se nějaké z veršů mohly objevit v ročence Nejlepší české básně 2019.

Adam Hošek: A na stromech les. Olomouc, Vydavatelství UP 2019, 80 stran.

mučící a zabíjející netvor. Příběh je časově zarámován lety 1928 a 1945. Jeho protagonisty jsou dva přátelé – Žid Viktor a Němec Karel, které z rodného Ružomberoku vyžene spáchaná vražda. Zatímco Viktor se spasí útěkem za oceán a stává se aktivním hráčem v soubojích mafiánských rodin, Karel je uklizen na studia do Mnichova a podléhá fascinaci Hitlerových očí. Karika zakomponuje do Karlových osudů události známé jako Noc dlouhých nožů, Křišťálová noc, nacistické programy eutanazie, vyhlazování méněcenných ras, a to jak na východní frontě, tak v likvidačním systému koncentračních táborů. Příběh vrcholí v době partyzánského povstání Slováků proti Němcům prchajícími před sovětskými vojsky. Román má potencionál získat mezi českými čtenáři stejný ohlas jako třeba Karikův bestseller z roku 2011 nazvaný Ve stínu mafie.

Brněnský nakladatel a patriot Martin Reiner editorsky připravil svazek nazvaný Krvavý Bronx (Druhé město). Jde o zajímavou povídkovou antologii, do níž přispěly výrazné osobnosti současné české prózy a zároveň neformální členové nakladatelských domů Host a Druhé město – Irena Dousková, Kateřina Tučková, Alena Mornštajnová, Bianca Bellová, Petra Soukupová, Petra Dvořáková, Ludvík Němec, Michal Sýkora, Václav Kahuda ad. Tematickou spojnicí povídek je život v sociálně specifické brněnské městské čtvrti, které se dříve říkalo Cejl, dnes Bronx. A protože ne každý z této oblasti pochází či k ní má nějakou osobní vazbu, všichni autoři obdrželi nějaký útržek z dobové zprávy popisující vybranou dramatickou, nejčastěji kriminálně laděnou událost, na jejímž základě vyfabulovali příběh. A tak se na některých stránkách vraždí, jindy tráví lékárenským jedem, umírá po nelegálním potratu, někdo se stává obětí sňatkového podvodu – každopádně zde nevládne sociální letargie, ba naopak pnutí na existenciální hraně. V prologu se Michal Konečný zastavuje u historických okolností spjatých s touto oblastí a vede zajímavou paralelu s atmosférou literárně uchopeného místa, jakou je proslulé Babiččino údolí. Jen té idyly nachází v brněnském Cejlu poskrovnu…

Děti už ani nevědí, jak vypadá domácí zvířectvo, jak se pěstují květiny, z čeho se peče chleba, žehrají starší generace. Jsou jen nalepeni na počítačové obrazovce, v rukou drží mobil a prsty jim přeskakují z klapky na klapku. Australská spisovatelka a malá farmářka z Victorie Kirsten Bradley se na to už nemohla dívat a napsala roztomilou knížku Ruce v hlíně. Kniha pro malé zahradníky (Labyrint). Vysvětluje v ní, jakým pokladem může obyčejná hlína být, jaká kouzla dokáže udělat, když je člověk všímavý a dokáže s ní vést dialog. A nemusí k tomu mít ani velkou

zahradu, často stačí objemná okurková sklenice, okenní parapet nebo malý balkónek třeba v panelovém domě – a samozřejmě šikovné ruce. Autorka naučí děti vyrábět květináče, novinové sadbovače, kokedamu (mechovou kouli), založit domácí bylinkovou zahradu či zhotovit ptačí krmítko. A pokud přece jen narazí i na malé zahradníky, kteří o víkendu zamíří za babičkou či dědečkem na vesnici, není problém umět zasadit třeba broskvoň nebo si vybudovat fazolové týpí. A nesmí chybět ani založení tradičního herbáře a zahradního deníku, který si mimochodem psal i slovutný Karel Čapek. Vše doprovází celostránková mozaika sic jednoduchých, ale krásně kolorovaných kresbiček ilustrátora skrytého pod jménem Aitch.

I idalší kniha vypráví o dětech, tentokrát ve velmi závažné poloze. Petra a Petr Třešňákovi, ona psychoterapeutka a lektorka krizové intervence, on novinář z týdeníku Respekt, oba zakladatelé spolku Naděje pro děti úplňku napsali titul nazvaný Zvuky probouzení (Druhé město). Knihu svědectví, naděje a terapie. Knihu naplněnou osobní zkušeností života s potomkem, který trpí silnou formou autismu. Strhující text o cestách k sobě, do sebe i k druhému. Na úplném počátku musí ti dva, kolem kterých běhají dvě zcela zdravé děti, přijmout neúprosnou skutečnost, že milované třetí dítě trpí nevyléčitelnou chorobou. Zvládnout její projevy plné nečekaných zvratů, pochopit svět, jehož podstatu nelze běžnými měřítky a pravidly lidského chování zmapovat, přivede drtivou většinu pěstounů a často i profesionálů do bodu psychického i fyzického vyčerpání. Existuje možnost, jak se odrazit ze dna? Třešňákovi ji hledali a našli. Pochopili, že je to cesta do svého nejhlubšího empatického já, jež se musí následně napojit na svět, v němž vládne téměř nepolapitelné jiné já. A styčné body těchto dvou světů? Pochopení, přijetí, lidská blízkost, nevydělení, pocit obohacení z přítomnosti bytosti, kterou milujete, i když ona vám to vrátí v poněkud jiném rozměru…

Petr Hanuška

Z ELLINA ČTENÁŘSKÉHO DENÍKU

Alena Mornštajnová: Hana

Žánr: společenský román

O čem? Roku 1945 se devítiletá Mira vydá i přes zákaz rodičů k řece jezdit na ledových krách. Za trest nedostane na rodinné oslavě zákusek. Následuje tragédie, musí se odstěhovat k depresivní tetě Haně, kde odhalí rodinnou historii.

Jak to vidím? Začnu citátem z knihy: *„Nikdy jsem nepochopila, proč se lidé nezajímají o to, co se stalo před jejich narozením, nevyptávají se svých rodičů a prarodičů, jak prožili své životy, s čím jsou spokojení a co by*

Co lze tedy od laureáta čekat? Především básně veskrze milostně rozjuchané, poznávající svět a s ním si hrající jak kůzle. Ukazuje nám, jak je pokaždé poezie právě v tomhle čase rozpuku vitální, neunavená ještě tolik životem, vztahy, jejich rozbitím. Ale naopak, je to básnění oslavující stavbu všeho potkávání se, objevování (od hospod a pití přes lásky až po smutky z toho všeho plynoucí). Básník si osvojuje pro sebe jazyk, aby ho zdobil rošťáckými novotvary (jako „zasesevrať!“ nebo procházející celou básní: *„čehoto čehoto / ze všeho nejvíc se bojím / čehotoče hotoče*“), překrucuje někdy zavedené pořádky – viz třeba už samotný název knížky. No a když mu je někdy smutno, tak mu je smutno tak nějak pořád chlapecky: *„lidí je tolik / že je nemá cenu počítat // mraků je tolik / že nemají jména // je mně tolik / tolik smutno*“ (b. *jména*) Ach, jak tady všichni Wolkerové a Orteni drží lampičky a hlídají, aby někdo nesfoukl ten plamínek jinošství! Je to pokaždé znovu, pokaždé jsou mladí básníci připraveni bojovat za svět dvacetiletého. Držme jim palce, protože jsou neustále ohrožováni cynismem a krutostí, jsou to rychle vadnoucí květiny, pořád napájené mixem nevinnosti a lehké kočičí smilnosti.

Hošek si je jistý v pozorování malých věcí a drobounkých událostí, těch skoro nepostřehnutelných detailů. Poznává věci i pojmenovává to co se děje. Je malinko přecitlivělý, jak to na správného mladého básníka má být, takže ho někdy bolí svět za všechny ostatní. A už je na hranici vzpomínek na dětství, aby se tyto prolnuly se vzpomínkami na milostné vztahy a zásahy do srdce čerstvějšího data, ať jsou tyto zkušenosti již pozitivní nebo negativní. Díky tomu, že má v sobě lehounký humor: *„někde v obleženém leningradě / se staly všechny věci / co se staly dneska tobě*“ (b. *mj*) i lehounký závan už těch věcí takříkajíc dospělých, těch které dojdeme zkušeností a věkem, je originální a odlišitelný od stovek dalších, co také v tomhle věku zkouší psát. Dovede velmi dobře umění miniatury, takže na pár řádků vysloví vše podstatné: *„pod každým listem list / pod každým kamenem / bolest / anebo kámen / anebo dva*“ (b. *kamení*). Ve větších celcích (jako je vstupní několikastránková báseň *městem chodí leopardi*) trochu opakuje, co už umí v těch malých kouscích, aby s naivní urputností básníka věřil, že to ta delší věc nějak ustojí. Je skvělé, že se právě v takovém pokusu zázrak debutu maličko odře. Díky tomu si jen s ulehčením uvědomíme, že nemáme před sebou stroj a génia, protože s nimi jsou vždycky jen a jen problémy.

Michal Jareš

A NA STROMECH LES

Adam Hošek

neboj se

lehni si a neboj se
podívej
nebe je veliký
schováme se pod něj
schováme se pod něj oba

očičí

nikdy jsem tě nechtěl tak
dlouhej stůl
na něm piva
vedle ona

nikdy jsem ji nechtěl tak
vedle ty

vzadu na šatech zip

kde a kdy

někde v lese je snad místo
kam tě můžu políbit
někde v řece je snad vlna
za kterou tě můžu vzít
někdy zítra se snad potkáme
na kafi
který ti dlužím

2001

děda střílel po špačkách
malinký bročky
a nechtěl trefit
a netrefil

měl jsem ho rád
ani jsem to nevěděl

peří a krev

už se zase rozletěli ptáci
už jsem zase
hodil kamenem

taková banalita
a tolik krve z toho

Básník by měl být svatý

Určitě se vám to také někdy stalo. Dostali jste od kamaráda láhev vína nebo knihu. Nic převratného neočekáváte, a tak ji klidně otevřete ve všední den po večeři. Pár prvních doušků zachutná a v mlhavém všedním dnu se rozjasňuje. Svazky slunečních paprsků proráží šedé mraky a na světlují strom. Ohyb cesty. Tváře na památníku padlých. Pronikají nějak do hloubky a člověk si začíná uvědomovat netušené souvislosti. Tam někde v tom vířivém prachu vzpomínek lze zahlédnouti Ovidiovo Umění milovat. Ne nelze ho uchopit. Paměť je jen síť s velkými oky. Zůstává jen ta chuť vavřínu, po které se dá vyšplhat vzhůru do Danteho pekla. Peklo duše nemusí být nutně peklem jazyka. Ten v něm může spočinout jako v ráji. Jen krátce, protože už ho Francesko Petrarka vleče jiskrnou horskou krajinou. Está prohibido inclinarse por las ventanas. Je zakázáno se vyklánět z oken. Zuby tedy drtí ledové kostky naplněné šťávou z pomerančů.

Splendore
O gioia, gioia, gioia...
C´era ancora gioia
in quest´assurda notte
preparata per noi?

Ne, není to můj jazyk, a přesto se v něm brouzdám a radostně ho vyhazuju do vzduchu. Přiznávám, že je to trochu perverzní ho takhle kurvit. Lachtansky se s ním tedy plácám k moři.

Nádhera
Ach radost, radost, radost...
Byla tam ještě radost
v téhle absurdní noci
nachystaná pro nás?

Na každém břehu, kde rozhraní je vody, můžete slyšet jeho Kvílení. Říkají, že je to Kvílení pro Carla Solomona. Je to jen osnova, do které je napnuto

také kvílení pro Piera Paola, pro Marxe, pro Ježíše.

A poněvadž se nemůžu vrátit zpátky,
a předstírat, že jsem barbarský kluk,
který považuje svůj jazyk za jediný jazyk na světě,
a v jeho slabikách slyší tajemství hudby
které pouze jeho krajané, podobající se mu charakterem
a literárním šílenstvím, můžou zaslechnout
-jako básník budu básníkem věcí.
Činy života budou pouze sdělovány,
a budou poezií,

Nadmíru osobitou, ale když se k ní nakloníte, užasnete nad tou hloubkou. Je to tam v tisících kapkách.

Já jsem síla minulosti

Já jsem síla minulosti.
Pouze v tradici je moje láska.
Pocházím ze zřícenin, z kostelů
z oltářních obrazů, z opuštěných
vísek v Apeninách nebo v Předalpí,
kde žili bratři.
Obcházím po Tuscolaně jako blázen,
po Appii jako pes bez pána.
Nebo se dívám na soumraky, na rána
na Římem, nad Ciociarií, nad světem,
jako na první události Posthistorie,
jichž se účastním, zvýhodněn datem narození,
z nejzazšího okraje jakési pohřbené
doby. Je bludný ten, kdo se zrodil
z útrob mrtvé ženy.
A já, dospělý zárodek, se toulám
modernější než vše moderní
a hledám bratry, kteří už nejsou.

z Básně ve tvaru růže (1964)

Pier Paolo Pasolini [pazolíny] (1922-1975) bytostný italský básník, který ať dělal cokoliv, tak v tom byla poezie. Uznání a proslulosti došel spíše jako režisér. Filmy Mama Roma, Evangelium sv. Matouše, Dekameron, 120 dnů Sodomy většinou vzbudily kontroverzní reakce. Od glorifikace až po naprosté zatracování doprovázené četnými soudními dohrami. Absolvoval celkem 33 soudních procesů. Často pobuřoval svými vyhrocenými názory. Levičák vyloučený z Komunistické strany Itálie, věřící pronásledovaný církví a homosexuál opovrhovaný měšťáckou společností. Komplikovaná renesanční osobnost, kterou nakonec za dosud ne plně objasněných okolností zavraždil sedmnáctiletý mladíček. Proslýchá se, že se tak stalo na jakousi politickou objednávku. Na jeho pohřbu řekl Alberto Moravia: „Ztratili jsme především básníka, a na světě není mnoho básníků – rodí se pouze tři nebo čtyři v jednom století! Až toto století skončí, Pasolini, jako básník, bude jedním z velmi mála lidí, kteří budou ceněni. Básník by měl být svatý!“

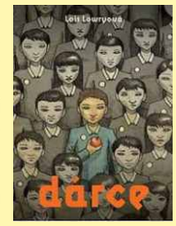
Stanislav Denk

Pier Paolo Pasolini: Básně. Praha, H&H 2020, 184 stran.

udělali jinak, kdyby mohli.“ Toto je první kniha Aleny Mornštajnové, kterou jsem přečetla, a již mohu říci, že rozhodně není poslední. To, jak všechno souvisí se vším, jak se dějové linie postupně propojují a dávají dohromady srdceryvný příběh, je zkrátka neuvěřitelné. Postavy, které vám přirostou k srdci, dělají rozhodnutí, se kterými se mnoho z nás již setkalo. A věřte mi, že tento příběh vám otevře oči. Kniha nejen o holocaustu, založena na pravdivých událostech.

Lois Lowryová: Dárce

Žánr: dystopie

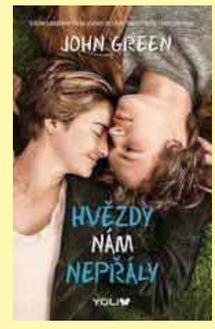

Anotace: Jonas žije ve světě, v němž neexistují zločiny, strach, bolest, barvy ani hudba. Všechno je zde organizováno, dokonce vám přidělí i povolání. Jonas se stane dárcem – příjemcem paměti. Jako jediný zažívá bolest, utrpení, vnímá počasí. Ale i lásku a přátelství.

Jak to vidím? Pokud přemýšlíte nad zhlédnutím stejnojmenného filmu, rozhodně nedoporučuji, film a kniha se vůbec neshodují a spousta informací je ve filmu přimyšlena či ubrána. Pokud ale budete přemýšlet nad přečtením knihy, vřele vám ji doporučuji. Přestože tato kniha může znít trochu šíleně, řeší podobně jako každá dystopie spoustu důležitých témat a zvraty jsou zde velice nepředvídatelné. Pokud chcete silný příběh, rozhodně doporučuji. Navíc nedávno vyšel již třetí díl této skvělé série.

John Green: Hvězdy nám nepřály

Žánr: contemporary

Anotace: Šestnáctiletá Hazel trpí rakovinou, sblíží se s Augustem, který měl též dříve rakovinu, proto mu lékaři museli amputovat nohu, tito lidé se díky stejné nemoci brzy sblíží.

Jak to vidím? Pokud tuto knihu chcete číst, dopředu vás upozorňuji na to, že budete brečet, a pokud nemáte rádi deprese a nemoci v knize, raději sáhněte po jiné. Toto téma v knihách není tolik časté, a proto je příběh velmi originální. Nejenom, že projednává těžké a tíživé roky, které hrdinové museli prožít, ale zároveň ukazuje pravou lásku. Kapesníky mějte po ruce.

Ella Kukolová,
mladá opavská spisovatelka a dopisovatelka

LIDOVÉ ZVYKY, SVÁTKY, TRADICE

SYMBOLIKA VELIKONOČNÍHO PEČIVA

Velikonoce byly v minulosti mimo jiné chápány také jako svátky jara. Je s nimi spojena vůně jarního vzduchu a prvních jarních květin, ale také mají také své typické vůně linoucí se z kuchyně. Babičky kdysi říkávaly, že: „Velikonoční pečivo musí být napučené (kynuté), jako jarní příroda“.

Foto: archiv autorky

Na Velikonoce se s přípravami v kuchyni začíná již na Škaredou středu, kdy má být na stole jídlo chuťově vynikající, ale na pohled škaredé. Na Zelený čtvrtek by na stole neměla chybět jarní polévka a samozřejmě kroucené jidáše se sladkým medem. Na Bílou sobotu se z kuchyně line vůně mazance a také se má podle tradice v tento den upéct velikonoční beránek, který se na Boží Hod nechával posvětit v kostele. Každý druh pečiva nějak symbolicky souvisí s velikonočními svátky a jejich tradicemi.

Velikonoční beránek bývá připravován z kynutého, bábovkového nebo třeného těsta a patří k Velikonocům nejenom jako moučník, ale také jako dekorace. Na krk se beránkovi dává mašle, rolnička a jako oči hřebíček či rozinky. Symbol beránka byl velmi rozšířený již v předkřesťanské tradici v celé středomořské civilizaci, kde bylo po tisíciletí pastevectví velmi rozšířené. V hebrejské tradici symbolizovaly ovce Izraelitu jako člena „Božího stáda“, a i židovský bůh je označován za pastýře, který bere své ovce do náručí. V křesťanství beránek symbolizuje památku Krista, „Beránka Božího“, který byl právě jako nevinný, čistý a poslušný beránek obětován na kříži, aby jeho krev zachránila pokřtěné od hříchu a smrti.

Jidáše se vyrábí z kynutého těsta, ze kterého se vyválí tlusté válečky a ty se spletou do podoby provazu a mají symbolizovat provaz, na němž se oběsil Jidáš. Jidáše se mají podle tradice jíst na Zelený čtvrtek před východem slunce, nejlépe potřené medem. A trochu lidové pověrčivosti – toto pečivo má být prospěšné lidskému zdraví a chránit před uštknutím hada.

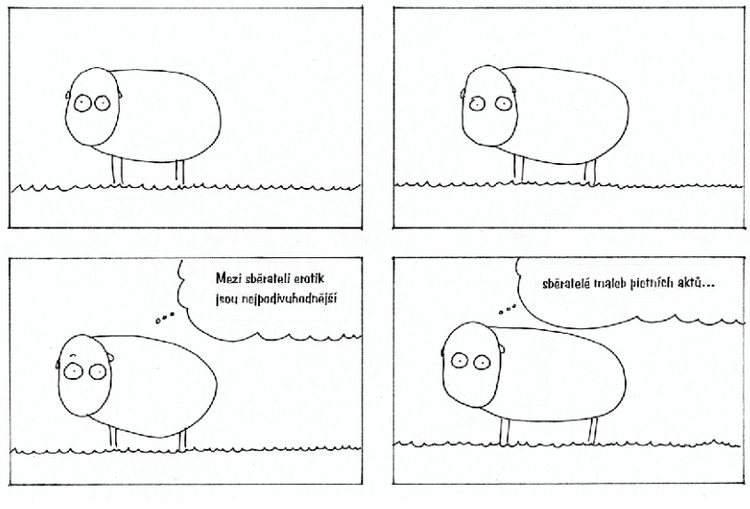
Mazanec, původně obřadní pečivo, v průběhu století měnil svou recepturu. Pekl se z kynutého těsta jako vánočka, ale zpravidla obsahoval víc vajec, používalo se i odlišné koření. Nejstarší recepty na mazanec, pocházející již z přelomu 15. a 16. století, neobsahují cukr. Do těsta se místo něj přidávala sladká smetana nebo sladký tvaroh. A z koření se do těsta dával například šafrán nebo hřebíček. Mazanec se zdobil a zdobí rozinkami či mandlemi. Mazanec se na vršku naříznul do kříže, připomínající ukřižování Krista.

Velikonoční věnec z kynutého těsta (velmi podobného mazanci) patří k typickým sladkým jídlům, která se na oslavu zrození nového života a vzkříšení Ježíše Krista podávají napříč Evropou. Aby symbolika byla dokonalá, nesmí ve věnci chybět velké množství vajec. Ta patří jak do těsta, tak uvařená a malovaná do upečeného věnce jako ozdoba.

Naši předkové pekli (nebo smažili) na Velikonoce ještě další druhy pečiva – sladké Boží milosti, Plecovník – slané pečivo z chlebového těsta v podobě bochníku, ve kterém je zapečená uzená vepřová plec, nebo Šoldry (či muřiny), pečené z pšeničného kynutého těsta, které se plní uzeným, vejcem nebo klobásou.

Vendula Vránová

ZLÁ OVCE

ARCHEOLOGICKÁ AKTUALITA

HISTORIE OLIVOVÝCH STROMŮ

Olivovníky jsou stromy a keře s jednoduchými vstřícnými listy a drobnými květy a je jich přes 40 druhů. Nejznámější je olivovník evropský, strom pěstovaný v jižní Evropě pro plody zvané olivy. Teplomilná rostlina se vyskytuje často na velmi kamenitých a suchých půdách. Roste velmi pomalu a dosahuje velmi vysokého věku. Například stáří Platónova olivovníku z Akadimova háje u Athén je asi 2500 let. První úrodu přináší kolem dvacátého roku, ale plodí dalších 150 i více let.

Oliva byla v minulosti ve Středomoří svatým stromem, symbolem míru, moudrosti, síly a plodnosti. Na neúrodné půdě byl plod olivy skutečným pokladem, jádrem mnoha dávných středomořských ekonomik. V určitých obdobích dějin se olivy používaly jako platidlo a své místo našly i v řecké a egyptské mytologii. Olej se používal pro vaření, svícení, léčebné i rituální účely.

Několik tisíc let starý olivovník z Kréty

Ale od kdy legendární olivovníky a olej získávaný z jejich plodů lidstvo doprovází? Odpověď na tuto otázku nedávno přinesla rozsáhlá mezinárodní studie. Odhady prvního využívání olivovníků se pohybovaly v rozmezí od 6000 do 4000 let a jako místa jeho prvotní kultivace byly navrhovány různé oblasti východního či centrálního Středomoří. Vědci odebrali z různě starých vrstev vzorky fosilních pylů v oblastech podél celého Středozemního moře a na jejich základě se poté snažili vysledovat jeho výrazný nárůst, ovšem bez zvýšené přítomnosti rostlin s podobnými požadavky na svá stanoviště, např. dubů nebo pistácií, což by znamenalo celkové zlepšení přírodních podmínek. Potřebovali najít jen jednostranný výrazný nárůst pylů olivovníků bez zlepšení přírodních podmínek, což lze vysvětlit pouze trvalým lidským pěstováním oliv. Tato data také dávali do souvislosti s archeologickými nálezy z každé oblasti. A odpověď na otázku, kde a kdy se začalo s pěstováním oliv? Zmíněná studie prokázalo, že to bylo v období zhruba před 7000 lety v Galiley, hornaté oblasti na severu Izraele.

A z této oblasti se poměrně rychle pěstování oliv šířilo do celé středomořské oblasti. S jistotou víme, že pro egyptskou (konec 4. tisíciletí př.n.l. – 1. st. př.n.l.) a minojskou (2700 – 1400 př.n.l.) civilizaci byl olivový olej životně důležitý, takže často sloužil i jako platidlo. Féničané později rozšířili pěstování olivovníků po celém pobřeží Středozemního moře v Africe a jižní Evropě (zhruba v době 10. – 7. st. př.n.nl.). Časem se olivový strom, dar od bohyně Minervy, stal symbolem míru. Vítězové olympijských her byli původně korunováni věncem uvitým z proutků divokých olivovníků.

V době rozmachu Římské říše (1. st. př.n.l. – 3 st. n.l.) se olivy pěstovaly na každém dobytém území. V mnoha případech Římané nařídili podmaněnému obyvatelstvu platit daně ve formě olivového oleje. Olivové a vavřínové ratolesti se také splétali do věnců, kterými se oceňovali zasloužilí a ctihodní občané. Římané se také zasloužili o první nástroje na lisování oliv a postupné zlepšování metod konzervování oleje. Kromě potravinářského využití měl olivový olej velký význam v medicíně a náboženství. Sloužil k ošetření novorozeňat a využíval se pro kultovní a sportovní účely, např. natírali se s ním králové a slavní atleti.

Starověcí Římané rozlišovali dokonce 5 druhů olivového oleje podle kvality: pocházející z lisování nezralých zelených oliv, z oliv sklizených v pokročilejším stupni zralosti, ze zralých oliv, z oliv spadaných na zem a z téměř sušených oliv, které byly určeny pro krmení otroků.

Olivová ratolest je také v křesťanském světě symbolem míru. Holubice ji po potopě přinesla Noemu a o Květné neděli kněz světí olivové větvičky a rozdává je věřícím na památku lidí, kteří zdravili Ježíše při příchodu do Jeruzaléma.

Olivovníky se nyní pěstují i na mnoha místech amerického kontinentu, kde vládne mírné podnebí. První stromky přivezli Španělé v polovině 16. století do Peru. Později se rozšířily také do Mexika a Kalifornie.

Vendula Vránová

DĚJINY A SOUČASNOST

Polsko mělo být hlavním hostem pražského knižního veletrhu Svět knihy. Kvůli koronaviru byl knižní veletrh přesunut, tematický blok Kresy. Polská identita mezi mýtem a nostalgií pro ĎaS ale připravujeme. Editor tématu Maciej Ruczaj, ředitel Polského institutu v Praze, k tomu dodává: *„Polsko je jako preclík. Vše zajímavé je na Kresech a uprostřed prázdno* – tak zněla legendární věta Józefa Piłsudského. Když se mluví o polských Kresech (doslova *Okrajích*), velmi často se používá terminologie z oboru chirurgie: amputace, fantomové bolesti, ale také – transplantace. Na jedné straně mýtus ztraceného ráje, s nímž Polsko přišlo o to, co bylo v jeho dějinách a kultuře nejcennější. Zůstává nostalgická vzpomínka – i dnes každý školák dokáže odrecitovat začátek polského národního eposu *Litvo, má vlasti* a na žádné polské svatbě nechybí lidová píseň *Hej Sokoly* o ‚mladém kozákovi' a ‚zelené Ukrajině'. Na straně druhé umělý mýtus ‚znovuzískaných zemí', který se ovšem po mnoha desetiletích přetavil v prožívanou realitu ‚polskosti' měst jako Štětín, Gorzów či Vratislav…"

Legendou Kresů se zabývá esej Przemysława Grajewského vel Zurawského. O tom, jak se tato legenda namísto zátěží stává impulzem pro spolupráci Polska a Litvou, Běloruskem a Ukrajinou píše Marcin Łapczyński. Proces transplantace Kresů na západní území přiřčená Polsku po válce popisuje Aleksander Srebraczyński. Esej Katarzyny Uczkiewicz zkoumá komplexní identitu polského „divokého západu". Nakonec Michala Benešová přibližuje jeden z mnoha příkladů přítomnosti obou „kresových" mýtů v současné polské literatuře.

Iveta Coufalová

www.dejinyasoucasnost.cz ***facebook.com/dejiny.soucasnost***

HISTORICKÝ KALENDÁŘ

1. dubna 1810 - sňatek Napoleona s Marií Louisou Habsbursko-Lotrinskou
2. dubna 1930 - Haile Selassie etiopským císařem
3. dubna 1955 - zemřel expresionistický malíř Karl Hofer (*11. 10. 1878)
4. dubna 1875 - první provedení Smetanovy *Vltavy*
5. dubna 1945 - československá vláda schválila Košický vládní program
6. dubna 1595 - narodil se malíř Pieter de Molijn (†23. 3. 1661)
7. dubna 1625 - třicetiletá válka: Albrecht z Valdštejna vrchním velitelem císařských vojsk (generalissimus)
8. dubna 1740 - válka o Jenkinsonovo ucho
9. dubna 1990 - v československém Federálním shromáždění ukončena tzv. pomlčková válka
10. dubna 1710 - anglický parlament schválil první zákon (*Copyright Act*) regulující autorská práva
11. dubna 1900 - narodil se spisovatel Sándor Márai (†22. 2. 1989)
12. dubna 1930 - premiéra poslední Janáčkovy opery *Z mrtvého domu*
13. dubna 1125 - českým králem Soběslav I.
14. dubna 1865 - atentát na amerického prezidenta Abrahama Lincolna ve Fordově divadle
15. dubna 1450 - stoletá válka: bitva u Formigny
16. dubna 1865 - vyšlo první vydání knihy *Alenka v říši divů*
17. dubna 1975 - Rudí Khmérové obsadily Phnompenh
18. dubna 1980 - Zimbabwe získalo nezávislost
19. dubna 1880 - Stremayrova jazyková nařízení pro Čechy - jazyková rovnoprávnost češtiny při jednání s úřady
20. dubna 1970 - zemřel básník Paul Celan (*23. 11. 1920)
21. dubna 1945 - druhá světová válka: vojska USA vstoupila na čs. území a osvobodila Aš
22. dubna 1370 - položen základní kámen Bastily
23. dubna 1955 - Otto Wichterle dokončil vynález kontaktních čoček
24. dubna 1715 - velká severní válka: bitva ve Fehmarnské úžině
25. dubna 1935 - v Československu vznikla nová politická strana Národní sjednocení
26. dubna 1900 - narodil se malíř a ilustrátor Alén Diviš (†15. 11. 1956)
27. dubna 1855 - Karel Havlíček Borovský propuštěn z internace v Brixenu
28. dubna 1880 - Stremayrova jazyková nařízení pro Moravu – jazyková rovnoprávnost češtiny při jednání s úřady
29. dubna 1885 - narodil se spisovatel a novinář (tzv. Zuřivý reportér) Egon Erwin Kisch (†31. 3. 1948)
30. dubna 1945 - druhá světová válka: s přispěním Rudé armády osvobozena Ostrava

KAPSÁŘ

Jednašedesátiletá Jihokorejka přezdívaná „bláznivá tetka", která ve městě Tegu nakazila nemocí Covid-19 nejméně 37 lidí, se dvakrát odmítla testovat na nákazu koronavirem. I když měla horečky, šla na mši a dokonce navštívila veřejné lázně, uvedl list The Guardian.
Nákaza Covid-19, způsobená novým koronavirem, se objevila poprvé v Česku. Nakaženi jsou dva muži a jedna mladá žena z USA, hospitalizováni byli v pražské Nemocnici na Bulovce. Nákaza se bude ještě jednou potvrzovat v Berlíně. Zpráva z prvního březnového víkendu.

Foto: respekt.cz

Je tomu 90 let, co dne 2. března 1930 vynálezce a raketový konstruktér Ludvík Očenášek (1872–1949) vypustil v Praze na Bílé hoře osm kovových raket vlastní konstrukce, poháněných střelným prachem. Jedna z nich dokonce dosáhla výšky více než dva kilometry.
Ve věku 77 let zemřel český hudebník a dlouholetý frontman skupiny Greenhorns Jan Vyčítal.

Foto: karaoketexty.cz

Slovensko čeká po éře „mafiánského státu" zjevně nová doba – podobně jako v jiných evropských zemích to bude čas politického marketingu a populismu. Drtivé vítězství strany Obyčejní lidé a nezávislé osobnosti vedené Igorem Matovičem v parlamentních volbách ukázalo, že Slováci sice chtějí odstavit od moci dvanáct let vládnoucí stranu Směr - sociální demokracie vedenou Robertem Ficem, kterou kritici označují za propojení byznysu, politiky a organizovaného zločinu. Zároveň ale dávají přednost emocím a marketingu před propracovanějšími programy, které předkládaly jiné demokratické, opoziční strany. Tím Slováci nejsou v Evropě žádnou výjimkou, ale spíš potvrzují pravidlo.

Foto: dennikn.sk

Tálibán si podal ruku s Amerikou, mír zemi pod Hindúkušem to ale nepřinese. Muži v turbanech jen podepsali dohodu o neútočení s muži v kravatách, aniž kdokoliv z nich věří, že právě tento dokument ukončí třicetileté válčení ve zdevastovaném Afghánistánu.
Žádné výbuchy nadšení ani zklamání. Jen rány ze zbraní, k tomu pokyny trenérů. Nadcházející Světový pohár biatlonistů v Novém Městě na Moravě se uskuteční bez přítomnosti diváků a pojede se tak v nezvykle klidné kulise. Rozhodla o tom Bezpečnostní rada státu. Při odchodu z jednání to nejprve naznačil hejtman Kraje Vysočina Jiří Běhounek, záhy to bylo potvrzeno. Závody se uskuteční od 5. do 8. března.

Tentýž den, kdy klimatická aktivistka Greta Thunbergová v anglickém Bristolu mluvila o tom, že „svět je v plamenech", vystoupil ve Spojených státech na konferenci konzervativců její přesný protipól. Němce Naomi Seibtové je 19 let, sama se označuje za „klimatickou realistku", ale média ji už překřtila na „Antigretu". Seibtová má i vlastní slogan: „Nechci, abyste panikařili. Chci, abyste přemýšleli."
Spirituál kvintet, v jehož řadách svého času působili bratři Nedvědové nebo Karel Zich, se loučí. Odehraje čtrnáct posledních koncertů a nad jedinečným tělesem se zavře voda.

Foto: plzen.cz

Růst české ekonomiky v loňském roce zpomalil na 2,4 procenta z předloňských 2,8 procenta. Informoval o tom v úterý Český statistický úřad (ČSÚ). Tyto údaje podle analytiků naznačují, především v souvislosti s posledními událostmi kolem šíření koronaviru, že letos by růst hrubého domácího produktu mohl klesnout pod dvě procenta. Loňský růst české ekonomiky je nejslabší od roku 2016, kdy podle statistiků činil také 2,4 procenta.
Koronavirus po celém světě mění společenské zvyklosti. Protože hygienici doporučují omezit tělesný kontakt, přestávají si lidé po celém světě v obavě z nákazy podávat ruce anebo se nelíbají. Místo toho vznikají nové pozdravy, například kontakt nohou nebo dotyk loktů. Podle odborníka na etiketu je v pořádku, že se současné situaci společenská pravidla podřizují.
Popularizátor poezie Miroslav Kovářík, divadelník, publicista, redaktor, recitátor, herec, moderátor a vysokoškolský pedagog, zemřel v 85 letech.

Foto: skupina XXVI

Uplynulá zima byla v Evropě nejteplejší od počátku měření v roce 1981. Informovali o tom odborníci z evropské služby Copernicus, která monitoruje počasí a klimatické změny. Průměrná teplota během uplynulé meteorologické zimy, která začala 1. prosince a skončila 29. února, překonala dosavadní rekord zimy z přelomu let 2015 a 2016 o téměř 1,4 stupně Celsia.
Z ocenění Český lev 2020. Nejlepší dramatický televizní seriál: Petr Kolečko, Jan Prušinovský, Michal Reitler - Most!; Cena Magnesia Litera za nejlepší studentský film: Darja Kaščejevová – Dcera; Nejlepší kamera: Vladimír Smutný - Nabarvené ptáče; Nejlepší televizní film nebo minisérie: Viktor Tauš - Vodník;

Foto: koktail.pravda.sk

Nejlepší scénář: Jiří Havelka – Vlastníci; Nejlepší ženský a mužský herecký výkon v hlavní roli: Tereza Ramba – Vlastníci + Jiří Schmitzer – Staříci; Mimořádný přínos české kinematografii: Jaromír Kallista; Nejlepší režie: Václav Marhoul - Nabarvené ptáče; Nejlepší dokumentární film: Martin Mareček, Petr Oukropec, Tereza Polachová, Hanka Kastelicová - Dálava; Nejlepší film: Václav Marhoul - Nabarvené ptáče.

Foto: reflex.cz

Zemřel slavný švédsko-francouzský herec Max von Sydow. Bylo mu 90 let. Proslavil se především spoluprací s režisérem Ingmarem Bergmanem.

Foto: celebrityhow.com

Ve věku 97 let zemřela legendární atletka Dana Zátopková, olympijská vítězka v hodu oštěpem z Helsinek 1952 a bývalá světová rekordmanka. Jak informoval Český olympijský výbor, vdova po slavném běžci Emilu Zátopkovi zemřela v pátek ráno 13. března v Ústřední vojenské nemocnici ve Střešovicích.

Foto: ihned.cz

Ve věku 80 let zemřela po dlouhé nemoci zpěvačka Eva Pilarová, kterou proslavily zejména duety s Waldemarem Matuškou včetně skladby Ach, ta láska nebeská. Věnovala se i jazzu, nejslavnější éru však zažila v 60. letech. Kvůli opatřením souvisejícím s epidemií koronaviru se nebude konat poslední rozloučení.

Foto: youradio.cz

Všechny velké sportovní akce – mistrovstvím Evropy v kopané počínaje a olympijskými hrami konče – byly přesunuty na rok 2021.

Foto: qz.com

Česká republika se ve středu probudila do dalšího mrazivého rána. Nejchladněji bylo podobně jako v pondělí a v úterý na Šumavě, kde na Kvildě meteorologové naměřili -18,2 stupně Celsia. Na Jizerce v Jizerských horách klesla teplota na -15,6 stupně.

Petr Hanuška